

De Hilarische Historie van een Herrenhaus
opgemaakt 24 juni 2024 te Kroppenstedt

Inleiding

Het is een fijne dag, de zon buiten niet te warm en binnen hier is het wel zo aangenaam, dat ik mij er eindelijk eens toe gezet heb om het verhaal van ons Herrenhaus vast te leggen. Het is een vrij unieke geschiedenis, vermoed ik zelf, dus heel benieuwd of u mij na lezing hierin gelijk gaat geven. Het begon ermee, dat ik als pater familias van een familie met vier zoons en hun partners en kinderen hen allen heel graag iets substantieels wilde nalaten. Daarnaast wilde ik met mijn partner, Tineke C., onze laatste dagen graag slijten in een fijn buitenverblijf, ditmaal bij voorkeur niet te ver van Amsterdam, onze beider grote liefde.

Wij hebben gedurende ons hele leven alle mogelijke daken boven ons hoofd gehad van de talloze objecten die we steeds volledig restaureerden en weer doorverkochten, als een kostbaar schilderij, vaak fraai gelegen en volledig ingericht. Of het nu om een stadsverdieping, boerderij in het buitengebied, een oud stoomgemaal of om een kasteel ging, wij wisten als *artisans* daar telkens iets speciaals van te maken. Niet alleen in Nederland, ook in tal van andere Europese landen. Zo gingen wij als grootvorsten door het leven met onze vier jongens.

Het moment van aankoop van het *Herrenhaus* speelde zich af na een bijzonder turbulente periode in ons leven. Door een auto-immuun ziekte getroffen, moest ik in die tijd helaas mijn beroep als acteur eraan geven.

Ik had dag en nacht onhoudbare pijnen vanwege slecht, of zelfs geheel ontbrekend kraakbeen in mijn gewrichten. Talloze operaties leidden tot de implantatie van diverse protheses: eerst mijn zwaar versleten heupen en later mijn knieën werden geleidelijk stuk voor stuk vervangen. Tussendoor werd ik wegens prostaatkanker chirurgisch nog even flink te pakken genomen.

Al met al leidde dit tot een bijna onhoudbare hoeveelheid fysieke problemen, vooral ook vanwege mijn totaal versleten rug. Ik heb in die tijd een poging gedaan mijzelf van kant te maken, ik wilde ontsnappen aan de hel waarin ik leefde. Ik slikte een beker die bol stond van de bulk aan pillen, waarmee je, - dacht ik, een olifant kon doden. Mijn vrouw vond mij echter bijtijds, diep in coma. Na een paar dagen ontwaakte ik alsnog in een Grieks ziekenhuis, waar de dokter mij doordringend aankeek en als eerste zei:

Sir, congratulations, you have a very strong heart.

Door dit alles gealarmeerd heeft een neurochirurg toen, - eenmaal retour in NL, een zogeheten neuromodulator bovenin de rug vlakbij mijn ruggenmerg geplaatst, een strip met elektrodes die via draden door mijn aderen zit

aangesloten op een kleine accu, die bij mijn bil op mijn bekken gemonteerd zit. Dit, om de ergste pijnprikkels te onderdrukken met een constante stroom kleine schokjes. Ik heb dankzij deze ingreep ca 40% reductie van mijn pijn. Hieperdepiep!

Ik vertel u dit allemaal omdat ik na dit alles niet alleen fysiek, maar ook mentaal totaal binnenste buiten was gekeerd. Filosofie van de dood had altijd al een (theoretische) rol gespeeld in mijn leven, nu had ik inmiddels ook daadwerkelijk recht van spreken gekregen. En zo, al dubbend over mijn eindigheid, kwam ik op dat idee om iets speciaals na te laten.

Er speelde echter nog iets mee! Ik was zo door de wol geverfd als eeuwige doener, als *all round* restaurateur van al die prachtoBJECTEN, dat ik mij, - inmiddels fysiek in alle opzichten een wrak, afvroeg of ik niet toch nog één keer..enfin, u raadt het al: het bloed kroop waar het niet gaan kan.

Ik mocht van de behandelende genezerikken nog maar maximaal 1 kg, één pak suiker tillen. Ik moest en zou echter nog een allerlaatste keer een of ander barrel renoveren. Ik wilde nog een laatste maal schitteren, linksom of rechtsom. Zo'n barrel vond ik al snel: een advertentie voor een groot monumentaal HERRENHAUS met bijhuis, voor de liefhebber, geheel en al te renoveren, nota bene: in Duitsland. De prijs? Die bedroeg slechts 35K! Oftewel: €35.000.- Op 495km vanaf Utrecht!

In mijn hoofd begon het biedproces al te ratelen. De familievergadering, door mij in ijltempo bijeengeroepen om dit door mij zo doorwrochte plan te bespreken, verliep nogal *rumoerig*, - als ik het zo voor u, - dan maar wat eufemistisch, mag formuleren?

Mijn echtgenote riep: '*Ik ga niet, niet naar Moffrika!*'

Mijn zoons schreeuwden, onder meer, - dat ik '*knettergek*' was, '*niet goed bij mijn hoofd*', '*he-le-maal van het padje*' - ik gaf hen eerst natuurlijk groot gelijk, maarre..

En toen hield ik vervolgens mijn hele kulverhaal, dat ik hen *iets moois* wilde nalaten, etc. Prompt weigerden zij bij voorbaat eenvoudigweg welke erfenis dan ook! Unaniem! Ik moest alle zeilen bijzetten, tenslotte gaf ik aan dat het een *therapeutisch* project voor me was, om te ontdekken of ik toch nog iets voor elkaar zou weten te boksen, ondanks alles wat er inmiddels gebeurd was. Dit begon wel erg naar emotionele chantage te stinken, soit..

En het geld, eh..ja, dat moest en zou er komen.

DAAR ZOU IK ZELF VOOR ZORGEN.

Hun spaarpotten waren veilig, kome wat komt, ik stak een zwerende vinger op, die enigszins bibberde.

Nu moet u weten dat we het in die tijd inmiddels ook nog eens financieel erg moeilijk hadden gekregen. Ooit miljonair, zat ik nu volledig aan de grond. Ik moest plechtig beloven dat er geen bakken met geld geleend behoefde te worden, ook niet bij banken. Sowieso had ik alle banken in NL wel zo'n beetje versleten, ik kreeg altijd ruzie met die gasten omdat ik vond dat zij *mij* nodig hadden en ik toch zeker niet *hen*? Geld? Het slijk der aarde*! Kortom, hoe nu verder? En garde! Het onmogelijke mogelijk maken! Zoals immer in mijn leven. *Ps: Er stonden nog wel de nodige schulden open, vanzelfsprekend.

Rob, eigenaar, had zelf een eenmans klusbedrijfje, het klikte meteen via de telefoon. We raakten niet uitgepraat over oude huizen en restauraties en we voelden ons binnen de kortste keren maatjes. Ik vond hem een heel fidele kerel en zei hem dat ook. Hij zette op zijn beurt uiteen dat hij gescheiden was en dat hij ooit het Herrenhaus verworven had op een huizenveiling met het plan om er een pleisterplaats voor motorrijders van te maken. Die vertoefden soms in de buurt van het Herrenhaus in een nabijgelegen stadje, alwaar zich een Arena bevond waar regelmatig wedstrijden plaatsvonden. Zonder zijn vrouw zag hij het niet meer zitten om iets met het pand te gaan doen, bovendien wilde zijn vrouw graag de helft van de poen zien na verkoop.

Ik knikte meelevend.

Ik vroeg Rob naar de verdere specificaties. Een paar dagen later kwam hij aanzetten met een verfrommelde plattegrond (*..de maten kloppen hier en daar niet, het huis is nl. nergens recht*, - aldus Rob) en wat beduimd fotomateriaal. Het aangeboden object betrof een groot monumentaal object, een zogeheten Herrenhaus. Het lag fraai gesitueerd in het centrum, in een oud historisch stadje, Kroppenstedt, met stadsrechten uit 938, in de Vorharz. Vroeger was dit Herrenhaus onderdeel van een Bauernhof geweest en alleen het Hoofdhuis en een groot Bijhuis (in zeer slechte staat) waren nog intact.

Op zowat elke foto ontwaarde ik in het halfdonker een uitpuilende hoeveelheid rotzooi. Ik kwam uit op totaal ca 660m² potentiële woonruimte, met de prachtig gewelfde kelders onder de beide huizen niet meegerekend. Onder de daken op de onafzienbare zolders leken op de laatste foto de lege oppervlaktes op die van kathedralen, zo gigantisch. Ik besloot om een en ander te gaan bezichtigen.

Rob nodigde me uit met hem mee te rijden in zijn klusbus, hij moest er toch een keer zelf ook heen om de schade op te nemen na een akkefietje met de hoofdkraan, die bevroren was geweest: volgens de burens had de kelder

metershoog onder water gestaan, de stroomkast was eruit geklapt, hij was er goed ziek van. Ik bedankte hem gretig voor zijn aanbod. En zo gingen we op een goeie winterse dag samen op weg.

Hoofdstuk 1

Het was hartje winter 2016, het sneeuwde. Overal files en ongelukken onderweg door glijpartijen. Een vrachtwagen lag op zijn kant. Ik zat hoog en pontificaal naast hem en genoot ervan dat ik niet zelf hoefde te rijden. We raakten in een eindeloos gesprek, over van alles en nog wat. Ik besloot om hem te vertellen wat er allemaal met mij gepasseerd was de afgelopen tijd en hij was diep onder de indruk van mijn *spankracht*. Ook mijn poging tot zelfdoding maakte diepe indruk op hem.

De klusbus draaide eindelijk een archaïsch pleintje op met stenen kinderhoofdjes. Zuchtend kwam de diesel tot stilstand. Geen mens te zien. Door de natte sneeuw ploeterend liep ik achter Rob aan, die als eerste het Bijhuis open gooide. Het bleek een door de burgemeester dichtgemetselde kast van een huis, dat laatstelijk als een jongerencentrum had gefungeerd. Het Bijhuis viel, - net als het Hoofdhuis, onder Denkmalschutz, maar zag er vreselijk desolaat uit. Alles was zo'n beetje gesloopt, geen enkele deur meer te zien, hier en daar leek het alsof er een bom was gevallen. Het was pikdonker binnen, de hoge hal stonk naar katten. Overal lagen half kapotte materialen, links en rechts lagen aangevreten kledingstukken, lege voedselblikken en talloze lege flessen. Struikelend over de troep bescheen Rob vlijtig doch vluchtig links en rechts twee zeer hoge ruimtes van elk 10m x 10m. Ik ontwaarde met de grootste moeite in het midden van elke ruimte fraaie gietijzeren pilaren. Prompt viel het kwartje bij mij: *twee* ateliers!

Op een van de muren stond in Gotische letters: *Moes' Taverna*. Iemand had daaronder een levensechte tekening van een soort stripfiguur gemaakt, die volledig uitgeteld helemaal doorgezopen over de bar hing en scheel keek. Overal op de muren zag ik flarden met ongetwijfeld de meest bizarre uiteenlopende vuilspuitende teksten. Boven gekomen via een eeuwenoude eikenhouten trap zonder een spoor van leuning, kwamen we op een overloop, daar zag ik hoe balken en plafonds in de fik hadden gestaan. Na het bevel tot sluiting door de burgemeester was er brand gesticht door de punky pubers, hoe begrijpelijk!

Hoe dan ook, de twee grote ruimtes boven hadden een prachtig uitzicht en er waren nog diverse kleine kamers. Een van die grote kamers was van boven tot onder beschilderd met graffiti, tekeningen en teksten uit de DDR-tijd, het leek wel een museum. Daar ontstond bij mij direct het idee voor de bestemming van deze barrel: '*Kunsthuis*'.

In de kelder troffen we uiteindelijk een gemummificeerde kat aan.

Voort ging het, we staken over naar het Hoofdhuis, dat zat van boven tot onder dichtgetimmerd. Voor de massief houten achterdeur zat een zwaar ijzeren hekwerk, op slot. Rob kreeg het hek met verkleumde vingers maar met moeite open. De zware houten deur erachter gaf zich sneller gewonnen en daar stonden we ineens in de inkomhal. Je stuitte rechtdoor al direct op een muur van witte betonstenen, je kon niet rechtdoor naar de bovenverdieping, daarvoor moest je buiten om! Er waren ooit twee units gemaakt, de beneden- en de bovenverdieping was gescheiden door deze zware beton muur die in een bunker niet zou misstaan. Desalniettemin verscheen gelijkvloers links en rechts de ene na de andere grote leefruimte in het zwakke licht van de zaklantaarn, schitterend!

Zo dwaalden we door de zalen van kamers. Ik ging ergens een hoek om en ontdekte een unit met drie wc's op een rij, twee prachtwastafels, met separaat een douche. Alles fraai betegeld en in goede staat. Bingo! De luxe badkamer zag ik al voor mij, er zou nog prima een bubbelbad bij kunnen.

Rob vertelde dat het pand 15 jaar leeg had gestaan en dat het laatstelijk als *Kindergarten* in gebruik was geweest. De grootste ontdekking was wel dat alle ramen vervangen waren door hardhouten ramen, geheel in stijl met dubbel glas, dat bleek een ongetwijfeld peperduur staaltje van Denkmalschutz te zijn, dat kreeg je alvast allemaal kado: er zaten tientallen van die ramen in het pand. Ook die achterdeur was al door hen vervangen door eentje van massieve kwaliteit met koperen hang- en sluitwerk, zo was mij al eerder opgevallen.

Buitenom kwamen we door een eeuwenoude poort op het pleintje aan de voorzijde. Hier bevond zich de hoofdingang, met twee openslaande, gebeeldhouwde houten deuren. Op het plein stond in het midden een fraaie grote boom, die *mooi bloesemde*, aldus Rob. In de enorme hal ontdekte ik een vloer met prachtige oude tegels en de hardhouten eiken trap naar boven was zonder meer imposant. Boven gekomen lag er overal zeil uit de DDR-tijd, met daaronder de mooiste oude houten vloeren. Ik zat met de hoeveelheid kamers al snel op tien, en bedacht onder andere een muziekkamer, biljartkamer en bibliotheek voor mijn duizenden boeken op de gigantische overloop. Het was verder boven donker en unheimisch, met veel beschadigde muren, maar wel van leem, met hier en daar nog geschilderde versieringen. Overal authentieke houten deuren die piepten en kraakten.

Het grondstuk bestond aan de voorzijde uit een pleintje met recht van overpad voor maar liefst zes burens. Aan de achterzijde van het Hoofdhuis bevond zich een woest stukje land, met vnl. brandnetels en afgescheiden door een stuk van

de oude stadsmuur. Het object keek uit op een Romaanse Kerk uit ca 1000, fraai gerestaureerd met Europees geld.

De omgeving was autoluw, *doodstil* (- aldus Rob) met een groen parkje. Ik hoorde bij wijze van spreken de duiven al koeren. Stilte, waar vond je die nog? Paradijselijk.

Mijn conclusie was: dit Herrenhaus was een ideaal object, ik wist zeker dat ik het aankon om er een bijzonder fraai stadspaleisje van te maken. Ik liet Rob blijken dat ik in eerste instantie al behoorlijk om was. Hij fleurde meteen helemaal op. Ik zag de dollartekentjes al in zijn ogen oplichten. Tjonge, tjonge, wat wilde hij graag van die ouwe meuk af, zoveel was mij wel duidelijk. Nu die prijs nog..eh..ahum..tackelen, maar hoe?

Ik keek besmuikt naar de melkwitte bolle borsten van de Duitse Dirne die ons met een *big smile* onze reusachtige schnitzels serveerde in het lokale restaurant. De enorme pullen bier hadden we zojuist tot op de bodem leeggedronken. Ik bestelde gretig nieuwe. We waren beiden volledig uitgekakt, dankzij dat helleritje. De troebele drank sloeg meteen toe in onze afgematte koppen, nee, helder denken was er niet meer bij.

Ik zal je eerlijk ronduit zeggen, beste Rob, het valt me helemaal niet tegen. Echt niet. Geweldig object. Als ik het evt. koop, mats jij mij natuurlijk tegelijkertijd wel met een zak vol problemen. Maar laat ik vooral beginnen met de positieve punten, de ligging is uitstekend en de paar zaken die Denkmalschutz al heeft gerealiseerd, zoals de ramen rondom en de vervanging van de achterdeur, tja, dat scheelt financieel natuurlijk wel iets bij de restauratie.

Ziezo, de enige paar pluspuntjes had ik er maar meteen door gejaast. Nu alle kanonnen in stelling brengen om dat wrakke boeltje zoveel mogelijk te *bashen*.

Ik zeg het je eerlijk, ik ben gek, hartstikke gek om hieraan te beginnen man! Dat Bijhuis is een slooppand, alleen de muren en het dak zijn min of meer ok. Wat een barrel man, niks van waarde, nul, nul, nul. Alleen al die berg grootvuil. Man, o man, wat een teringzooi. Enne..hoe krijg ik in godesnaam die bedorven katten lijkenlucht er ooit uit?

Dat het uiteindelijk een fantastisch Kunsthuis zou worden, nadat ik het een paar maanden, wat zeg ik: een paar weken! grondig onder handen had genomen, met als eindresultaat die ook nog eens twee prachtige, want supergrote ateliers, dat alles hield ik natuurlijk wijselijk voor me.

Het Hoofdhuis moet ik he-le-maal strippen en renoveren, Robbie. Om te beginnen is de stroom eruit geklapt. Ok, kan gebeuren, maar dat wordt een heel duur akkefietje. Dan moet het dak worden nagelopen en de goten. Ik moet aan de zuidwestkant de afwatering helemaal vervangen. Alle schoorstenen zijn in slechte staat. Dat wordt acrobatieken met een emmertje cement, ik hoef je niet te vertellen hoe gevaarlijk dat is op mijn leeftijd..maar nu komt het: elke kamer moet ik afbikken en opnieuw hier en daar zelfs met leem gaan lopen stuken, ik mot dat knullige badkamertje vervangen, met die idiote kinderwc'tjes, d'r is geen keuken, ik moet waterleiding helemaal opnieuw aanleggen, ik moet op de bovenverdieping stroom aanleggen, en tenslotte last but, not least: ik moet goddomme in dat veel te grote Herrenhaus op de een of andere manier een godvergeten dure CV gaan aanleggen, kortom, ik ga er

zwaar mee de boot in, Rob, ik meen het, is het niet financieel, dan is het wel fysiek.

Rob hield zich muisstil en keek mij lodderig aan.

Wat heb je ervoor over? monkelde hij.

13K en om jou een plezier te doen rond ik het af naar boven: 13.5K (€13.500.-)

Rob proestte en zijn slok bier kwam mijn richting uit.
Zijn vraagprijs was immers 35K..

Ik zeg je: 13K is genoeg voor het Hoofdhuis, en dat andere barrel is me niks waard, maar ik gun jou ook heus wel wat dus €13.500.- is een prachtprijs, geloof mij nou maar.

Ik wil je best een heel eind tegemoet komen piepte Robbedoes, *35K was al een hele scherpe vraagprijs, maar goed, ik wil ervan af, ik moet er minimaal 25K voor hebben.*

Rob, laten we het dan helemaal vergeten, zo krijgen we nooit een deal, zeg me nou maar wat je absolute godvergeten bodemprijs is, dan kan ik er serieus over nadenken of en hoe ik jou nog een ietsje-pietsie tegemoet kan komen, ok?

Robbie zag er ineens verslagen en doodmoe uit. Hij wist dat het wellicht jaren zou duren voordat hij weer iemand had gevonden die er iets in zag en die het geld ervoor over had.

Nou, ok dan. 20K zuchtte hij.

Zuchten kon ik ook. En steunen. En kreunen.

Jongen, je maakt me gek, ik wil dolgraag kopen, maar niet voor dat bedrag. Bedenk eens wat het allemaal gaat kosten om er iets van te maken, bouwmaterialen zijn hartstikke duur momenteel kerel! Vele duizenden eurootjes moet ik ergens vandaan toveren, mind you!

Ik had in de kelders enorme hoeveelheden hout zoals planken en balken en oude lijsten gezien. En ik ging helemaal niets kopen of investeren, want ik had geen rooie cent.

Goed Rob, ik doe een allerlaatste poging, en maak een grote sprong voorwaarts: 15K it is, en geen cent meer.

Rob keek mij meewarig aan.

Ik weet een pensionnetje hier in de buurt, laten we er allebei eerst maar een nachtje over slapen, ok? probeerde hij voorzichtig.

Oh nee, ik wist wat er dan ging gebeuren. Bellen met zijn ex, gillen aan de andere kant van de lijn:..*dat het veel te weinig was, laat die lul toch lekker doodvallen met zo'n snert bod.*

En ze had gelijk. Dat wist Rob natuurlijk ook wel. Maar ik had hem nu eenmaal totaal murw gemaakt, doorpakken dus.

Nee, Rob dan doe ik geen oog dicht. We zijn allebei opgewonden, laten we er dan maar een punt achter zetten. Ik bied 15K. En geen cent meer.

Doornbal knipperde even met zijn ogen, hij wankelde, dat voelde ik. Hij was overigens ook een beetje te goed voor deze wereld.

Kun je er echt niet nog ietsje meer van maken? Mijn god! Die trouwe hondenblik van hem!

Dat kan, maar dan moet ik jou eerst iets opbiechten. Het was alles of niets, ik voelde het.

Ik boog mij voorover naar hem en begon nu snel op hem in te praten.

Rob, eerlijk is eerlijk, maar ik ben hartstikke blut momenteel. Ik heb geen rooie cent, ik verzoek je zelfs vriendelijk om straks ons etentje af te rekenen. Ik zal het je uitleggen.

Ik heb dankzij al die fysieke problemen veel geld moeten uitgeven aan genezerikken en deurwaarders, maar we hebben nog wel bezit. Een huissie in Griekenland, vraag ik 125K voor, 'k ben bezig met mensen, maar je weet nooit of dat doorgaat he. Mijn voorstel aan jou is als volgt: ik koop jouw Herrenhuis, we gaan morgen naar de notaris en ik zet mijn handtekening: ben jij van alle ellende af. Ik betaal jou maandelijks een bedrag, totdat ons huis in GR verkocht is. Dan reken ik het restant koopprijs als de wiedeweerga met jou af. Als je hier nu ja op zegt, leg ik er bij voorbaat wat bij en is mijn bod 16K, 16 duzend, dat is echt een supermooie prijs, toch, daar zijn we het over eens. En ik begin meteen met aflossen en zodra ik de Griekse bezittingen heb verkocht krijg

jij je poen en worden die maandelijkse betalingen, zijnde aflossingen op de hoofdsom, in mindering gebracht op de koopsom.

Er stonden alweer twee verse pullen bier voor onze neus te schuimen.

Hoeveel zou je me maandelijks dan betalen? fluisterde Rob.

Ik dacht zogenaamd diep na. Ik had hem aan de lijn, nu de buit binnenhalen, voorzichtig.

Met pijn en moeite kan ik wel €200.- per maand missen, is dat ok voor je?

Ik zag zijn gezicht van pijn vertrekken. Hij stond duidelijk in een tweestrijd.

Weet je wat, dan maken we er nog iets meer van, zei ik snel, voordat hij kon gaan terugkrabbelen. De totale koopsom, ik maak er €16.600.- van jongen, hebben we een deal?

Ik tilde snel mijn bierglas op en maakte een uiterst enthousiast proost gebaar.

Ok dan mispelde Robbedoes, terwijl we in één teug onze glazen ledigden.

En zo ging het. De notaris deed mee even wat tijd nodig te hebben, om de ook voor hem *ietwat merkwaardige* constructie goed op papier te krijgen, binnen een week zou alles in kannen en kruiken zijn. Ik belde met het thuisfront en kreeg helaas nogal op m'n sodemieter.

Tweehonderd euro per maand? Dat kunnen wij helemaal niet missen, idioot! schreeuwde mijn echtgenote.

Ik zocht even later Rob op en legde hem uit dat €200.- toch te topzwaar werd en dat mijn vrouw op het punt stond om mij te vermoorden. Mijn zoons wilden haar daar best wel een handje bij helpen. Onze superdeal stond op het punt als een pudding in elkaar te zakken. Rob keek mij voor zijn doen bepaald dreigend aan, hij kon mij ook wel *wurgen* natuurlijk.

Kan het wat jou betreft ook voor €100.- per maand? smeekte ik Rob, - die ik inmiddels als een vriend beschouwde, zachtjes fluisterend.

Gotogotverdomme siste hij. Het bleef heel lang stil. *Doe dan maar.*

Niet lang daarna slaagde ik erin om ons huis in Griekenland te verkopen. De kopers hadden wat eigen geld gespaard en bezaten een huis in Haarlem, dat te koop stond. Ik sprak met ze af dat als zij nu €25.000.- aan betaalden en maandelijks €200.-, ik wel wilde wachten op de rest van de koopsom, totdat hun huis in Haarlem verkocht zou zijn.

Er stond 25K als aanbetaling op mijn bankrekening!

Rob kreeg prompt zijn geld.

De kopers van het huis in Griekenland kwamen na een jaar of twee van maandelijks aflossingen ook netjes over de brug met de rest van de koopsom: Haarlem was verkocht. Net op tijd. De banken kregen nog een ton van me.

Aldus is het geschied.

Hoofdstuk 3

Eenmaal terug in Holland bracht ik uitgebreid verslag aan de *famille*. Ik liet vol overtuiging de tientallen foto's zien die ik met mijn mobiel gemaakt had, de huizen waren exterieur geblindeerd dankzij de talloze platen waarmee de ramen dichtgemaakt waren of hier en daar zelfs dichtgemetseld. Het geheel maakte een desolate indruk (het regende de dag van opname), interieur verder nietszeggende plaatjes van donkere hollen van kamers vol met enorme

hoeveelheden grootvuil. Mijn echtgenote vond alleen de badkamer min of meer ok. Maar zag zij het goed? Waren dat geen kinderwc'tjes?

We hebben acht kleinkinderen riep ik vol overgave, een steekhoudend argument (nb: ik noemde ze vaak mijn *dreinkinderen*).

Mijn zoons twijfelden niet langer en gaven me inmiddels *carte blanche*.

Blijkbaar zagen zij in dat mijn goede humeur navenant gestegen was, al naargelang het te verwerven aantal m2 bewoonbaar oppervlakte en klussen was nu eenmaal mijn lust en mijn leven. *Ok ouwe, veel succes..!*

Of zou dit project uiteindelijk toch leiden tot mijn dood? dacht ik zelf soms stiekem.

Ik begon na te denken over hoe nu verder. We hadden helemaal niets. Geen geld, noch spullen. Als gereedschap had ik hooguit een botte zaag en een kromme hamer. Het eerste wat ik bedacht was: *gratis op te halen!* Dat was niet alleen een gelijknamige website, ook op bv. Marktplaats kon je gratis shoppen. En er waren heel wat mensen met overvloedige spullen die maar wat blij waren als je die kwam ophalen. Ik had dan wel een oude Volvo, maar zag geen verdere mogelijkheid tot vervoer, zonder iets als een aanhangwagen. Wat te doen? Plotseling viel mijn oog op een advertentie:

Gratis op te halen:

ouder echtpaar biedt aan: een 23 jaar oude Alpenkreuzer, nog steeds in goede en bruikbare staat als kampeerwagentje, inclusief tent, keukentje en alle aanhorigheden. Wij zijn gaarne bereid u instructies te geven hoe een en ander op te zetten. Uitsluitend voor een liefhebber!

Tel.:.....

Ik belde het nummer, ik was gelukkig de eerste die belde. Ik legde uit dat ik heel graag komende zomer wilde kamperen, dat ik er nul verstand van had, en dat ik hoopte dat ik samen met mijn echtgenote een onvergetelijke vakantie in eigen land zou hebben. Maarre..

was dat niet vreselijk moeilijk om zo'n uitklapbaar geval te bedienen met zijn tweeën? Nee hoor, zij hadden dit zelf ook jarenlang a deux gedaan, geen zorgen, met plezier zouden zij mij dit wel even voordoen. Ik sprak af meteen maar langs te komen (zonder mijn echtgenote, uiteraard) en kreeg het adres. Het bleek nogal afgelegen, een boerengehucht, ergens in het buitengebied. Ik reed er fluitend en neuriënd heen, komend rollenspelletje was een kolfje naar mijn hand. De Volvo jakkerde over kleine weggetjes langs de landerijen, na enig navragen draaide ik het erf op van een eeuwenoude boerderij. Niemand te

bekennen. Ik stapte uit en daar zag ik hem al klaar staan: de Alpenkreuzer, *mijn* Alpenkreuzer! Hij was wel piepklein, niet getreurd, beter dan niks. De stank van beesten was doordringend. Ik keek om me heen. Ik hoorde slechts het klagelijke geloei van koeien die op stal stonden. En daar kwam ineens de boer de hoek om, hij zat onder de koeienstront, even later gevolgd door zijn vrouw, de boerin, die in de kruiwagen zat. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld was gaven zij mij om beurten een bescheten hand, echter, ik zette door, alsof er niets 'aan de hand was'.. Het waren vrolijke kampeertypes, Hollander kon het niet.

Nadat zij zich een beetje hadden gefatsoeneerd aan de pomp en de spreekwoordelijke koffie was genuttigd, waarbij zij zich ervan vergewist hadden dat ik 100% betrouwbaar was, was het nu dan eindelijk tijd voor de beloofde instructie. Ik bespaar u de details, het komt erop neer dat het uitklappen en opzetten van een Alpenkreuzer zonder ruzie een vrijwel onmogelijke opgave was. Ik had weleens gelezen over echtparen die elkaar wanhopig naar de strot waren gevlogen op de camping. Maar dit echtpaar bleef professioneel, ik kan niet anders zeggen. Op zachte toon instrueerde de boer zijn *wijffie*. Als mevrouw ook maar even eigen initiatief toonde, werd zij onmiddellijk met een ingehouden doch dwingende stem tot de orde geroepen: *nee wijffie, dat gaan we nie doen..of:.pak dat derde deel van Tentstok IV even erbij, wil je?* Ik speelde het spel mee, knikte enthousiast, alsof ik alles meer dan goed begreep, schreef soms iets op in mijn notitieboekje (later las ik het terug: *in 1 x alles eruit slopen*).

Met dit inmiddels lege karretje voelde ik mij de koning te rijk en ging ik inmiddels dag in dag uit op pad om spullen te verzamelen. Of het nu om grote leren fauteuils, antieke bedden en kasten, matrassen, uitschuiftafels, zitbanken, gordijnroedes, borden en bestek, speelgoed, boeken, lampen of pleeborstelhouders ging, ik nam in principe alles mee.

Als ik verhaalde over het grote Herrenhaus, in combi met het Kunsthuis, waar tal van kunstenaars later in de ateliers terecht konden om een tijd te werken, kwamen mensen met nog meer spullen aanzetten, die zij ook nog wel kwijt wilden. Het ging maar door. Grote houtkachels, een klein zwembad, een duiventil. Alles bond ik vast op dat kleine karretje en nam ik mee naar huis. Iemand kwam met een partijtje overvolg gereedschap en zelfs machines aanzetten. Een partij oude schilderijen. Fietsen. Kleding, tuinmeubelen. 'n Piano!

Op een keer had ik iemand met een busje ingehuurd om een prachtige grote rode bank, van vierhoog naar beneden te halen via het trappenhuis. Het bleek

'n alleraardigste Surinamer. We belden even later aan ergens in de Pijp in A'dam. Hier bleek een klein mager mannetje, hij woonde helemaal alleen op die vierde verdieping. De trotse bezitter van die enorm grote prachtige bank, als nieuw, die moest ettelijke duizenden euri gekost hebben. Ik legde hem uit dat ik geen rug meer had en niets kon tillen. Hij begon te gnuiven, ok, hij begreep het. De Surinamer nam het voortouw en zei hem hoe hij het beste achteruitlopend de bank kon optillen. Hijgend en puffend ging het richting het trappenhuis. De Surinamer maakte geen aanstalten om als eerste naar beneden te gaan. Voor de onderman zou het nu eenmaal het zwaarste worden, nietwaar. Het dwergje durfde er niets van te zeggen en ik eerlijk gezegd ook niet. En zo geschiedde het dat alle gewicht neerkwam op de zo vrijgeveige eigenaar. Zwetend als een otter en paars aanlopend zakte het mannetje soms bijna door zijn hoeven, zo zwaar was dat krenge. Ik ging mee naar beneden, riep aanwijzingen, hoe er steeds opnieuw een draai gemaakt moest worden. De Surinamer lachte, maar wel in zijn vuistje.

Op de Willemsweg in Amsterdam stond een keer mijn Alpenkreuzertje op de stoep bij een arts geparkeerd. Ik was natuurlijk erg benieuwd naar diens overvloedige spullen. We doken het souterrain in. Hij bood mij een totaal vergane *chaise longue* aan, zo te zien door de ratten aangevreten. Verder nog een paar heel lelijke medische meubels, en wat stinkende Perzische tapijtjes.

Ik vertrok geen spier. Ik had inmiddels tientallen, nee, honderden ritjes gemaakt, altijd nam ik alles mee. De dokter keek me 'n beetje kakkineus aan en vroeg of ik hulp nodig had? Ik legde hem uit dat ik niets meer mocht tillen. Even later kwam zijn echtgenote erbij. Dokter stroopte de mouwen van zijn witte overhemd op. Samen begonnen ze aan de bank te rukken en trekken. Met vereende krachten wisten ze de troep naar boven en op het karretje te krijgen. Bedankt!

Om de hoek ben ik gestopt en heb ik dat boeltje op de stoep weer uitgeladen. Het adres heb ik netjes doorgegeven aan de ophaaldienst van 't grofvuil.

Toen mijn zwager stierf, kregen we ineens een verzameling bronzen beelden en beeldjes, en verder namen we ook nog een fles champagne mee naar huis. Het merk bleek prima. Stond eenzelfde op de veiling: bieden vanaf €475.- Op de Weesperzijde kreeg ik gratis een zware antieke tafel van rozenhout, die alleen buitenom via de tuin van de burens naar de straatzijde getransporteerd kon worden. Geschatte waarde €2.500.- Mijn zoon belde dat hij een partij antieke meubelen voor me had, of ik die wilde hebben? Het ging om een oude adellijke dame, antieke 18^e eeuwse kast, een duur bed met elektrisch aangedreven

diverse zit -, en ligstanden, inclusief speciale matras voor een rugpatiënt, schitterende boekenkasten van mahoniehout, divers kleingoed. Niemand van de familieleden wilde de spullen hebben. Taxatiewaarde: €5.750.-

Ik kreeg er maar niet genoeg van. Wekenlang bleef ik de troep maar aanslepen. En het wagentje bleef het maar priem doen. Op een keer had ik er een hele lange tafel op vervoerd, 40 km rijdend over de Ringweg. Eenmaal aangekomen bleek de tafel toch bij het remmen een metertje naar voren gegleden, ondanks de touwen.

Thuis kwamen we inmiddels om in al die spullen. We huurden destijds een tuinhuisje in Durgerdam, het stond er bomvol. Je kon er je kont niet meer keren. We sliepen in het souterrain van het dijkhuis, ook bomvol. Mijn vrouw had er steeds meer moeite mee om 's nachts naar de wc te gaan.. Zij, die altijd alles begreep, mijn koningin, sliep als was zij Cleopatra op een stapel van minstens 10 matrassen. Buiten had ik ook nog het een en ander aan prachtspullekes staan onder enorme dekzeilen. We hadden een verhuishwagen nodig. Mijn zoons zorgden ervoor dat die er kwam, inladen die handel, huppekee, naar Kroppenstedt!

Hoofdstuk 4

Intussen had Robbie het goed gevonden, - nadat ik de eerste (!) maandelijkse aflossing a €100.- prompt had voldaan, dat ik in de tussentijd alvast een beetje zou gaan klussen aan het Herrenhaus. Het eerste wat ik deed was alle OSB-houten platen loshalen die hij ooit op de ramen geschroefd had om het pand potdicht te maken. Het vocht droop hier en daar van de muren, de stank was niet te harden. Binnen de kortste keren zette ik alle deuren en ramen wagenwijd open. *Frische Luft!* Ik doolde kleumend door het huis, al plannen

makend voor de uiteindelijke indeling. Een zee van licht kwam naar binnen, het object lag op het zuiden, het bleek potdomme ook nog es een echt Zonnehuis!

Het was echter nu nog hartje winter. En met drie lagen kleding over elkaar heen aan, begon ik, - met in mijn verkleumde vingers een scheermesje, de manshoge gekleurde plastic stickers aan de binnenkant van de talloze ramen te krabben, kleurrijke figuren die nog stamden uit de tijd dat het Herrenhaus als *Kindergarten* gefungeerd had.

Wanneer ik even stopte om uit te blazen voelde ik de ijzige koude in mijn botten trekken. *Doorgaan, in beweging blijven!* commandeerde ik mijzelf. Drie volle dagen duurde deze marteling. De plastic troep bestond uit afbeeldingen van heksen en trollen, verschrikkelijk!

Ik had mij voorgenomen om, - net als de immer *fleißige* Duitse arbeiders, om zes uur 's ochtends te beginnen, om dan 's middags om half vier opgelucht af te druipen naar een luxe kamer in de buurt die ik voor een tijdje gehuurd had en waar ik, - behalve van de verwarming en een hele grote TV, ook gebruik kon maken van een kokend heet bad.

Zo kwam ik, - zogezegd zogedaan, iedere dag van de hel in de hemel.

Nadat de rotklus van dat krabben erop zat, bedacht ik dat nu eerst de zware muur van keiharde betonstenen gesloopt diende te worden naar de hal aan de voorzijde, zodat ik niet langer steeds buitenom behoefde te lopen om naar de bovenverdieping te kunnen komen.

Op een goeie namiddag besloot ik om een eerste poging te wagen en begon ik met een moker, - met behulp van een steenbeitel, op de muur in te beuken. Zonder noemens- waardig resultaat, na een kwartier was ik behoorlijk uitgeput. Ik had slechts een paar kleine brokken betonsteen uit de snoeiharde muur weten te hakken. Ineens hoorde ik gefluit.

Ik liep naar buiten en daar stond een bebrilde bewoner uit het stadje, uitgedost in een duidelijk dag en nacht gedragen trainingsbroek en met afgetrapte gymshoenen, met een lelijke hond, meer een mormel, dat hij verder voortdurend aansprak met *Lizzy*. Hij lachte breed en vroeg wat ik toch allemaal aan het doen was, kon hij me misschien helpen?

Ik liet hem binnen en stelde mijzelf voor: *Rudi, ich bin Rudi vom Amsterdam*, (*Rutger* konden Duitsers onmogelijk uitspreken, zo had ik ontdekt). Hij schudde mij de hand: *Igno*.

Hij lachte veel, maar meer van de zenuwen en had slimme oogjes achter dat ijzeren brilletje van hem. Hij bulderde zijn teksten meer dan hij sprak. Hij legde

uit dat hij de hele dag thuis aan het *gamen* was (*Warcraft!*) en dat hij van tijd tot tijd zijn ronde deed *mit dem Hund*. Nieuwsgierig bekeek hij de paar brokstukken die ik uit de muur had weten te hakken.

Ik legde hem uit dat die rotmuur eruit moest en hoe moeilijk het hakken ging en voordat ik het wist had hij de hamer en beitel te pakken en begon hij op de muur in te beuken. Hij commandeerde dat ik maar een andere klus moest gaan doen, hij zou die muur wel even voor zijn rekening nemen. Ik was allang blij en droop af naar de kinderkamer om daar de muren een schilderbeurtje te geven, het plafond was al nachtblauw, met van die lichtgevende sterren, dat liet ik maar zo. Ik zwaaide flink met een enorme (Duitse!) witkwast in de rondte om de bekraste en vol gekliederde muren eens even lekker op te frissen, toen ik ineens een luid gejack en geblaf hoorde in de hal. Ik liep naar de hal in de veronderstelling dat er iets met Lizzy aan de hand was. Maar nee, daar stond Igno zich te verbijten: hij had zich op zijn duim geslagen. Hij kronkelde van de pijn, als een peuter die voor het eerst op zijn knie gevallen is en hij bleef idem maar jammeren. Ik ging op zoek naar de EHBO kist en even later had ik een flinke pleister om zijn gewonde duim geslagen. Hij bleef zachtjes door kermen, net als Lizzy trouwens. Al vrij snel droop hij even later af, maar niet nadat hij gezegd had dat hij wel iemand zou regelen die de rotklus met die muur zou weten te klaren.

Zondagmorgen. Ik lag lekker te sudderen in een gloeiend heet bad om weer een beetje bij te komen. 's Ochtends had ik nog van alles lopen slopen op de bovenverdieping, totdat mijn spieren waren begonnen te klapperen, ditmaal niet van de koude maar van de ongewone werkzaamheden. Er werd geklopt. Ik hees mijzelf uit bad en sloeg een enorme witte handdoek om. Wie kon dat zijn? Het was *Steffy*, de huisbazin, in het dagelijks leven kapster. *Rudi, du hast Besuch!* Achter haar stond Igno en nog iemand die zich voorstelde als *Bion*. Het was een piepklein schriel mannetje in werkkleding. *Gooi de tent maar snel open, Rudi* beval Igno, *Bion hier gaat die muur voor ons fixen*. Ik zei dat ik er zo snel mogelijk aan zou komen en zij dropen af. Ik trok noodgedwongen pijlsnel mijn nogal stinkende werkkloffie weer aan.

Eenmaal bij het Herrenhaus aangekomen zag ik Bion al aan de sjouw met een enorme *kangoo*, een trilbeitel. Ik opende de deur en voordat ik het wist stond hij op een klapstoeltje en begon hij onder hels kabaal met de kangoo de muur te slopen. Zijn bovenarmen hadden spierballen als die van Popeye, soms hield hij de zware machine hoog zelfs boven zijn hoofd, wankelend op het stoeltje. Een voor een kwamen de zware betonstenen nu los, Igno en ik hadden onze handen vol om het puin, dat zich al snel rondom Bion op hoopte, weg te

werken. We propten het zo goed en zo kwaad als dat ging in plastic vuilniszakken.

Na een half uur had Bion een flink gat gemaakt en na nog eens twee uur stug doorwerken lag de muur in puin. Ik kon mijn geluk niet op. Ik wilde Beste Bion betalen voor al zijn inspanningen, maar daar wilde hij niks van weten. Ze dropen af en Igno beloofde morgen terug te komen om te helpen het puin verder af te voeren met het aanhangertje. Hij wist waar we dat puin ergens illegaal konden dumpen in het bos, - ik protesteerde, maar dat hielp niets: iedere Kroppenstedter deed het zo: *kein Problem!*

De volgende dag had ik mijn aanhangwagentje reeds klaargezet bij de hoofdingang, in afwachting van de komst van Igno met Lizzy. Ik had op de lattenbodem van het kampeerwagentje een dun triplex plaatje gelegd, want die was overduidelijk gaar.

Daar kwamen ze al dribbelend de hoek om zeilen, Lizzy blafte vrolijk tegen me. Igno gaf me een stevige hand, waardoor er een flinke pijnscheut tot aan mijn schouder ontstond.

Eerst maar eens koffie, met koek. Igno wilde zes scheppen suiker, maar dat had ik niet. Zijn gezicht betrok. Ik stelde een flinke lepel honing voor, hij ging morrend akkoord. De koek was een zogeheten *Schweineohrkuchen*, een koek in de vorm van een zg. Zwijnenoor, die in de chocola was gedoopt. Deze reusachtige koek brak Igno doormidden en zelf nam hij het grootste stuk bij wijze van ontbijt tot zich. Tja, welke Duitser is er geen zoetekauw..?

Het Varkensoor met open mond vermalend, zette mijn nieuwe vriend een boom op over buitenlanders. Zijn haat zat diep. Hoe kwamen ze aan die dure horloges, en mobiele telefoons? En al die andere bling-bling? *Die haben hier nichts zu suchen*. Die komen hier alleen maar om een uitkering te incasseren. Igno bleek zelf *arbeitslos* (hij leefde alleen, ongetwijfeld ook van een uitkering). Niettemin had hij geen goed woord over voor de Overheid. Hij bleek vijf jaar in de bak te hebben gezeten, wegens drugs- en vrouwenhandel. Echte criminelen gaven die vrouwen niets, hij gaf zijn lichtekooien juist loon naar werken.

Natuurlijk, hij verdiende er lekker aan, maar hij was geen monster. In de gevangenis was hij verslaafd geraakt aan gamen. En dat was nu nog steeds het enige wat hij dag en nacht deed. Af en toe rookte hij hasj door een waterpijp. Kon ik niet eens wat voor hem meenemen uit Amsterdam? Igno was kortom een echte babbelkont.

Hij maakte niet echt aanstalten om aan het werk te gaan, ik zat op hete kolen. Ik pakte na zijn tweede kop koffie een plastic zak op met puin en liep ermee

door de hal naar het karretje dat klaar stond. Ik maakte de zak leeg en kwam zowaar Igno tegen, vloekend dat die zakken *Scheisse* waren. Ik moest hem daarin gelijk geven. Hij ging in het karretje staan en beval mij de zakken met puin een voor een aan te geven, dan zou hij ze wel leegschudden in die *völlig idiotischer Alpenkreuzer*. Na een tijdje zo zuchtend en puffend een flink aantal zakken gesjouwd te hebben, - die Igno bij elke zak die hij leeg schudde stevast becommentarieerde: *..völliger Wahnsinn* of: *..du bist doch wirklich verrückt Mann!*, pakte ik een zak op die helaas halverwege begon te scheuren. *Oeps, kommt gut!* riep ik tegen hem.

Verdammt noch mal, habe ich es dir nicht gesagt?

Ik had alweer een andere zak te pakken, best wel een zware, maar die bleef godzijdank heel. Ik overhandigde deze zak met veel moeite aan Igno en op dat moment scheurde niet alleen ook deze kapot, maar zakte Igno zelf tegelijkertijd met de kapotte zak door de bodem van het aanhangertje.

Dit was zo'n grappig gezicht dat ik onontkoombaar de slappe lach kreeg.

Igno vloekte en tierde erop los: *Du, Trottel (oelewapper), Miststück (stuk stront), Arschloch (klootzak), Affe (aap)!*

De tranen stroomden over mijn wangen.

Ik had het niet meer, wat een fijne vriend was ik!

Hoofdstuk 5

Jaren verstreken, als het maar even kon stoof ik op zondagmorgen vroeg met de ouwe Volvo Station naar Kroppenstedt, om mij daar voor de zoveelste keer te gaan uitsloven om van niets iets te maken. De renovaties begonnen hun vruchten af te werpen. Na hooguit een of twee lange dagen van absurd hard werken, had ik voor de zoveelste keer weer één van de ruimtes omgetoverd tot een goed bewoonbare unit. Een hele kamer opnieuw stuken, leuk hoor! Keukens bouwde ik in een handomdraai van overvloedig materiaal van een oud bed, talloze m2's muur werden door mij wit gemaakt, dankzij een hele batterij

grote 10 L - potten van de Action, €7,98 per emmer! Waterleiding begon te stromen, lampen gingen weer branden.

's Avonds verwarmde ik mijzelf bij de Russische houtkachel, gratis thuisbezorgd door een vriend, tezamen met nog veel meer andere, zeer bruikbare spulles, een vrachtwagentje vol. In nood leert men zijn juiste vrienden en de whisky kennen. Ik was een keer een enorm zware wand van heel zwaar plaatmateriaal aan het slopen, met de bedoeling om van twee kleine kamers een grote ruimte te maken. De wand liet zich niet tillen, zo zwaar. Igno, beneden bezig met zijn hoofd in een verstopte kinder-wc, was op afroep beschikbaar, vertilde zich eraan en ging binnen de kortste keren door zijn rug. Hij droop af naar de dokter, om die genezerik om morfine te verzoeken, dat was in elk geval weer eens wat anders dan hasj. Inmiddels moederziel in m'n eentje, besloot ik om de wand te schuiven, ik maakte er een kleine afgescheiden ruimte van in een hoek en monteerde daarachter een groot bad dat ik gevonden had bij het grofvuil, nog in redelijk goede staat. *LUXE, EEN BAD IN JE SLAAPKAMER!* riep Igno later. Waarom hij altijd zo schreeuwde? Geen idee.

Ik was op een keer al vier volle dagen bezig geweest om met een van een Duitse buurman geleende telescopische verfroller het Herrenhaus buitenom in terracotta kleur te verven. Mooi Mediterraan, die kleur! Ik had geen steiger of niks, maar met die lange heen en weer zwiepende uitschuifbare stok ging het ook, zo goed en zo kwaad als dat ging.. Bovenaan de muren, net onder de dakgoten, haalde ik het er net niet mee, maar wiebelend op een oude huishoudtrap uit het jaar nul, gevonden in een van de kelders, ging het wel. Mijn echtgenote was dit keer ook van de partij. Echter, de driehoekige punt van de zijmuur helemaal bovenin haalde ik ook niet vanaf de huishoudtrap met de telescopische verfroller. Er zat daar wel een klein zolderraam en ik besloot in het raamkozijn te gaan zitten, met mijn benen binnenboord en zo probeerde ik met de verfroller, nu op een bezemsteel gemonteerd, zwaar naar buiten leunend, mij vasthoudend met een hand aan de sponning, dat verdomde puntje onder de dakspits alsnog te bereiken. Het gevaar van vallen was levensgroot. Ik riep mijn vrouw te hulp en zei dat zij op mijn schoot moest komen zitten, als contragewicht, zodat ik niet zou vallen, immers gevaarlijk ver naar buiten hangend uit het raam. Zij gaf onder luid protest gehoor aan mijn verzoek. Ik zei halverwege dit leuke klusje dat zij nu de kans had: zonder onderbroekje aan zou het een wereldnummer kunnen worden. En als zij alsnog zo nodig van mij af wilde, hoefde ze alleen maar gewoon op te staan. Opgeruimd staat netjes, nietwaar..

Ik was op een mooie voorjaarsdag begonnen met mijn vage plan om een siertuin aan te leggen eindelijk eens te realiseren. Toen ik de spade ergens in de grond stak voor het huis, stuitte ik na zo'n 35 cm op iets hards. Ik ontdekte een paar kinderhoofdjes, oude stenen, stuk voor stuk verschillend. Al snel had ik een m2 vrijgemaakt, er zat een eeuwenoud terras onder de aarde! Wekenlang heb ik elke dag een stuk afgegraven, net zolang totdat ik het hele middeleeuwse prachtleintje blootgelegd had.

Later, toen ik in de net aangelegde tuin een geul van 1.10cm diep ging graven om de waterleiding exterieur te kunnen vernieuwen, stuitte ik nota bene op een flink stel oude botten, zoals een schedel, een dijbeen, en nog zo wat allerhande. Het bleken bij nader inzien wel de restanten van een heel klein persoontje te zijn. Mijn theorie was dat het wellicht zo'n wreed kindje van de Hitlerjugend moet zijn geweest..?

En zo ploeterde ik maar door, af en toe onderbroken door een gesprekje met een autochtone bewoner uit Kroppenstedt. Die hadden vaak als kind nog op school gezeten in het gebouw, in de DDR-tijd had het Herrenhaus als school dienstgedaan. Ik gaf hen meestal een rondleiding en zij haalden dan kostelijke herinneringen op. Het rietje waarmee zij op hun handen of billen geslagen werden. De geur van de brandende reuzekachel die op bruinkool gestookt werd. De zware straffen die stonden op spieken, je werd een dag opgesloten in het kolenhok beneden in de kelder. Tijdens de feestdagen in oktober werden er spectaculaire zwaardgevechten gehouden door rondtrekkende 'ridders', gekleed in harnas, compleet met originele schilden. Lessen in boogschieten, op woensdagmiddag!

Het was kortom één langgerekt avontuur, met talloze hindernissen die genomen moesten worden. Ik had van de bewoners vernomen dat het Bijhuis hun vroegere jeugdhonk was geweest. Dankzij hun overlast had de Burgemeester, een *Idiot* volgens diezelfde bewoners, het pand op een goeie dag voorgoed gesloten en laten dichtmetselen. Men had vakkundig alles kort en klein geslagen en zelfs brand gesticht, uit woede over de gang van zaken.

Ik besloot om Herr Burgermeister op een middag op te zoeken tijdens het Spreekuur op het Stadhuis, een historisch pand midden in Kroppenstedt, dat zich bevond tegenover het *Freiheitskreuz*, een monument in steen, ter nagedachtenis aan de Graven die daar in de vroege Middeleeuwen maandelijks voor het eerst in Europa recht spraken in het openbaar.

Ik zat in de Spreekkamer tegenover hem en zijn secretaresse die, - zoals er gefluisterd werd, tevens zijn concubine was. Ik keek de Burgemeester recht in zijn gezicht, af en toe loerde ik naar de lang niet onaardige vrouw, die 'n beetje verlegen, maar zeker welwillend toekeek.

Ik had hen uitgebreid verteld wie ik was: *Rudi, ein arme Künstler aus Holland*.

Uiteindelijk deed ik mijn verzoek om een bescheiden gemeentelijke financiële ondersteuning voor het restaureren van het Bijhuis. De man, - die mij bij voorbaat al wantrouwend had aangehoord, bleek er trots op dat Kroppenstedt *Schuldenfrei* was en stelde mij voor dat ik het historische object wellicht het beste kon afbreken? Mijn haren gingen overeind staan. Hij zei overal *nein* op. Ik ging over op zwaarder geschut. Hij kon toch wel een handje helpen om de ramen in ere te herstellen, die hij zelf nb ooit had laten dichtmetselen? *Nein, nein, nein*.

Ik kon mij niet langer inhouden en ging vol op het orgel: *Nein sagen, da bist du gut in!* Op hetzelfde moment zag ik hem verbleken, lieve help, er kwam echt rook uit zijn oren, hij sprong op uit zijn stoel, rende om de antieke eiken tafel heen, pakte mij bij de arm en begon als een volstreekte *Idiot* aan mij te rukken en trekken, ..*raus, raus*, kokend! Nu begon ook mijn diep-down toch altijd nog best wel behoorlijk anti-Duitse bloed te koken. *Halte deine dreckige Pfoten von meiner Körper fern!* beet ik hem toe, terwijl ik mij los rukte.

Inmiddels waren we via de zware Middeleeuwse deur in de hoge hal beland en ontwaarde ik zowaar een paar medewerkers, die op het helse lawaai en geschreeuw afkwamen en hun handen aan de mond sloegen van verbijstering. Ik reageerde alert en riep dus bliksemsnel:

Du kennst deinen eigenen Burger nicht, Idiot! Achter hem zag ik nog net hoe zijn concubine een miniem lachje om haar fraai gewelfde lipjes niet wist te onderdrukken. Ik kreeg nog een laatste duw van de inmiddels zwaar hijgende burgervader en stond buiten.

Wat had ik, de grote kunstenaar en eeuwige babbelkont, dit toch weer goed voor elkaar gebokst, maar niet heus.

Ik sidderde op mijn grondvesten om zoveel onvermogen van mijn kant.

Edoch, de hilarische historie van het Herrenhaus en zijn Hollandse bewoners ging later nog maandenlang als een lopend vuurtje door Kroppenstedt.

Der Rudi kon niet meer stuk, bij niemand.

Epiloog

Ik heb u aldus verhaald over deze hilarische historie van het Herrenhaus, dat recent getaxeerd werd door een Duitse makelaar op €335.000.- k.k.

We hebben echter besloten ons familiehuis *niet* te verkopen. Niet in het minst, omdat er drie hele grote verhuishagens nodig zouden zijn om überhaupt te kunnen verkassen.

Nee, het huis is ons inmiddels zo dierbaar geworden, dat we het heel graag willen nalaten aan onze jongens, echt waar.

Vier artikelen in het nieuwe digitale blad LGM

Loving Geopolitics Magazine <https://lovinggeopolitics.nl/>

Rusland lid van de NAVO en de EU?

Jaargang 1 nr 2

Om in verband met de inval van Poetin in Oekraïne buiten de momenteel gebruikelijke kaders van geweld en isolerende sancties te denken, doet Rutger W. Weemhoff een aanzet daartoe.

Tijdens een bijzondere ontmoeting met de pers in 2001 heeft de Russische president Poetin laten weten dat zijn land als gelijkwaardige partner deel wil uitmaken van een Europese veiligheidsorganisatie. Het was Poetins eerste grote persconferentie sinds zijn aantreden als president. Nu waren er zo'n 500

journalisten uit binnen- en buitenland naar het Kremlin gekomen om de president het hemd van het lijf te vragen.

“We zien de NAVO niet als vijand. We zien haar bestaan niet als een tragedie, maar we zien de zin er ook niet van in”, zei de president, die al eerder pleitte voor opheffing van de NAVO. Toch wil Rusland lid worden van de verdragsorganisatie. Mocht dat niet kunnen, dan moet de NAVO ontbonden worden en plaatsmaken voor een Europese veiligheids- organisatie waar Rusland wel lid van is.” (Trouw, 19 juli 2001)

Those were the days. Die ‘oude’ Poetin was zo gek nog niet. Begrijp mij goed: ik ben absoluut geen fan van de man. Wel moeten we het hem nageven: hij heeft destijds tegen de klippen op getracht het Westen te paaien.

Een duidelijk gemiste kans voor het Westen, dat er de voorkeur aan gaf slechts de vazalstaten van het voormalige Warschaupact los te weken van Rusland om deze in te palmen. En dat niet alleen, die landen werden - een- maal lid van de NAVO - ook maar meteen volgeladen met wapensystemen en zelfs raketbases, tot en met de plaatsing van het supermoderne raketschild* in Polen en Roemenië in 2016.

*(<https://www.rtlnieuws.nl/buitenland/artikel/585886/europa-neemt-raketschild-gebruik-zijn-we-nu-veiliger>)

Er is nog iets waar Poetin, - en niet alleen hij, maar alle Russen - zwaar de pest over in hebben. Dat is de westerse perceptie van de overwinning op Hitler in WO II. Het moet maar eens keihard gezegd: die oorlog was zonder de Russen nooit gewonnen. Het aantal gesneuvelde Russische soldaten bedraagt 10.700.000, voor de VS was dat 407.300. Tja. De Russen stellen terecht dat hun heroïsche rol in de strijd tegen de nazi's in het Westen volledig onder- belicht is gebleven. Zij zijn het geweest die als leeuwen vechtend, dwars door het aan flarden geschoten Berlijn, het rattenest van de vreselijke dictator wisten uit te roken. Hier hebben zij zeker een punt mee.

Wat zou nu concreet een mogelijke manier zijn om het Oekraïense conflict open te breken? Ik ben een voorstander van vredesonderhandelingen met Rusland, op nadrukkelijke voorwaarde dat de strijdende partijen per omme- gaande en onvoorwaardelijk de strijd staken. Met als uitgangspunt: Poetin, *join the club!* Ja, u leest dit goed..Maak niet alleen Oekraïne lid van de NAVO, maar ook Rusland en op termijn ook Wit-Rusland en alle andere vazalstaten. Of richt desnoods een nieuw bondgenootschap op. We halen zo in één keer de angel uit het conflict. Poetin kan immers heel moeilijk nee zeggen tegen dit voorstel: een eventueel NAVO-lidmaatschap was ooit zijn wens. We spreken hiermee de

‘oude’ Poetin aan: met dit voorstel halen we iets terug, waar hij nota bene ooit zelf op focuste. Leg deemoedig verantwoording af voor gemaakte fouten aan westerse kant, stipuleer de glansrol van Rusland tijdens WO II. Spreek een welgemeend sorry uit voor hoe het in het verleden met de voorgenomen toetreding van Rusland tot de NAVO helaas fout is gelopen, dankzij regelrechte blindheid van het Westen om juist deze kans met beide handen aan te grijpen tot het contractueel bereiken van een consistente en langdurige situatie van vrede en veiligheid in ons oude Europa. Wellicht ligt ook aansluiting bij de Europese Unie in het verschiet. Waarom niet?

Rusland hoort immers ook als vanouds bij Europa? Dit is een tekst van Poetin zelf in 2001!

Er was immers voorheen allang sprake van sterke economische banden tussen EU en Rusland, met name vanuit Duitsland, maar zeker ook vanuit Nederland en Engeland. Ook hier kan pan-Europese samenwerking alleen maar tot verdere democratische hervormingen leiden. Wat een schitterend visioen ontvouwt zich zo, al dan niet alleen voor de NAVO, maar op termijn ook voor een vernieuwd, hopelijk toekomstbestendig Europa!

Winter '22-23

Rutger W. Weemhoff is publicist/pacifist

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Zie voor het gehele essay: ***Poetin? Join the club!*** > www.rutgerweemhoff.nl

Wat heeft u liever: fictie of feiten?

Jaargang 2, nr 3

Over oorlog, en over vrede. Daarover wil de auteur het met jou als lezer wat diepgaander hebben. Daartoe duikt hij om te beginnen in zijn eigen geschiedenis, als overtuigd pacifist in zijn gymnasiumtijd: 'Ik had een vriendinnetje met een vader die majoor was.'
Voel je de bui al hangen?

Discours over nationalisme als de geopolitieke dreiging voor de mensheid

Had ik sowieso weinig op met Vaderen, met deze eigenlijk best barbaarse vader kon ik nauwelijks door een deur. Mijn vriendin kreeg geen cent van haar ouweheer, die er overigens wel alleen voor stond in de Spartaanse op-voeding (zijn echtgenote was een zwaar zieke vrouw). Onze discussies met betrekking tot oorlog en vrede laaiden hoog op. De Majoor haatte mij om mijn arrogante hippe praatjes, had met zijn korte bloempotkapsel een pest-hekel aan mijn lange haren en om mijn pacifistische opvattingen kon hij me wel schieten. En ik vroeg mij op mijn beurt op zeker moment af wat deze krenterige rotkerel nu eigenlijk deed voor de kost? Deze vraag legde ik op een goeie dag in alle openheid aan hem voor. Hij trok me prompt mee in zijn militaire kloffie naar zijn dienstauto en na een niet bepaald gezellig helleritje richting Scheveningen, reden we even later het godverlaten kazerneterrein op. Er was daar verder werkelijk niemand te bekennen. Toen ik hem ernaar vroeg, monkelde hij: *Tja, wat wil je, het is vrede-tijd!* Ik lachte besmuikt, maar hoorbaar. Hij maakte zwijgend een ijzeren deur open en ik volgde hem door lange gangen naar de 'kaartenkamer'. Daar hing op een van de wanden een enorme stafkaart en voordat ik het wist begon hij met een aanwijsstok regio's, steden, duinen en dalen, verschaningen en doelwitten aan te wijzen. Hier en daar staken rood-wit- blauwe vlaggetjes in de kaart en de beste man verloor zich in een ellenlange tirade over aanvallende, dan wel terugtrekkende troepenbewegingen. Zijn ogen schitterden en fonkelden, toen hij over een denkbeeldige tankslag bij Ypenburg uitweidde. Ineens stopte hij abrupt en vroeg wat ik ervan vond. Ik besloot hem eens flink te tackelen: *Spelen jullie zo infantiel hier de hele dag oorlogje?* vroeg ik hem, temend. *Man, oh man! Jij leeft in een totale fictie!* gooide ik er nog een schepje bovenop. Meewarig schudde hij zijn hoofd. *Het gaat om feitelijke situaties die zich op het slagveld kunnen voordoen -* orakelde hij. Ik hield hem, de hypocriete christen, het verhaal van Jezus voor en hoe die zijn vijand - die hem in het gezicht sloeg - ook de andere wang toekeerde. Op de terugweg wisten we geen van beiden nog iets te zeggen.

Maanden later kondigde zich een zwarte dag aan voor hem: zijn arme vrouw, die hij stiekem niet kon luchten of zien, overleed. Mijn vriendinnetje was in tranen, maar mijn gebruikelijke stapeltje gratis geld, gejat uit mijn moeders huishoudportemonnee, deed wonderen.

Toen de dag van de begrafenis aanbrak regende het. De rouwstoet naderde het open graf, ergens onderaan de duinen. Ik hoorde de zee murmelen in de verte. We stelden ons gedwee op tegenover het diepe gat met daarop de baar met de

kist. Achter het gat stonden tot mijn schrik een vijftal bobo's van Defensie in vol ornaat. Eentje, vast de Hoogste Piet, stond 'n beetje scheef van de vele zware onderscheidingen op zijn uniform. De vader van mijn vriendin was in burger. De man had nauwelijks oog voor de kist, staarde gebiologeerd naar zijn superieuren. De muziek stopte. De lijkbezorger gaf een teken dat hij de baar ging laten zakken. Er klonk een luid bevel. De vijf hotemetoten salueerden als 1 man. De Majoor strompelde in zijn burgerkloffie naar voren, bleef vlak voor de kist staan die begon te zakken en wist niets anders te bedenken dan ook te salueren naar zijn meerderen.

Ik verstijfde. Geen moment aandacht voor de kist met daarin zijn echtgenote. Ik had hem het liefst het zwarte gat in geduwd. De liefdeloosheid! Was die dode en bij leven zo liefhebbende wederhelpt wellicht de aartsvijand? Zand erover?! Zelfs de dood van zijn echtgenote kreeg geen vat op dit fictieve militaire toneelstukje. En ik, ik wilde geweld tegen hem gebruiken.

Ik vertel je dit verhaal omdat ik je wil laten zien hoe sterk de kracht van groepsgebonden fictie is. Met fictie (Latijn: *fictio*, 'verdichtsel') wordt in de narratologie een verzonnen verhaal aangeduid. We doden maar wat graag onze tijd fictioneel. Dit in tegenstelling tot non-fictie, die uitgaat van de feitelijke werkelijkheid. Het fictieve militaire poppenkastspel kan men dagelijks in de media aanschouwen, terwijl tegelijkertijd een echte oorlog woedt. Alsof het de normaalste zaak van de wereld is, spreekt een legertje defensiespecialisten ons dagelijks toe over de soort wapens die gebruikt worden om de ander uit te schakelen, te vernietigen, over grote aantallen gevechtseenheden, aantallen gewonden, aantallen dodelijke slachtoffers. Men verzet hier en daar eens een vlaggetje, wijst met de onvermijdelijke aanwijsstok nog maar weer eens een actuele oorlogsregio aan, een rivier die verdedigd moet worden of een brug. Verwoesting alom. Oorlog een aberratie? Het komt niet in hen op. De onderliggende drive is altijd een puur tribale: de (westerse) natie moet worden verdedigd. Het vlagvertoon is er niet voor niets, nog even en we gaan desnoods zelf ook daadwerkelijk het gevecht aan in Oekraïne, voor Volk en Vaderland (destijds godbetert ook voor Oranje - goddank hoor je daar steeds minder over). Het is: Wij tegen Zij. De NAVO tegen het Warschaupact, of wat daar dankzij datzelfde westen nog van over is. Het Westen tegen het Oosten. Wij zijn de Goeden, zij de Slechteriken. God is met ons, met hen de Duivel. Zwart, wit, een modern media-event, uitpuilend van de horror die oorlog nu eenmaal is. Vlaggen als dekmantel Weet u nog het WK-voetbal? Waarom daarnaar kijken? Vanwege de deelnemende Naties! Ze speelden hun Wereldvoetbalspelletje onder een of andere nationale vlag, terwijl de opgewonden voetballende poppetjes alle- maal onderling

inwisselbaar waren, net als de destijds ook reeds internationaal opererende gladiatoren in de Romeinse arena. Ook nu was het tribale, nationale aspect dus intrinsiek onwaar en daarmee was de hele vertoning poppenkast, fictie, een modern sprookje waar een handjevol maffiose UEFA-bonzen stinkend rijk van is geworden. We keken nationaal slechts naar voetballende geldmachines, die de voetballers tegenwoordig nu eenmaal zijn. De nationale vlaggen vormden de perfecte dekmantel. Wat een mombakkes! Ik heb het hier over de verschrikkelijke ziekte die tussen onze oren zit en 'nationaliteit' heet. Wij zijn allemaal besmet met deze moordende ziekte, die van het uitverkoren volk. Want wij, en alleen wij zijn het uitverkoren volk. De Andere Natie dient verpletterd te worden, uitgeroeid. Categorisch vrede ontlopen, dat is de kunst. Deze ziekte heeft, naast veel meer, ook tot de Holocaust geleid.

Laten we uit alle macht proberen kosmopolieten te worden. Grenzen zitten tussen de oren, we hebben het expliciet over *ficties*. Van kosmopolitisme is sprake als iemand een gevoel van verbondenheid met de mensheid in het algemeen ervaart, dat sterker is dan enig gevoel voor nationale of regionale identiteit. Een dergelijke geopolitieke verbondenheid wordt ook wel aangemerkt als wereldburgerschap. De intensiteit van ons virtuele bestaan drukt men uit in schermtijd. Helaas is het aantal uren per dag dat wij virtueel bestaan, behalve onthullend, vooral verbluffend vanzelfsprekend geworden. Onze honger naar verhalen, of die nu waargebeurd zijn of niet, is blijkbaar onuitputtelijk. Ons Ware Zelf zoeken wij in de krochten van het internet, podcasts. In games als *Warcraft* of in de fictieve metawereld van Netflix' oorlogsseries voelen we ons thuis; spannend, oorlog! Feitelijk schreeuwt de planeet echter om pacifistische aardbewoners. Dat pacifisme, geweldloosheid, zijn we verplicht aan diezelfde planeet, die bij een eventuele kernoorlog ten onder dreigt te gaan. Geweld maakt meer kapot dan ons lief is. Er bestaat geen goede oorlog, er bestaat geen slechte vrede.

Zomer '22-23

Rutger W. Weemhoff is publicist en pacifist.

Voor een nadere kennismaking met zijn werk:
bezoek www.rutgerwillemweemhoff.nl

Geopolitiek en religie: een complex samenspel

Jaargang 2, nr 4

In dit artikel onderzoekt de auteur de relatie tussen geopolitiek en religie en hoe deze relatie de wereldorde, conflicten en diplomatie vormgeeft.

Religie en zelfkritiek, een zeldzame combi..Als jongen zwierf ik liftend door Turkije en bracht soms dagenlang door bij een of andere hoogst gastvrije familie. Ik at mee met de (uitsluitend) mannen, gehurkt rond de yuvarlak masa, een lage ronde eettafel. Als er die dag maar 1 ei gelegd was door de kip, was dat ei voor mij, de gast. Die meest hartelijke verwelkoming van een vreemdeling was in de islamitische cultuur hoogst gebruikelijk. Ik herinner mij een gesprek op het dorpspleintje met de lokale imam. Dat gesprek ging met handen en voeten over Allah en God, Mohammed en Jezus. Ik formuleerde voorzichtig enige islamkritiek, met name op het patriarchaat en ook op het

verbod om alcohol te drinken (ik had nu eenmaal enorm trek in een borrel). Op een gegeven moment begon de imam op zijn beurt ietwat lacherig mij, - in zijn ogen vanzelfsprekend een christenhond, aan te vallen. Hij fulmineerde dat christenen knettergek waren. Hij sloeg zich even later schaterend op de knieën: wij christenen geloofden immers dat Jezus de Zoon van God was en ook nog eens uit een godbetert Maagd geboren was! Zijn als altijd gebiedende wijsvinger wees eerst naar zijn, en vervolgens naar mijn voorhoofd. Iedereen om ons heen kreeg de slappe lach, ik lachte mee, daar had ik (en trouwens ook Maria) niet van terug..tja, religie, die bedrijf ik sindsdien maar liever in m'n eentje..

Religie als de motor van geopolitiek

Geopolitiek en religie zijn twee formidabele krachtenvelden, die de loop van de geschiedenis altijd zeer dynamisch hebben beïnvloed. Hoewel ze op het eerste gezicht uit verschillende domeinen lijken te beslaan, zijn hun interacties diepgaand en complex. Religie, als een verzameling van overtuigingen en praktijken die betrekking hebben op het bovennatuurlijke, heeft door de geschiedenis heen een centrale en zelfs cruciale rol gespeeld in de vorming van culturen en samenlevingen. Talrijke religies hebben geleid tot de oprichting van religieus geïnspireerde staten of ideologieën, wat op zijn beurt hun geopolitieke situatie zeer sterk heeft beïnvloed.

Israël als religieus kruidvat

Het Israëlisch-Palestijnse conflict is *de* actuele illustratie van de diepe wortels van religie in de geopolitiek van deze regio. De relatie tussen de religies van het jodendom en de islam is een uiterst gewelddadige. Daar, waar de verschillende orthodox religieuze groeperingen hun historische claims op bepaalde gebieden leggen, zorgt dit voor complexe en langdurige conflicten, die daar zelfs al eeuwenlang bestaan. Denk hierbij ook eens aan de kruistochten, als hevige botsingen tussen christendom en islam, met alle geopolitieke gevolgen van doen. Toen reeds! Van het Israëlisch-Palestijnse conflict een religieus conflict maken is wat de absolute relifanaten daar doen, en wat doorbroken zou moeten worden. Alleen dan zijn de compromissen mogelijk die nodig zijn om het almaar repeterende bloedvergieten te stoppen.

Ander religieus geweld

Overal speelt de invloed van religieus geweld op diplomatieke betrekkingen en allianties tussen staten een rol. Voorheen was dat bij ons de eeuwige strijd tussen katholieken en protestanten, tegenwoordig speelt de gewelddadige

strijd tussen het christendom en de islam een hoofdrol, in extremis in Israël, maar ook, onder meer door de fanatici van IS, dan wel van de Ku Klux Klan, die immers elkaars islamitisch, dan wel christelijk bloed wel kunnen drinken. All over the world kunnen ook andere religieuze verschillen aanleiding geven tot gewelddadige spanningen en conflicten tussen naties. Denk aan tal van Aziatische landen, bv. hoe de boeddhistische meerderheid van Myanmar botst met de minderheid van de islamitische Rohingya-bevolking. Ook India kent een bloedige doorgaande strijd tussen hindoes en moslims. Religie kan ook binnen een (1) religie een belangrijk onderdeel zijn van de motivaties achter geopolitieke acties, denk aan de eeuwige strijd tussen soennieten (Irak) en sjiieten (Iran). Leaders kunnen religieuze retoriek gebruiken om hun beleid te rechtvaardigen en de steun van hun bevolking te verkrijgen. (Hitler: Gott mit uns) Dit kan een aanzienlijke impact hebben op internationale betrekkingen en de perceptie van een land in de wereldgemeenschap. Denk bijvoorbeeld aan Poetin en zijn idee-fixe voor een Groot Russisch Orthodox Rijk, geïnspireerd door de fundamentalistische aartsbisschop Kirill.

Conclusie

Kortom, de relatie tussen geopolitiek en religie is gecompliceerd en diepgaand. Religie kan maar al te vaak de oorzaak van verdeeldheid zijn in de wereldpolitiek. Het begrijpen van deze dynamiek is van cruciaal belang voor het bouwen van vreedzame betrekkingen en het streven naar stabiliteit in een steeds veranderende wereld. Misschien moeten we in plaats van diplomaten en politici, de geestelijke, oftewel religieuze leiders met elkaar laten onderhandelen over vrede? Hoe zou dat zijn, een gesprek over vrede in Oekraïne tussen de paus van Rome en aartsbisschop Kirill van Moskou? De Koran verhaalt over de profeet Mohammed, die op een vraag van een volgeling: 'wat moeten wij doen als een Joodse begrafenisstoet passeert?' antwoordt: 'Neem je hoed af en kniel.' Filosofie van de dood, zoveel is zeker.

Rutger W. Weemhoff publicist en pacifist

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Ps Hannah Arendt was geen fan van religie. Zeker niet van het christendom. Het geloof legt de nadruk te veel op de hemel en zielenheil, niet op de wereld. Toch is haar filosofie doorspekt van christelijke begrippen als vergeving, verzoening en belofte. Maar daarbij gaat het haar altijd om een goede samenleving en niet om het verwerven van eeuwig leven. Het wonder bestaat daarin, dat er wereldwijd überhaupt mensen geboren worden. En met hen een nieuw begin.

De kracht van het verschil, daar zal Europa het van moeten hebben

Jaargang 3, nr 5

Met een volle gereedschapskist trok hij al restaurerend door Europa. Het inspireerde Rutger Weemhoff mede tot beschouwingen over de Europese identiteit. En passant roept hij de media op om Europa centraler te stellen in hun berichtgeving.

‘Zo ik iets ben, ben ik een Hagenaar’. Deze grappige uitspraak van de grootse romancier Louis Couperus sprak mij als jongen aan. Je wilt nu eenmaal als opgroeiende puber wat identitaire vastigheid in het leven. Met dank aan mijn vader zaliger, een echte Hagenees, want geboren hartje Den Haag, op het Spui! Ook met dank aan de tienduizenden expats, - die als vanouds in de Hofstad verblijven vanwege de aanwezigheid van de talloze ambassades. Plus de aanwezigheid van het Vredespaleis, het bastion van het Internationaal Gerechtshof van de Verenigde Naties. Iets om zelfs trots op te zijn! In dat

internationaal ge- oriënteerde 's Gravenhage voelde ik mij des tijds dus prima thuis. Wat later ging ik al snel vreemd en verkaste ik als jongeman naar de vrijstaat Amsterdam. (Daar keer ik altijd naar terug...)

Wanneer ik mij afvraag wat mijn huidige geografische identiteit nu eigenlijk is, bestaat er dan om te beginnen wel zoiets als een lokale, nationale of zelfs internationale identiteit?

Ik meen dat er wel degelijk een of andere vorm van 'collectieve' identiteit gekweekt wordt, waar je ook opgroeit, in welk samenlevingsverband dan ook.

In ons geval is er sprake van een ouderwets (?) over- zichtelijk stramien. In onze familie ontwikkelde zich die identiteit vooral Europees: wij hebben echt het gevoel een Europese familiekliek te zijn...Zoals je je eigen familie voelt, kun je je ook verbonden voelen met de Europese gemeenschap op basis van gemeenschappelijke waarden, geschiedenis en cultuur.

Aan de slag!

Die Europese identiteit wordt door ons ervaren dankzij tal van gedeelde ervaringen. Al vroeg in de jaren zestig kochten wij als *artisans* voor heel weinig geld een tamelijk aftands object in Toscane, om dit archaïsche natuurstenen barrel (inclusief wijngaard) grondig en liefdevol te restaureren. De Italianen - die zelf in hun eigen huizen juist alles aan het strak- trekken waren met behulp van veel beton en cement - begrepen niets van onze romantische aanpak, met het herstel van bijvoorbeeld al die prachtige oude balkenplafonds. Na een landerige zondagmiddag in de lokale *trattoria*, stopten we onderweg naar huis op een dorpspleintje waar een zogenaamde *celebrazione* aan de gang was, vanwege een 1 mei- feestje van de lokale communisten, met alom rode vlaggen en accordeons.

Daar werd door ons niet alleen gezongen, maar ook gewalst!

Voorwaarts ging het!

Verkopen deze Toscaanse Toko, eenvoudigweg elders in Europa weer een volgend object zoeken om te restaureren! In Griekenland verbouwden we een huis als een grot uit het jaar 900. In de slaapkamers hakten we met behulp van Albanezen met steen- beitels uitsparingen voor kasten in de bergwand. Toen eenmaal het IJzeren Gordijn definitief gevallen was gingen wij op zoek naar renovatie-objecten op de uitgestrekte poesta, in het godverlaten Hongarije. We betaalden eigenaren van authentieke historische *lemen* objecten steevast de vraagprijs. Vaak was dat niet meer dan (toen nog) f 500.-

In Duitsland toerden we een voormalige grote stadsboerderij om tot een familiehuis, totaal 850 m² aan historisch erfgoed. Nog niet zo heel lang geleden kochten we een petit chateau in Frankrijk. Overdag ging ik de aftandse optrekjes langs van de verlopen landadel om zoveel mogelijk vaak *houten* schuurvondsten te scoren, waarmee we dit kasteel- tje konden renoveren. We werkten inmiddels met een ploegje uitgelaten Surinaamse *alleskunnens*. Ziet u het voor zich? In zo'n typisch Frans afgelegen ge- hucht? Zo hebben we dit kluskunstje vele malen geflikt, in tal van Europese landen. En kwamen we in tal van Europese landen soms op de vreemdste plekken terecht. Toch voelden we ons overal al snel welkom en thuis. Aldus gingen wij - klussend aan de mooiste monumentale objecten - migrerend van het ene land naar het andere, als Europese grootvorsten door het leven: volbloed Europeanen.

Binnen Europa

Sinds het ontstaan van Europa doen zich inmiddels verschillende migratiepatronen voor *binnen* de EU die worden beïnvloed door EU-regelgeving die het vrije verkeer van personen binnen de EU mogelijk maakt. Er is bijvoorbeeld het fenomeen van Europese bevolkingsgroepen die van het ene land naar het andere verkassen om (tijdelijk) te werken.

Als er één ding is dat migranten aantrekt, zo blijkt uit tal van onderzoeken, dan is het de kans op betere werkgelegenheid binnen Europa dan in je thuisland. Denk aan de Poolse migranten die naar landen zoals Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland trekken voor werkgelegenheid in sectoren zoals de landbouw, de bouw, de zorg en de horeca. Of Roemeense arbeidskrachten die migreren naar landen zoals Spanje, Italië en Frankrijk, vaak voor werk in de landbouw, de bouw en de dienstensector. Bulgaarse migranten, die werk zoeken in landen zoals Duitsland, Spanje en Griekenland, meestal in de landbouw, de bouw en de horeca. Arbeidsmigranten uit de Baltische staten die naar landen zoals het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Scandinavië verhuizen voor werk in verschillende sectoren. Hongaarse werknemers die naar West-Europese landen zoals Duitsland, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk migreren voor werk in de bouw, de industrie en de dienstensector.

En nu: Oekraïners, overal inzetbaar!

Natuurlijk, cultuurverschillen zijn er zeker, vaak zijn ze gigantisch. Noord vs. Zuid. Oost vs. West. Wij moesten destijds allereerst binnen de kortste keren afleren om alles op de Nederlandse manier te willen aanpakken. Ons oer-Hollandse adagium *in gelul kun je niet wonen* sneuvelde meestal snel. Elk

land had zo zijn specifieke nationale eigenaardigheden. Relax! Eet, drink!
Proost! Pauzeer! Leef! En, men leerde ook best wel eens iets van ons.

Ik verhaalde dikwijls vol trots over Amsterdam met zijn 180 nationaliteiten, en hoe relatief goed die multiculturele *vrijstaat* marcheert. Als je dat vergeleek met steden als Bruxelles, of de voorsteden van Parijs, of Marseille of Liverpool. Ik stak apetrots de loftrompet over het multiculturalisme. Ons Amsterdam flikte het hem toch maar: *paradise now!*

Europese cultuur

De Europese cultuur is kortom uiterst pluriform en wordt gekenmerkt door de rijke geschiedenis, kunst, literatuur, muziek, architectuur en culinaire tradities van alle aangesloten landen. Wij zijn niet voor niets de bakermat van de westerse beschaving. Yanks en vele andere volkeren leunen in dat opzicht nog steeds zwaar op ons. Denk aan filosofen als Kant, Schopenhauer, Kierkegaard en Nietzsche, of aan componisten als Bach en Wagner. Denk ook eens aan de gotische kathedralen in Frankrijk of aan de unieke operahuizen en bibliotheken in Italië, vol met literaire meesterwerken van auteurs als o.a. Shakespeare en Goethe. Europa heeft een onschatbare bijdrage geleverd aan de wereldcultuur. Thomas Mann, Stefan Zweig, Sandor Marai, zij hebben onze kijk op het leven definitief veranderd. Denk tenslotte ook aan onze heden- daagse Europese filmcultuur. De recente, alle prijzen winnende film *Anatomy of a fall*, was dat niet het laatste monumentale Europese meesterwerk?!

En wie had dit ooit gedacht: het conglomeraat van die Europese cultuur laat zich qua economische omvang vergelijken met iets veel- omvattends als de Europese auto-industrie! (Bron: Onderzoeksrapport Ernst&Young, Stuttgart).

Europese identiteit

Te vaak hangt Europa slechts als een wazige politieke koepel boven de hoofden van zijn ettelijke miljoenen burgers. De toon en inhoud van de berichtgeving omtrent de EU varieert sterk tussen de verschillende media, afhankelijk van hun politieke voorkeuren en redactionele standpunten. Positieve berichtgeving gaat over bijvoorbeeld Europese successen, zoals economische groei, culturele uitwisselingen, oorlog en vrede en meer samenwerking (actueel: Europese defensie). Negatieve berichtgeving bekritiseert de EU-instellingen, politieke verdeeldheid, economische problemen of een kwestie als immigratie.

Europese politici gebruiken migranten bijna altijd als zondebok. Dat is een succesvolle politieke strategie gebleken. Maar je kunt zeker de *binnengren- zen*

in Europa hoe dan ook niet meer hermetisch afsluiten, tenzij je datzelfde Europa in een soort China, een autarkische eenheidsstaat verandert. Natuurlijk doen zich ook tal van problemen voor, zoals de overlast en ergernis in buurten waar arbeidsmigranten in overbevolkte huurwoningen worden gestopt, uitgebuit door huisjesmelkers en werkgevers. Echter, er zijn tal van migratiestromen binnen Europa zelf waar we best wel wat meer trots op mogen zijn.

Denk ook eens aan al die kenniswerkers! Europese burgers versterken elkaar! Mijns inziens moeten we het hierin zoeken, die *Europese identiteit*. Sterker nog, dit soort migratie is de meest concrete manifestatie van positieve veranderingen in onze Europese samenleving. Nederland heeft, net als andere Europese landen, de eigen arbeidsmigranten nodig voor de economie. Het totaal aantal arbeidsmigranten in Nederland is de afgelopen vijftien jaar verdubbeld. Dat zie je in heel Europa. Migratie *binnen* Europa werkt, hoe dan ook.

Laten de media dan ons om te beginnen eens veel uitgebreider informeren over deze talloze *eigen* migrerende Europese burgers, en hoe die Europa daadwerkelijk ervaren? Interview vervolgens - behalve de Europese politieke leiders, ook eens stuk voor stuk onze Europese parlementariërs? Kan de NPO in een rubriek 'Europa Vandaag' ons dagelijks structureel voorlichten over de agendering, dan wel behandeling van Europese politieke, sociale en economische onderwerpen? Kan er een vast Europees cultureel programma over Europese kunstenaars komen? En vooral ook docu's die het reilen en zeilen van het gewone, zo pluriforme leven van de talloze Europese burgers diepgaand voor ons schetsen? Denk eens aan hoe de VPRO dat destijds zo boeiend over Rusland deed met Jelle Brandt Corstius en later met Ruben Terlou over China?

Een Europees geproduceerde serie over burgers in 27 lidstaten! Europeanen, laten we maximaal leren van elkaar. Leve Europapa!

Zomer '24

Rutger W. Weemhoff is filosoof en publicist te Amsterdam

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Laudatio voor een bruidspaar
het huwelijk als een verbond

Weesp, 28 mei 2022,

Best Bruidspaar,

Beste bruidegom, bruid en familie en vrienden van het bruidspaar, wij zijn hier vandaag bijeengekomen om op feestelijke wijze betrokken te zijn bij deze bijzondere huwelijksplechtigheid (*blaast 1e x op rolfluitje*). Het verheugt mij dan ook enorm om op deze gedenkwaardige en prachtige dag het woord tot het bruidspaar te mogen richten (*blaast een 2e x*).

Nu moet een *laudatio*, een lofrede, tijdens een huwelijksfeest er vooral toe bijdragen dat wij allen gezamenlijk maximaal het komende geluk van het gevierde bruidspaar gedenken (*fluit een 3e x*).

Dit gedenken zou in beginsel kunnen worden opgeroepen door het vertellen van allerlei aansprekende verhalen uit het leven van het bruidspaar en in mijn geval natuurlijk meer in het bijzonder van de bruidegom..

Over de bruidegom kan ik echter kort zijn.

*Jes, dit is hem hoor, Eem, je hebt de ware gevonden..
En Eem, jij jouw Jes, mazzel man, man, man, houden zo!
En ze leefden nog lang en gelukkig! (stormachtig applaus).*

Ik wil kort ingaan op de vraag naar de zin ofwel betekenis van het huwelijk als zodanig. Wanneer wij dit doen blijkt allereerst dat vooral in de West-Europese denktraditie nogal uiteenlopende radicale opvattingen over het huwelijk zijn gearticuleerd. Zo beweert de negentiende-eeuwse filosoof Schopenhauer over het huwelijk onder meer het volgende: *...trouw niet! (blaast weer op fluit)*. Ik citeer: *Het Westerse huwelijk is het meest weerzinwekkende, dat men zich in kan denken. Ze geeft de man onevenredig grote lasten en plichten in ruil voor kortstondig geluk*. Tja.

Hoewel deze uitspraak natuurlijk een zekere kern van waarheid bevat, leek het mij niet zinvol en wenselijk om deze gedachtegang hier nog tot ver achter de komma uit te werken..

Hetzelfde geldt voor de opvatting van de verlichtingsfilosoof Kant die het huwelijk geheel binnen de sfeer van de legaliteit plaatst door haar te beschouwen als niet meer dan een formeel en onvoorwaardelijk juridisch contract, om samen een gemeenschappelijke leefruimte te scheppen, waarbinnen partners gezamenlijk hun leven willen voltrekken, en dan komt de aap uit de mouw: *ten dienste van de gemeenschap*.

Het verstandshuwelijk als een handig vehikel om saaie staatsburgers te kweken, ik heb niet de indruk dat dit jullie bedoeling is..?

Sinds vooral de late achttiende eeuw vindt er in het denken over het huwelijk echter een verschuiving plaats. Het huwelijksverbond werd steeds minder gezien als een dienst aan de gemeenschap, maar in plaats daarvan vooral als een louter persoonlijk instrument voor een strikt individuele beleving van de *liefdesrelatie (blaast de fluit uitbundig)* Jippie! *(stormachtig applaus)* .

Het zijn vandaag de dag de huwelijkspartners zelf, die vanuit een beroep op hun eigen onvervreemdbare particuliere autonomie, de inhoud van hun huwelijksleven volledig naar eigen smaak en behoefte wensen in te richten. Vanuit de **liefde!** *(gooit confetti)*, let wel: **eeuwige liefde!!!** *(nog meer confetti)*.

De filosoof Kierkegaard zegt: de echtgenoot heeft als een ware overwinnaar de tijd niet gedood, maar haar verlost en bewaard in de eeuwigheid.

De echtgenoot die dat doet, hij leeft in waarheid poëtisch, hij geeft de oplossing van het grote raadsel in de eeuwigheid te leven en toch de klok in de kamer te horen slaan.

De eeuwigheid die de tijdelijkheid in zich heeft.

Ik gebruikte zojuist niet voor niets het woord Verbond: pas door het ritueel van de wederzijdse belofte in bijzijn van ons allemaal, wordt dit Verbond tussen beide partners manifest. Het juridisch statuut van het huwelijk draagt weliswaar bij aan de realiteit van het huwelijksverbond, maar is uiteindelijk bijkomstig aan de werkelijkheid van het ritueel van de huwelijksvoltrekking zelf. Vanuit de huwelijkstraditie gezien. - zoals geschetst, is dus zelfs in onze tijd nog steeds sprake van een verinnerlijkt, bovenindividueel Verbond dat gerealiseerd wordt door het voltrekken van een gemeenschapsritueel.

Vandaar mijn voorstel om het Bruidspaar samen toe te zingen:
(in canon/drie groepen)

Bruidegom:
Rose, Rose, Rose,
When will I see the wed'

Bruid:
I will marry at thy will
At thy will..

Essay: rijkdom of limitarisme?

Rijke stinkersds strippen is helemaal niet zo moeilijk

De Schaduwzijde van het Kapitalisme

Over de groeiende kloof tussen rijkdom en armoede

Het kapitalisme, eindeloos geprezen als een systeem van ongekennde welvaart en vooruitgang, werpt nu een donkere schaduw over de moderne samenleving. Een schaduw die zich uitstrekt over de kloof tussen de superrijken en degenen die worstelen om te overleven. Deze kloof wordt steeds groter, en degenen aan de onderkant van de samenleving vinden zichzelf steeds vaker geconfronteerd met een gebrek aan kansen, middelen en hoop. In het hart van dit systeem ligt de obsessie met accumulatie van rijkdom en macht. De superrijken vergaren enorme fortuinen, terwijl de rest van de bevolking achterblijft in de strijd om de eindjes aan elkaar te knopen. Deze extreme inkomensongelijkheid is niet alleen een economisch probleem, maar ook een morele kwestie die de fundamenteën van onze samenleving aantast. De superrijken, gehuld in hun weelde en privilege, lijken te leven in een andere wereld. Ze genieten van onvoorstelbare luxe, terwijl velen aan de onderkant van de samenleving worstelen om de meest elementaire behoeften te vervullen. Deze kloof wordt alleen maar vergroot door een economisch systeem dat de belangen van de

rijken boven die van de rest van de bevolking plaatst.

Maar wat nog verontrustender is, is de manier waarop deze kloof wordt geëxploiteerd en versterkt door het heersende, almaar uitdijende populisme. In plaats van de echte oorzaken van armoede en ongelijkheid aan te pakken, worden migranten en de armen genadeloos tot zondebok gemaakt voor de problemen van de samenleving. Ze worden beschuldigd van het 'stelen' van banen en het 'profiteren' van sociale voorzieningen, terwijl de werkelijke schuldigen, de volstrekt immorele elite van graaiende rijken van de heersende klasse, ontsnappen aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Migranten, die vaak al kwetsbaar zijn door hun status als nieuwkomers, worden gedwongen te vechten om te overleven in een samenleving die hen vaak als tweederangsburgers behandelt. Ze worden geconfronteerd met discriminatie op de arbeidsmarkt, worden onderbetaald voor hun werk en hebben vaak geen toegang tot essentiële diensten zoals gezondheidszorg en onderwijs. Voor velen van hen is armoede niet alleen een abstract concept, maar een dagelijkse realiteit die hun leven beheerst.

En dan zijn er de armen, degenen die vaak worden vergeten en genegeerd door de samenleving. Ze zijn degenen die worstelen om rond te komen van een minimumloon, die gedwongen worden te leven in krappe, onveilige omstandigheden, en die vaak alleen nog maar de paar kledingstukken bezitten die ze aan hebben. Voor hen is armoede geen keuze, maar een gevangenis die hen gevangen houdt in een eindeloze cyclus van schulden, ontbering en wanhoop.

Het is duidelijk dat het huidige economische systeem niet in staat is om deze problemen op te lossen. Het kapitalisme, dat ooit werd geprezen als de motor van vooruitgang, heeft zichzelf nu onthuld als een systeem dat de belangen van de weinigen boven die van de velen plaatst. Het heeft geleid tot een wereld waarin hebzucht extremistisch wordt beloond en waarin degenen die het minst hebben, het meest lijden.

Maar er is hoop. Er zijn alternatieven voor het kapitalisme, alternatieven die gericht zijn op het creëren van een meer rechtvaardige en egalitaire samenleving. Dit kan worden bereikt door middel van progressieve belastingen, maximale medezeggenschap in bedrijven, herverdeling van rijkdom en macht, en investeringen in sociale voorzieningen zoals gezondheidszorg, onderwijs en huisvesting. Het vereist ook een verandering in de manier waarop we denken over succes en welvaart, weg van de obsessie met materiële bezittingen en naar een meer inclusieve visie die de menselijke waardigheid centraal stelt. In plaats van migranten en de armen de schuld te geven van de problemen van de samenleving, moeten we de echte oorzaken van armoede en ongelijkheid aanpakken. Dit betekent het bestrijden van systemische discriminatie, het

creëren van gelijke kansen voor iedereen, en het erkennen van de inherente waarde en waardigheid van elk individu, ongeacht hun afkomst of sociale status.

De schaduw van het kapitalisme zal blijven hangen zolang we blijven geloven dat rijkdom en succes de enige maatstaven zijn voor waarde en welvaart. Maar door te streven naar een meer rechtvaardige en inclusieve samenleving, kunnen we deze schaduw uiteindelijk verdrijven en een wereld creëren waarin iedereen de kans krijgt om een waardig en vervuld leven te leiden.

Rutger W. Weemhoff
filosoof en publicist

Ps Dit stuk kwam tot stand met behulp van AI

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Uit een brief aan Jort Kelder, die het in Op1 had over 100.000 NL miljonairs

Amsterdam, 16 mei 2022,

Jort, maakt geld gelukkig?

De opbrengst uit kapitaal is de laatste jaren exponentieel sneller gegroeid dan de economie als geheel. In NL zijn er geen 100.000 of 200.000 miljonairs, maar 278.000, een middelgrote stad dus. Die rijken werden, o.a., dankzij staatssteun tijdens corona nog eens 19% rijker.

Er zit inmiddels onnoemelijk veel geld bij een kleine groep mensen die dat geld echt niet allemaal nodig hebben. Is het moreel aanvaardbaar dat er superrijken zijn, terwijl zoveel mensen (veel) te weinig hebben?

Nee, zeggen de limitaristen, een recente stroming in de politieke filosofie.

Zeer ongelijke verdeling van vermogen heeft gevolgen voor politieke en sociale gelijkheid. Volgens het limitarisme moet individuele rijkdom beperkt blijven, zolang er behoeften zijn. Men komt met radicale ideeën voor meer herverdeling, bijvoorbeeld via een veel hogere erfbelasting. Erfbelasting is een *efficiënt en rechtvaardig* instrument.

Zelfs nadat Michelangelo buitengewone rijkdom en roem had verworven, leidde de Renaissance-kunstenaar een monnikenbestaan, en overleefde hij op een enkele korst brood en een kruik wijn per dag. Toen hij in 1564 stierf, vonden ze aan zijn bed een doos met genoeg cash om het grootste paleis van Florence te kopen. Michelangelo was een vrek, concludeerde kunsthistoricus Rab Hatfield in 2002 op basis van financieel onderzoek.

Tegen zijn familieleden klaagde hij krap bij kas te zitten, en dat hij daarom helaas niemand kon helpen.

Eigenlijk had Michelangelo nooit zoveel vermogen bij elkaar mogen sprokkelen, stellen aanhangers van het limitarisme. Mensen zouden niet meer rijkdom mogen hebben dan nodig is voor een *florerend* leven. Een (enorm) fortuin is *moreel* niet neutraal. Dat kan beter gebruikt worden om voor iedereen goed te doen, bijvoorbeeld door te investeren in publieke voorzieningen.

Welke grens moet je hanteren? Als je aan John de Mol vraagt wie rijk is, zal hij Jeff Bezos zeggen. Daar schieten we niets mee op. In NL is ruim 27% van het vermogen in het bezit van de 1% rijkste huishoudens. Je kan dus stellen dat er een bovengrens aan vermogen moet zijn zolang er mensen onder de armoedegrens zitten. Plato vond dat de rijksten maximaal 4 x zoveel mochten bezitten als de armen. Ik wijs erop dat ook grote liberale denkers zoals Adam Smith en John Stuart Mill voorstander waren van *erfbelasting*.

- Erfbelasting

De doorsnee nalatenschap is €24.800.-, kinderen hebben een vrijstelling van €21.282.- Daartegenover staat dat wie €100.000.- erft van een broer of zus door beperkte vrijstelling van €2224.- ruim €27.000.- naar de fiscus mag brengen.

Je zou vrijstellingen kunnen verhogen, maar dan wel veel hogere tarieven opleggen *voor alles daarboven*.

In vogelvlucht nog wat andere suggesties:

- Vermogensbelasting

Alle burgers en bedrijven die *geld verdienen met geld* veel zwaarder belasten. Die belasting bestaat nu nauwelijks, dat is oneerlijk tegenover burgers die belasting betalen over loon, dan wel salaris.

Een voorbeeld i.v.m. de hoogte van vermogensbelasting, voorgesteld door Jonge Socialisten in Zwitserland. De Zwitserse inkomensongelijkheid mag dan

meevallen, als het gaat om vermogen is de ongelijkheid nergens zo groot als daar..De rijkste 1% van de Zwitsers bezit 43% van het kapitaal. Een nieuwe belasting voor de superrijken moet ten goede komen aan de minstverdienende Zwitsers, via zaken als gratis kinderopvang of subsidie op de torenhoge zorgverzekeringen.

Wie meer dan ZFr 100.000 (€92.000) aan opbrengsten uit vermogen haalt, moet 50% van dat extra deel (boven die ton) optellen bij zijn belastbaar inkomen. Iemand die bijvoorbeeld ZFr 150.000 aan vermogenswinst ontvangt, moet straks ZFr 175.000 — ZFr25.000 extra — opgeven aan de belasting. Het kan gaan om winsten uit aandelen, dividenden of woningbezit.

Overige bronnen van inkomsten:

- Bedrijven

Bedrijven meer laten betalen voor energie: nu betaalt men als burger 35 ct belasting per kubieke meter gas, terwijl grootverbruikers in de industrie maar 1,3 cent per kubieke meter betalen.

- Bonussen

Bonussen maximaliseren, en *malus*regelingen instellen (denk es aan Philips!).

- Kinderbijslag

Kinderbijslag voor vermogenden afschaffen.

- AOW

AOW voor vermogenden afschaffen.

Conclusie: de allerbelangrijkste oorzaak van alle wereldproblemen is een issue van minstens 2000 jaar oud: de enorme ongelijkheid.

Voorlopig niks mis mee dat als adagium te blijven uitdragen?

NB Jort, niet vergeten het Koningshuis af te schaffen, dan wel aan te slaan voor vermogensbelasting.

Salut, Rutger

Superrijke Zwitsers hangt extra taks boven het hoofd

door Renske Heddema, in het Financieel Dagblad 15 sept 2021

Een verhoging van de vermogenswinstbelasting is de inzet van een referendum dat de gemoederen in het welvarende Alpenland flink bezighoudt.

‘Een ondernemer móét rijk zijn’.

Zondag 26 september stemt de bevolking in een referendum over een extra vermogenswinstbelasting. Zwitsers mogen hun stem uitbrengen over een voorstel om vermogens flink zwaarder te belasten.

Bedrijven en superrijken zouden het land worden uitgejaagd, waarschuwen tegenstanders. Het wetsvoorstel lijkt niet kansrijk, maar past wel in een trend van sociale kwesties die in het Alpenland ter discussie worden gesteld.

In het Europese land van de superrijken groeit de ongerustheid. De Jonge Socialisten brengen een wetsvoorstel in stemming om het vermogen van rijke Zwitsers fors te belasten. Wie meer dan ZFr 100.000 (€92.000) aan opbrengsten uit vermogen haalt, moet 50% van dat extra deel (boven die ton) optellen bij zijn belastbaar inkomen. Iemand die bijvoorbeeld ZFr150.000 aan vermogenswinst ontvangt, moet straks ZFr175.000 — ZFr25.000 extra — opgeven aan de belasting. Het kan gaan om winsten uit aandelen, dividenden of woningbezit. Zondag 26 september wordt er over gestemd.

De sociaaldemocraten, de groene partij en vakbonden ondersteunen het initiatief. De rechtse partijen, christendemocraten en de werkgevers zijn tegen. Vijf tegencomités, van de bouwsector tot de Zwitserse familiebedrijven, hebben zich gevormd om wat zij zien als dreigend onheil af te wenden. Volgens de comités schaadt het initiatief ondernemingen en innovatie. Bedrijven en vermogenden zouden het land worden uitgejaagd.

Bangmakerij

Ronja Jansen, voorzitter van de Jonge Socialisten (JUSO), doet het af als 'de klassieke bangmakerij van rechts'. In een razend tempo zet de initiatiefneemster uiteen waarom dit referendum nodig is. De Zwitserse inkomensongelijkheid mag dan meevallen, als het gaat om vermogen is de ongelijkheid nergens zo groot als hier, stelt ze. De rijkste 1% van de Zwitsers bezit 43% van het kapitaal. De nieuwe belasting voor de superrijken moet ten goede komen aan de minstverdienende Zwitsers, via zaken als gratis kinderopvang of subsidie op de torenhoge zorgverzekeringen. Dat is aan het parlement om straks te bepalen.

'Dit gaat het land pijn doen.'

Miljardair Christoph Blocher ageert tegen het wetsvoorstel, op zijn privé televisiezender TeleBlocher trekt de schatrijke Christoph Blocher (79) tegen het volksinitiatief van leer. 'Een ondernemer móét rijk zijn, anders gaat het slecht met het bedrijf', betoogt Blocher, die tevens boegbeeld is van de rechts-conservatieve Volkspartij SVP. Zijn vermogen, opgebouwd met zijn bedrijf EMS-chemie, wordt geschat op €13 mrd á €14 mrd.

'Als ik geen buffers heb, dan zouden mijn werknemers toch op straat komen te staan? En een opbrengst uit vermogen van een ton, daar kom je zó aan. Met een eigen huis en wat aandelen heb je dat bedrag al bereikt. Dit gaat het land pijn doen. Maar het maakt geen kans, meen ik'.

Sociale agenda

Kansrijk of niet, het ongenoegen broeit onder de oppervlakte, meent JUSO-voorzitter Jansen. Steeds weer lukt het kritische burgers om sociale onderwerpen via volksinitiatieven op de politieke agenda te zetten. Zo waren er recentelijk referenda over een wettelijk minimumloon — dat Zwitserland niet kent, een basisinkomen voor iedereen, en een wetsvoorstel dat bepaalde dat de C.E.O. van een firma maximaal twaalf keer zo veel mag verdienen als de jongste bediende.

Geen van de volksinitiatieven haalde het, toch zei een vijfde tot een kwart van de Zwitsers steeds 'ja' tegen deze voorstellen. Ook het bedrijfsleven werd ter verantwoording geroepen. Eerder gaf het volk de regering per referendum opdracht om excessieve manager salarissen aan te pakken. Het laatste succes was vorig jaar een 'ja' van het volk tegen een wereldwijde ketenaansprakelijkheid van bedrijven — wat uiteindelijk sneuvelde doordat een meerderheid van de kantons nee had gestemd.

Kwaad bloed

De hebzucht van bankiers heeft veel kwaad bloed gezet, denkt een Zwitserse rijkard met een groot vermogen. 'Na de financiële crisis van 2008, toen UBS met belastinggeld van de ondergang gered moest worden, is de stemming omgeslagen', zegt ze op voorwaarde van anonimiteit tegen deze krant. Maar over dit volksinitiatief hoeft ze niet lang na te denken: het is een klap in haar gezicht. Ze betaalt door het progressieve systeem al 'meer dan genoeg belasting'. 'Godzijdank zijn de jonge socialisten vaag over de bestemming van het geïnde geld. Als ze het klimaat eraan hadden verbonden, was het pas echt gevaarlijk geworden.'

Piketty

In het publieke debat duikt regelmatig de naam op van Thomas Piketty. Volgens de bekende Franse econoom moet elke samenleving de groeiende ongelijkheid rechtvaardigen. De opbrengst uit kapitaal is sneller gegroeid dan de economie als geheel, stelt Piketty.

Zwitserland vormt daarop geen uitzondering.

Maar is de sociale ongelijkheid hier groter dan elders? Economie Hoogleraar Christian Keuschnigg van de Universiteit St Gallen betwijfelt dat.

'Zeker heeft het bedrijfsleven zich met excessieve bonussen en zelfs frauderende bankiers van de burgers vervreemd.'

De voormalig topman van de Raiffeisenbank Zwitserland Pierin Vincenz staat binnenkort voor het gerecht wegens miljoenenfraude.

'De socialisten spelen daar terecht op in. 'Maar de herverdelingsmechanismen van kapitaal functioneren in Zwitserland goed', meent Keuschnigg.

'Ongelijkheid bestrijd je niet alleen door een transfer van belastingopbrengsten van boven naar beneden. Ook voordat er belasting betaald wordt, kun je maatregelen nemen. Goed onderwijs, sociale voorzieningen. De beste

methode voor sociale vooruitgang is inclusie. Die bereik je door hoge arbeidsparticipatie. Die is er in Zwitserland, met zijn geringe werkloosheidscijfers.'

Belastingtoerisme

Zwitserland blijft, ondanks een recent afgeschaft bankgeheim, buitenlands kapitaal aantrekken door lage kantonale belastingen. Bovendien maken kantons en gemeenten elkaar onderling rijke burgers 'afhandig' door een felle belastingconcurrentie. Het land kent dan ook veel belastingtoerisme.

Is links hier, als tegenwicht tegen al dat kapitaal, linkser dan elders?

'Eerder het tegendeel', zegt Keuschnig. 'Omdat de politiek hier decentraal wordt bedreven, in de kantons en de steden, staan politici dicht bij burgers. Als je, ook als links politicus, je regio aantrekkelijk wilt houden voor ondernemingen en voor rijke belastingbetalers, dan kom je er niet met visioenen en wereldvreemde argumenten. Dat zal ook nu weer blijken.'

Aan: prof.dr. Dirk Bezemer, *ter info*, met de meest hartelijke groet! Rutger

Hierbij VK artikel van Daan Ballegeer 16 sept 2021

Te rijk? 'Er zit heel wat geld bij mensen die dat niet nodig hebben'

Het Democratisch Congreslid Alexandria Ocasio-Cortez riep onlangs op een galabal in New York op tot hogere belastingen voor de rijken. Volgens het limitarisme moet individuele rijkdom beperkt blijven zolang er behoeftigen zijn. Vermogensherverdeling mag inefficiënter zijn, zegt politiek filosoof Dick Timmer, 'als het maar rechtvaardiger is'. Timmer promoveert vrijdag op zijn proefschrift over rechtvaardigheid van herverdeling. Erfbelasting noemt hij een 'efficiënt en rechtvaardig' instrument.

Zelfs nadat Michelangelo buitengewone rijkdom en roem had verworven, leidde de Renaissance-kunstenaar een monnikenbestaan, en overleefde hij op een enkele korst brood en een kruik wijn per dag. Toen hij in 1564 stierf, vonden ze aan zijn bed een doos met genoeg cash in om het grootste paleis van Florence te kopen. Michelangelo was een vrek, concludeerde kunsthistoricus Rab Hatfield in 2002 op basis van financieel onderzoek.

'Tegen zijn familieleden klaagde hij krap bij kas te zitten, en dat hij daarom helaas niemand kon helpen.'

Eigenlijk had Michelangelo nooit zoveel vermogen bij elkaar mogen sparen, stellen aanhangers van het 'limitarisme'. Dat is een stroming in de politieke filosofie die recent is opgeworpen en verdedigd door de Belgisch-Nederlandse filosoof Ingrid Robeyns. Die stelt dat mensen niet meer rijkdom mogen hebben dan nodig is voor een 'florerend' leven. Anders hebben ze vanuit moreel standpunt gewoon te veel. Daar denken de superrijken zelf waarschijnlijk anders over, erkent Dick Timmer, promovendus politieke filosofie. De politiek filosoof aan de Universiteit Utrecht promoveert vrijdag op zijn proefschrift over de rechtvaardigheid van

herverdeling. 'Het gaat er mij om hoe de samenleving zou moeten worden vormgegeven, niet wat bepaalde individuen denken. Als je aan John de Mol vraagt wie rijk is, zal hij Jeff Bezos zeggen. Daar schieten we niets mee op.' Hoeveel heb je nodig voor een 'florerend leven', of anders gezegd: wanneer heb je te veel? 'Als je het punt hebt bereikt waarboven je redelijkerwijs niet meer kunt claimen dat je nog meer nodig hebt omdat het nog iets toevoegt aan je leven', zegt Timmer 'Vanaf dat punt wegen de redenen om rijkdom te herverdelen zwaarder door dan de mogelijkheid meer rijkdom te vergaren.' Een enorm fortuin is 'moreel niet neutraal', vindt hij. 'Het betekent dat veel geld zit bij mensen die dat niet nodig hebben. Dat kan beter gebruikt worden om voor iedereen goed te doen, bijvoorbeeld door te investeren in publieke voorzieningen.'

Limitarisme is een radicaal, en ook binnen de politiek-filosofische gemeenschap omstreden idee, geeft Timmer toe. Het geeft een andere invulling aan wat wenselijk is dan die van economen. 'Zij kijken vooral in termen van efficiëntie naar het vraagstuk van extreme rijkdom.'

Een voorbeeld is de hoogte van vermogensbelasting. Bij een te laag tarief laat de regering mogelijke inkomsten liggen, terwijl een te hoog tarief kan leiden tot kapitaalvlucht en dus minder taks opbrengsten. Volgens de economen Gabriel Zucman en Emmanuel Saez zou volgens die afweging de belasting op de ultrarijken in de VS dubbel zo hoog mogen zijn als ze nu is (rond 30%). Het Democratische congreslid Alexandra Ocasio-Ortez is een verklaard pleitbezorger van hogere belastingen voor de rijken.

In Zwitserland stellen de jonge socialisten vanuit die gedachte voor dat iedereen boven een grens van Z.Fr. 100.000 (zo'n €92.000) aan inkomen uit aandelen, obligaties en vastgoed, de helft meer belasting betaalt. Tot die grens geldt het normale tarief, daarboven telt het inkomen dubbel mee. Ook hier is het de bedoeling dat de overheid er in inkomsten niet op achteruitgaat. Op 26 september is er een referendum over.

‘Er moeten meerdere afwegingen spelen dan alleen economische. Een zeer ongelijke verdeling van vermogen heeft ook gevolgen voor politieke en sociale gelijkheid’ aldus Timmer.

Tegenstanders waarschuwen dat bedrijven en welgestelden het land zullen verlaten. ‘Economen presenteren dit vaak als neutrale discussie over optimale tarieven en minimale weglekeffecten’, zegt Timmer. ‘Maar eigenlijk gaat het om een minimale invulling van rechtvaardigheid en van hoe een samenleving eruit zou moeten zien.’

Het mag inefficiënter zijn, meent de politiek filosoof, als het maar rechtvaardiger is. ‘Er moeten meerdere afwegingen spelen dan alleen economische. Een zeer ongelijke verdeling van vermogen heeft ook gevolgen voor politieke en sociale gelijkheid.’

Extreme rijkdom kan ongeoorloofde invloed kopen in een democratie, en zelfs een megafoon zijn die de gewone stem overschreeuwt. Het bekendste voorbeeld zijn de Super Pacs in de VS, politieke actiegroepen waarmee rijke donoren politieke kandidaten steunen, en zo beleid proberen beïnvloeden. Ook dichterbij huis loert dat gevaar, aldus Timmer. ‘Techmiljardair Steven Schuurman gaf tijdens de verkiezingscampagne meer dan €1 mln. aan D66 en de Partij voor de Dieren. Je moet je afvragen of zoiets wenselijk is.’

‘Smoor je het ondernemerschap niet in de kiem als je het droombeeld van grote rijkdom weghaalt?’ Timmer:

‘Ik denk niet dat Bill Gates in de jaren zeventig Microsoft niet had opgericht als hij geen miljardair had kunnen worden. En voor elke ondernemer die het maakt, zijn er ondernemers met evenveel talent, inzet en gelopen risico's die het niet halen.’

Toeval speelt vaak een belangrijke rol, wil hij maar zeggen. ‘Ik zeg niet dat je alle rijkdom die het gevolg is van toeval moet wegnemen, maar wel dat er een bovengrens aan dat vermogen moet zijn zolang er mensen onder de armoedegrens zitten.’

Hoe groot de ongelijkheid mag zijn, is al van oudsher een vraagstuk. Volgens Plato mochten de rijksten maximaal vier keer zoveel bezitten als de armen. In deze eeuw zijn de verhoudingen extremer. Er zijn mondiaal meer dan 2000 miljardairs, berekende ontwikkelingsorganisatie Oxfam, dubbel zoveel als een decennium geleden.

Nederland staat te boek als een tamelijk egalitaire samenleving. Maar ook hier is ruim 27% van het vermogen in het bezit van de 1% rijkste huishoudens.

Wat 'aanvaardbare rijkdom' is, wil Timmer niet kwantificeren. Hij pleit voor meer onderzoek om in kaart te brengen wat Nederlanders hierover denken, en welke gevolgen rijkdom heeft op waarden als vrijheid en gelijkheid. Daar zijn wel een paar aanzetten voor, onder meer door Robeyns en andere collega's

aan de Universiteit Utrecht. Hun studie uit 2018 leert dat twee op drie Nederlanders een gezin dat twee huizen heeft, een Mercedes en een Audi bezit, plus een half miljoen spaargeld, als 'extreem rijk' beschouwen. Dat wil niet zeggen dat zij vinden dat de overheid die extreme rijkdom met meer fiscale druk moet wegwerken. Wel is er ruime steun voor het zwaarder belasten van rijkdom, als dat de situatie van de minst bedeelden verbetert. Slechts 5% van de Nederlanders vindt dat er een bovengrens moet zijn aan iemands vermogen. Wel noemt 83% het een maatschappelijk probleem als extreem rijke mensen veel meer invloed hebben op politici.

Hoe is de ophoping van vermogen tegen te gaan? Volgens Timmer is erfbelasting daarvoor een 'effectief en rechtvaardig instrument'. Hogere belastingen op de grootste nalatenschappen kunnen bijvoorbeeld een verhoging financieren van de belastingvrije schijf in de inkomensbelasting. Is dit geen superlinks verhaal? Timmers vindt van niet. Hij wijst erop dat grote liberale denkers zoals Adam Smith en John Stuart Mill voorstander waren van erfbelasting. Hoewel ze meenden dat de overheid zich niet moest bemoeien met rijkdom van mensen, vonden ze het nog belangrijker te voorkomen dat een erfelijke elite ontstond, want dat maakte de samenleving ongezond en onrechtvaardig.

De Italiaanse filosoof Eugenio Rignano stelde al in de jaren 1920 voor om extreme rijkdom over verschillende generaties heen toenemend te belasten. De nalatenschap aan de kinderen van de erflater zou weinig belast worden, maar als die later doorschuift naar de kleinkinderen zou daar een hoger tarief voor moeten zijn. Een probleem is dat Nederlanders erfbelasting als een soort diefstal door de overheid zien, zegt Timmer. Toch hoeft een groot deel van de mensen geen erfbelasting te betalen. De doorsnee nalatenschap is €24.800, kinderen hebben een vrijstelling van €21.282. Daartegenover staat dat wie €100.000 erft van een broer of zus door beperkte vrijstelling van €2224 ruim €27.000 naar de fiscus mag brengen.

'Je zou vrijstellingen kunnen verhogen, maar dan wel hogere tarieven opleggen voor alles daarboven', suggereert Timmer.

Schept extreme rijkdom tot slot een verantwoordelijkheid voor de superrijken om zich te bekommeren om armoede? Dat vindt Timmer een lastige vraag.

'Mensen die onder het sociale minimum vallen moeten aan allerlei eisen voldoen om voldoende geld te krijgen. Kun je omgekeerd niet iets soortgelijks vragen van superrijken? Dat ze de verantwoordelijkheid hebben hun geld op een maatschappelijk waardevolle manier in te zetten? Mij lijkt van wel. Al is het beter als de samenleving maakt dat die mensen niet in die positie kunnen komen.'

Aan:

Weemhoff
Reactie Bezemer
17 sept 2021

Rutger,

Jazeker: hogere vermogensbelasting, inclusief belasting op grondwaarde-stijging, daardoor lagere loonbelasting en BTW. Hogere leennormen en afbouw hypotheekrenteaftrek. En afbouw flexibilisering arbeidsmarkt.

Dat zou al heel revolutionair zijn in dit land!

M.vr.g., Dirk

prof. dr. in Economie, Dirk J.Bezemer

Extreme rijkdom is een probleem, een rijkdomsgrens kan de oplossing zijn

Dat armoede een probleem is, daar zijn mensen het wel over eens. Maar ook extreme rijkdom heeft problematische consequenties en moet eigenlijk worden aangepakt, zo betoogt politiek filosoof Dick Timmer.

Uit Scientias 12 september 2021 door Caroline Kraaijvanger

Bijna 200 miljard dollar. Dat is op dit moment het vermogen van Jeff Bezos, de oprichter van Amazon en één van de rijkste mannen op aarde. Zijn vermogen is indrukwekkend, zo stelt politiek filosoof Dick Timmer.

‘200 miljard dollar is meer geld dan jij zou hebben wanneer je 250.000 dollar per dag had verdiend sinds de dag dat Jezus geboren werd.’

En Bezos is niet de enige met zo'n omvangrijk vermogen; anderen – waaronder Elon Musk (oprichter van PayPal, Tesla en SpaceX) – schurken er met vergelijkbare vermogens tegenaan. En deze superrijken worden alleen maar rijker; de rijkste 500 mensen zagen hun gezamenlijke vermogen in het pandemiejaar 2020 met 1,8 biljoen dollar toenemen. Aan het eind van dat jaar bezaten ze samen zo'n 7,6 biljoen dollar. Tegelijkertijd leven honderden miljoenen mensen in extreme armoede. Dat wil zeggen dat ze moeten leven van (de equivalent van) nog geen 2 dollar per dag. En terwijl het vermogen van de rijksten exponentieel groeit, neemt het aantal mensen dat in armoede leeft sinds enige tijd weer toe. De Wereldbank vreest zelfs dat de pandemiejaren 2020 en 2021 erin zullen resulteren dat hun aantal tot boven de 800 miljoen zal stijgen. Dat extreme armoede – met de daaruit voortvloeiende problemen zoals ondervoeding en beperkte toegang tot zorg en onderwijs – een probleem is, staat buiten kijf. Maar ook extreme rijkdom is problematisch, zo stelt Timmer in zijn proefschrift dat hij komende week aan de Universiteit Utrecht verdedigt. En wel zodanig dat ingrijpen – bijvoorbeeld door een rijkdomsgrens in te stellen – gerechtvaardigd lijkt. Zijn proefschrift bouwt daarmee voort op onderzoek van politiek filosoof Ingrid Robeyns (Timmers promotor, red.), die eerder al onderzoek deed naar de morele grenzen van extreme rijkdom, en het idee van een rijkdomsgrens opperde.

‘Mijn proefschrift is geen pleidooi voor economische gelijkheid,’ zo benadrukt Timmer in gesprek met *Scientias.nl*.

‘Het is immers ook niet verdedigbaar dat iedereen evenveel bezit. Maar voor ongelijkheid moeten wel goede redenen gegeven worden.’

Een veelgehoorde rechtvaardiging voor ongelijkheid is bijvoorbeeld dat sommige mensen heel getalenteerd zijn of veel meer of veel efficiënter werken dan anderen. Over het algemeen is men het er dan wel mee eens dat deze mensen ook wat meer verdienen. Maar wat extreme rijkdom problematisch maakt, is dat de link tussen prestatie en verdienste verbroken wordt en de ongelijkheid dus niet meer gerechtvaardigd is. ‘Want als we ongelijkheid op basis van inzet of talenten toestaan, dan moet dat ergens ophouden,’ meent Timmer. ‘Zo kun je je bijvoorbeeld afvragen of iemand 1000 keer efficiënter kan werken dan een ander. En zelfs als dat in theorie zou kunnen, moet je je afvragen hoe waarschijnlijk het is dat dat in de praktijk het geval is. Hoewel ongelijkheid dus verdedigbaar is, zijn de enorme vermogens van de superrijken dat stadium voorbij.’ De onrechtvaardige verdeling van geld en vermogen is

echter niet het enige wat Timmer tegen de borst stuit. Door extreme rijkdom – of eigenlijk de wijze waarop deze wordt aangewend – komt ook de politieke gelijkheid in het gedrang. ‘Eerder dit jaar doneerde een techmiljardair ruim 1 miljoen euro aan D66 en de Partij voor de Dieren, omdat die partijen het in zijn optiek het beste voor hadden met het klimaat,’ vertelt Timmer aan *Scientias.nl*. ‘Bij mijn weten is geld nog nooit zo in het openbaar gebruikt om politieke doelen na te streven. En dat staat op gespannen voet met de politieke gelijkheid.’ Want waar ‘gewone’ kiezers enkel invloed uit kunnen oefenen door op verkiezingsdagen een vakje rood te kleuren, een petitie te ondertekenen, of soms de straat op te gaan voor een protest, kunnen de superrijken met behulp van hun vermogen een groter stempel drukken op de besluitvorming. Dat gaat lijnrecht in tegen het idee dat in een democratie iedereen gelijk is en elke stem even zwaar weegt. En zo kan extreme rijkdom – net als extreme armoede – dus problematische vormen aannemen. Reden genoeg om rijkdom aan banden te leggen, zo vindt Timmer. In zijn proefschrift pleit hij voor een rijkdomsgrens. Daarmee ontstaat er weer een duidelijker link tussen wat je verdient en krijgt. En nog belangrijker: geld dat nu onproductief in de rijke klasse blijft hangen, kan dan geïnvesteerd worden in de samenleving. Bijvoorbeeld in de gezondheidszorg, het onderwijs, de infrastructuur of andere publieke voorzieningen.’ Een deel van het vermogen van de superrijken afnemen en terugpompen in de samenleving lijkt ook op andere gronden gerechtvaardigd. ‘Extreme rijkdom gaat vaak gepaard met een hoge uitstoot,’ stelt Timmer. ‘De uitstoot van de superrijken is – vanwege hun levensstijl of via de bedrijven die ze bezitten – honderden keren groter dan die van de gemiddelde wereldburger. Ook in die zin is het belasten van de superrijken met als doel het beschermen en toekomstbestendig maken van de wereld te rechtvaardigen.’ Tegelijkertijd erkent Timmer dat het invoeren van een rijkdomsgrens lastig is. ‘Het belasten van vermogen is niet zo eenvoudig, omdat je het gemakkelijk van A naar B kunt schuiven. Dat maakt het een uitdaging om zo’n rijkdomsgrens te handhaven.’ Minstens zo lastig is het om de rijkdomsgrens vast te stellen. ‘Ligt de grens op 1 miljoen? Op 100 miljoen? Vanaf welk bedrag voegt rijkdom niets meer toe of wordt het maatschappelijk gezien een probleem?’ Daarnaast zijn er ook mensen die zich zorgen maken over eventuele gevolgen die de invoering van zo’n rijkdomsgrens zou hebben. ‘Sommige mensen zijn bang dat de economie instort,’ stelt Timmer. Simpelweg doordat de drang om veel geld te verdienen, verdwijnt. ‘Ik betwijfel dat sterk, maar het hangt natuurlijk ook wel af van hoe je de rijkdomsgrens handhaaft.’

Aan: Financieel Dagblad
Do 11 apr. 2024
Onderwerp: **Ongelijkheid**

Tav Hoofredactie/Redactie,

Besten,

Ja hoor, schaamteloze ongelijkheid (238.000 miljonairs) is natuurlijk veel beter
ipv. *Paradise Now* voor iedereen.

Die dame van Heineken, - trouwens zo geweldig in kaart gebracht door Joep
Dohmen, alle lof!, is natuurlijk HET voorbeeld hoe je door keihard werken een
legertje van fiscaal juristen ervoor laat zorgen nooit een cent belasting te
hoeven betalen: knap hoor, Charlene de Carvalho-Heineken is niet voor niets
multimiljardair a 11.11 miljard, proost!

Heeft u ooit een Rijkaard horen smeken om bv de kinderbijslag of de

energietoeslag voor rijken te schrappen?

De wel belasting betalende kleine lulletjes als een citroen uitpersen, dat is toch al duizenden jaren gewoon de kunst nietwaar ?

De samenleving wordt langzaam maar zeker geworgd door de elite van veel'verdieners', met als de Zondebokken de asielzoekers.

Om het pak slaag wat die arme sloebers die niets bezitten, dag in dag in de massamedia ontvangen, (ipv zichzelf!), lachen de rijke stinkers zich een krik in hun vuistje en kopen vervolgens op hun dooie gemakje een nieuwe maandvoorraad champagne van hun AOW-tje..

Fijn, al die maatschappelijke voorzieningen en nog allemaal gratis ook!

Dat zootje ongeregeld dat u hierover in het snorkerige FD aan het woord laat krijgt Piketty echt niet omver gekegeld met hun uiterst opportunistische blablablablablabla!

Wat een treurigheid!

Rutger W. Weemhoff

filosoof en publicist

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Ps Ik sta erop dat u deze brief niet afdrukt.

Ik eis censuur (en krijg die ook, zeker weten).

Aan: Financieel Dagblad

13 juni 2024

Onderwerp: **Rijke stinkers**

Tav (Hoofd-)redactie,

Geachten,

Wat fijn zo'n hoofdartikel over ijsjes van Unilever! Daaronder, toegegeven, een kort verslagje van het door Isis aangerichte bloedbad in Moskou.

De rest van de meest weinig schokkende artikelen en columns had ik gisteren reeds gelezen. Behalve Jort, toch nog iets vers van de pers, die mag voor de zoveelste X de rijken omhoog schrijven. Nooit eens een rationele afweging in het FD over de ettelijke miljarden dood (meestal pikzwart geld) dat opgestapeld ligt in de goed beveiligde Zwitserse en andere kluizen. Kun je de

wereld mee veranderen in een paradijs, maar nee, da's een heel slecht idee!
Conclusie: 90% ouwe meuk, mag er dus iets meer peper in die deftige FD
journalistenreten?

Bij voorbaat dank voor de veel meer te nemen moeite,

Uw niet al te lang meer trouwe abonnee,

Rutger W. Weemhoff
filosoof en publicist
Amsterdam

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Ben ik mijns broeders hoeder?

Discours omtrent broederschap

Ben ik mijns broeders hoeder?

Nu eens niet over vrijheid, noch gelijkheid, maar over broederschap

Ik kom uit een gereformeerd gezin, ik heb maar liefst vier broers. Wij werden streng, doch rechtvaardig opgevoed. Desalniettemin sloegen wij broers elkaar soms nog net niet de hersens in. Althans, een bloedneus was wel het minste. Het slachtoffer vluchtte gewoonlijk de tuin in. Mijn principiële Vader (zaliger) stelde in dat soort situaties onverbiddelijk de hamvraag:

‘..wie eindverantwoordelijk was voor dit bloedbad?’

Na enig aandringen schreeuwde een van de broers, die Vader aan wilde geven niet verantwoordelijk te zijn voor de overduidelijke misstap, met enig gevoel voor drama: ‘Ben ik mijns broeders hoeder?’

Vader, Bijbelvast, kon een glimlach dan ternauwernood onderdrukken. Deze uitdrukking was immers ontleend aan het Bijbelboek Genesis (4:9), waarin de

geschiedenis van de broers Kaïn en Abel is opgetekend. Deze zonen van Adam en Eva verschilden qua karakter enorm van elkaar (net als wij broers overigens).

*Op een dag brengen zij, ieder afzonderlijk, een offer aan God. De rook van het offer van Abel kringelt recht omhoog. God ontvangt de offerande, is er blij mee. De rook van Kaïns' offer slaat neer, verwaait. Diens offer bereikt God niet. Kaïn, hoestend en proestend en met een rood hoofd, stikt haast van woede in zijn eigen rook. Alleen het offer van Abel werd door God opgemerkt. Voor Kaïns' offer had hij geen oog. Kaïn was hierover zo boos dat hij zijn broer doodsloeg. God wendde zich hierop tot Kaïn en vroeg hem waar zijn broer was. Kaïn nam geen verantwoordelijkheid voor zijn daad en liet blijken dat hij wel wat beters te doen had dan op zijn broer te letten:
'Ik weet het niet; ben ik mijns broeders hoeder?'*

Deze zinsnede is vervolgens in onze taal beland (let op de tweede naamval) en wordt nog steeds gebruikt om aan te geven dat iemand geen verantwoordelijkheid wenst te nemen voor het welzijn van een ander.
Dit oeroude verhaal stelt de vraag naar de inhoud van broederschap.
Verantwoordelijkheid was juist voor ons Vader te allen tijde het sleutelbegrip:
je moest de wereld een beetje beter achterlaten dan je hem aantrof.

Nu ik terugkijk op mijn onstuimige leven (dat bepaald niet erg calvinistisch verlopen is), vraag ik mij af hoe het zit met die *broederschap*? Hoe zit die nu verweven in onze cultuur?
Is er eigenlijk nog wel sprake van solidariteit, als een waarde, van ethiek, van moraliteit?

Vanouds gaf wereldwijd religie mensen houvast. Nu, de God van Kaïn en Abel is dood, de protestants christelijke religie fossiel, met zijn ritueel van het Heilig Avondmaal waarbij het Bloed van Christus gedronken en zijn Lichaam gegeten wordt: kannibalistisch kan het niet. Het Mensenoffer Jezus, die stierf voor onze zonden, toe maar, sla hem vooral aan het Kruis. Monotheïsme is toch nog altijd beter dan het polytheïsme van de Azteken waarbij soms duizenden tegelijk geofferd werden aan de toenmalige Hoogheid. En katholicisme dan? Het verschrikkelijke pedoschandaal heeft zelfs de oeroude Katholieke Kerk fundamenteel aan het wankelen gebracht. Wat moeten we nog aan met een verhaaltje over een Maagd die de Zoon van God baarde? Denk ook nog maar eens terug aan onze eigen Kruistochten en Inquisitie, mijn god zeg, zo fraai was het christendom niet. Ook de andere grote wereldgodsdiensten blinken stuk voor stuk uit in patriarchale ficties. De haat sermoenen van opgewonden

standjes, of deze van islamitische, joods-orthodoxe, of hindoe-nationalistische zijde komen, het is om het even. Blind geloof in welk religieus dogma dan ook, meest verkondigd door oudere heren die met hun bebloede wijsvinger hoog geheven op luide toon hun fatwa's de wereld in slingeren: religie is werkelijk de grootste plaag die de planeet geselt, gezien de mechanica van *world wide* religieus, tomeloos geweld. Wereldwijd worden fanatieke aanhangers opgehitst tot terreurdaden: of het nu gaat om de jihadisten van IS, orthodox-zionistische kolonisten, hindoestaanse Mujahideen uit India, of de leden van de orthodox-christelijk georiënteerde, gewelddadige Ku Klux Klan. Zie hoe extremisten van [MaBaTha](#) [olv](#) [Wirathu](#) in een mix van godsdienst en politiek-etnisch nationalisme zelfs een van de meest vredelievende religies, het Boeddhisme, bepaald niet onbesmeurd laten in Myanmar. Nee, de grote godsdiensten hebben er een puinhoop van gemaakt, als het om broederschap gaat. God de Vader is inmiddels hooguit nog The Godfather, een maffiabaas.

De enige nog overgebleven religie is immers het onuitroeibare geloof in het Gouden Kalf, al dansend beleden in de eredienst voor de Mammon van het Kapitalisme. Dit is een bijgeloof, met als icoon het enorme bronzen beeld van de Stier van de hand van beeldhouwer Arturo di Modica, destijds al als toeristische attractie vlak voor de Beurs op Wall Street geplaatst. Het financieel gedachtegoed, ook wel kapitalisme genoemd, stoelt fundamenteel op leugens, op de dagelijkse propaganda van de voze media van het monetaire imperium, dat haar ware gelovigen onmetelijke rijkdom voorspiegelt als het ware geluk. Het is ook letterlijk een moorddadige ideologie, met als leidraad de giftige fascistische schrijfsels van Ayn Rand: *survival of the fittest*, ten koste van de zwakkeren.

Le Livre noir du capitalisme, een zwartboek uit 1998, omvat een ellenlange lijst en komt uit op een totaal van ongeveer 100 miljoen doden, toe te schrijven aan het kapitalisme in de 20e eeuw.

Het huidige casinokapitalisme mag dan wellicht een quasi-religie zijn, maar is intussen wel het meest wijdverspreid van allemaal. De ganse wereldbevolking laat zich maar al te graag, dag in, dag uit, via alle media brainwashen door de fundamentalistische geestelijken van dit primitieve cowboykapitalisme, met als Hogepriesters op gympies mensen als Elon Musk, Jeff Bezos, Peter Thiel, Mark Zuckerberg. Deze narcistische hedendaagse halfgoden, hoog op hun goudgerande Olympus Gebergte tronend, beschouwen zichzelf als hoogst duurzame entiteiten: zij zijn immers naarstig op zoek naar onsterfelijkheid. Filosofie van de Dood? Afschaffen, die Magere Hein! die zeisen wij binnen afzienbare tijd de kop af! En dat mag ook best wat kosten. Dus voordat je het weet, zitten we voor eeuwig vast aan deze rolmodellen: Übermensen.

Tel uit uw 'winst'!

Wie materieel het meest weet te verzamelen, is de gedoodverfde Grote Winnaar. Zij vormen met elkaar een akelig kwaadaardige optelsom, de 1% van graaiende superego's, een kleine hiërarchie van oligarchen die de rest van de wereld als een citroen weet uit te persen, dankzij de vigerende ideologie van 'de vrije markt'. Een vrije markt baseert zich op particulier initiatief voor het produceren en leveren van producten en diensten, waarbij uitwisseling van vraag en aanbod geheel en al vrijelijk tot stand komt, dus ongehinderd door economische interventies zoals regelgeving, subsidies, restricties of zelfs dwang van een overheid. Bedrijven in de vrije markt worden financieel gestut door grootbanken, die de bedrijven desgewenst structureel enorme bedragen lenen. Dat heeft wereldwijd geleid tot een reuzengebergte aan uitstaande schulden, dit terwijl de werkelijke productiviteit zich vaak maar zeer gering, of zelfs ondermaats ontwikkelt. Het monetaire systeem is hierdoor in feite bankroet. Al te vaak is er sprake van het in stand houden van zombiebedrijven en er zijn zelfs tal van landen feitelijk failliet, als zij niet, - zoals bv Griekenland of Italië -, tegen 0,048 % rente geld via de ECB zouden kunnen lenen.

Zo wordt momenteel het wankelende monetaire systeem dankzij de tomeloze inzet van de feodale *high finance* van de Centrale Banken in stand gehouden, die buiten alles en iedereen om hun monetaire zeepbellen maand in, maand uit, de wereld inblazen door vrijwel onbeperkt beroerde bedrijfsobligaties, dan wel slechte staatsleningen op te kopen. Taperen, oftewel: pleisters plakken. Waar dit mee eindigt laat zich gemakkelijk raden. Een financieel armageddon, waarbij de crash van 1929 zal verbleken. Geld is niet gratis, is hooguit een roesmiddel. Schuld? Keiharde drug!

U en ik zijn net zo goed gehersenspoeld als alle andere wereldburgers. Als kleuter is ook bij mij het concurrentieprincipe er reeds vroeg in gehamerd. Ik ben jarenlang als een grootvorst door het leven gegaan, omdat ik er blijkbaar goed in was door mij aangekochte bouwvallige monumentale huizen, aanvankelijk eigenhandig gerestaureerd, later met behulp van een legertje artisans, tegen excellente prijzen aan de man te brengen. Ik maakte superwinsten! Ik had na verloop van tijd ook 1.6 (spreek uit: een-punt-zes) miljoen euro schuld uitstaan. En ja hoor, ik werd ernstig ziek, kreeg polyartrose en ging fysiek bijna geheel en al, maar ook financieel vrijwel koppie-onder. Alles wat ik bezat bleek eigendom van de bank. Deurwaarders probeerden zelfs op mijn ziekbed (verstelbaar in drie standen) nog beslag te leggen (dat kon toen nog). Zo kwam ik erachter dat mijn levensvisie berustte op een totaal gefalsificeerde voorstelling van de werkelijkheid. Namelijk die van de ook aan mij al van jongs af aan voorgehouden spiegel van het volmaakte geluk, te weten: niet alleen het verlangen naar, maar daadwerkelijk ook verwerven van

zoveel mogelijk uitsluitend materiële zaken en onmetelijke rijkdom, die immers binnen ieders handbereik, ook binnen het mijne ligt..Mijn ontdekking was deze: het systeem draaide door, en hoe!

Wel *ten koste van de zwakkeren*. Een beetje bank-CEO heeft de o zo noodzakelijke nazimentaliteit om zijn onderneming ten koste van alles en iedereen op te stuwten in een absurdistische wedloop om zijn hongerende aandeelhouders zo veel mogelijk te *pleasen*. Mijn zogenaamd goede bank- en werkrelaties gingen binnen de kortste keren aan duigen. Broederschap? Me hoela! Jarenlang watertrappend wist ik mij uiteindelijk geheel en al te ontworstelen aan de dagelijkse financiële tredmolen en de waanzin van de wereldwijde religieuze liturgie met als adagium: '*klim naar boven! trap naar onder!*' Hoe goed ook geschreven, Ayn Rand ging op de hoop..

Ach, arme lezer, herkent u hier iets van? Is het niet om te huilen, deze vreselijke dwangbuis? Hoeveel reclamemakers bedelven u dag in dag uit met hedonistische heilsboodschappen? Pak wat je pakken kunt! Koop! Shop! Bestel! Beleg! Leen! Eet! Zuip! Smit! Slik! Be happy!

Welk een vloed aan volstrekt overbodige producten wordt er over u en mij uitgestort? Wat moeten wij met hele straten met snoepgoed in de supermarkten? Wilt u echt de keuze uit 25 soorten jam? Er staan 10.000 zitbanken voor bijna niets of zelfs gratis op te halen op Marktplaats, wilt u per se een nieuwe zithoek? Moeilijk kiezen toch, tussen een iPhone 12 of iPhone 12 mini? Waarom wilt u ook zo nodig minimaal vijf huizen bezitten? Heeft u weleens bedacht wat u dagelijks echt nodig heeft, behalve een paar goede koppen koffie en wat eiwitrijk voedsel?

Een Duitse kunstenaar heeft eens een aanstekelijke opstelling gemaakt van alles wat een (1) gemiddeld mens verorbert gedurende een (1) jaar. Een grote berg broden en broodjes, een stapel kazen, een paar m2 groente en aardappels, een flinke heuvel van lillend vlees, een torentje van kratten bier, ettelijke kilo's snoepgoed. Het project besloeg een kleine zaal, die was echt wel stampvol, met een angstwekkende hoeveelheid vnl. consumptieve *bullshit*. En dan heb ik het dus niet over privévliegtuigen of 'n reisje naar Mars. Nee, dit betrof de gemiddelde jaarlijkse inname van de Westerse Mens. Filosofie van het Voedsel, tja, het zette mij wel aan het denken. Is dat werkelijk alles, zijn wij ons eten? En drinken, en hoe! De afdeling sterke drank zorgt voor de dagelijkse verdoving. Wat zou er eigenlijk gebeuren als we bijv. Europa eens een maandje droog zouden leggen..?

Is de alom actuele ideologie, die van het rauwe kapitalisme, nog houdbaar in een wereld die dankzij datzelfde rabiate gedachtegoedje terecht is gekomen in een apocalyptisch stadium? Gaat het er echt alleen nog maar om ons vol te

vreten en ons klem te zuipen op massa-events? Om dagelijks op jacht te gaan naar bezit van nog veel meer overbodige spullen, grotere auto's en meer huizen, zwembaden, dubieuze reisjes naar de 'Maagden'eilanden, aandelen in de meest malafide ondernemingen? Op je veertigste met pensioen? Why not? Veel suc6!!

Natuurlijk, de gigantische armoede van het wereldleger van '*deplorables*' staat hier lijnrecht tegenover. De ontelbaren (nou ja, de 99%) die als kakkerlakken het nakijken hebben, die, - als het om overleven gaat, het zullen moeten doen met niets, of hooguit met de allergeedkoopste (voedsel) - producten. Of die, als zij een beetje geluk en dus ook, - al is het maar minimaal -, een ietsie-pietsie geld te besteden hebben, hun slag slaan bij de Action, of bij Amazon.com. En zo voelen ook zij zich op hun beurt de koning te rijk. In Amsterdam-noord kun je in de lokale vestiging van de Action genieten als in een Grand Bazaar, je hoort het gezellige zoemen van de stemmen van maar liefst 179 nationaliteiten. Er zijn er die een uur doen over de aankoop van een verguld dienblaadje voor €1,99, dat wordt rond- en rondgedraaid, alsof het van goud is. Kapitalisme is kortom de grote smeltkroes, *worldwide*.

Hoe verhoudt zich dit alles met ons staatsbestel, of de inrichting van onze economie? Maakt het nog wezenlijk uit of je in een democratie of in een dictatuur leeft, als je alleen nog maar gelukkig wordt van uitsluitend materieel bezit? Of valt er nog meer te halen?

Aan onmetelijke immateriële rijkdom wordt vrijwel geen enkele waardering toegekend. Wetenschap, Verbeelding, Kunst, Poëzie, Muziek, Filosofie, Literatuur, eh..Broederschap?

Kun je niet eten! Kun je niet kopen! Een 'waarde' kun je niet vastpakken! Laat maar zitten!

Onze materiële rijkdom is een voze, maar de mensheid heeft wel degelijk een harde kern. Een geestelijke, wel te verstaan. Er is een aardverschuiving nodig in ons denken. Dat laatste woord, daar gaat het mij om. Wij zijn meer dan dieren, wij zijn begiftigd met denken. We kunnen bedenken dat wij allemaal 'citoyens' zijn op een en dezelfde planeet en dat dit het keiharde gegeven is wat ons bindt. Als mijn denken maar glashelder is, kan ik iedereen, - welke taal men ook spreekt of uit welke cultuur men ook voortkomt, 'verstaan'.

In een tijd dat er meer grenzen worden getrokken dan ooit, dat er meer dictaturen huishouden dan ooit, dat er steeds meer trotse naties zich afzetten tegen andere, zwakkere entiteiten, dat er miljoenen en zelfs miljarden meningen dagelijks botsen, zonder dat er van enig begrip sprake is voor de

ander, in een tijd dat het overleven van de planeet zelf zelfs ter discussie staat: ja dan is dit de belangrijkste boodschap: wij zijn lang niet altijd vrije, en zeker geen gelijke wereldburgers, desalniettemin: wij zijn wel elkaars broeders en zusters, *thats for sure!*

Wij zullen onze horizon moeten verbreden, in onze zoektocht naar de oorsprong van die broederschap.

Jean-Jacques Rousseau zocht in zijn werken naar een legitimiteit voor de macht van een regering. De gedachte dat een opperwezen de regering haar bestaansrecht gaf was in het achttiende-eeuwse Frankrijk in kringen van verlichte filosofen immers niet meer aanvaardbaar, terwijl verkiezingen geen alternatief waren. Rousseau start al in 1755, in zijn '*Discours sur l'origine de l'inégalité parmi les hommes*', met zijn onderzoek hoe de *ongelijkheid* van mensen in de maatschappij kon ontstaan, vanuit de gedachte dat de mens van nature wel degelijk vrij is. Hoe is hun oorspronkelijke vrijheid en gelijkheid, die ooit in hun (hypothetische) natuurstaat als *le bon sauvage* had bestaan, verloren gegaan?

Al idealiserend over 'de goede wilde' die nog niet door civilisatie was gecorrumpeerd, wordt de oermens in zijn oorspronkelijke, natuurlijke, d.w.z. volledig vrije staat door Jean-Jacques met alle denkbare goede eigenschappen toegerust. Hij beschrijft hoe allengs het vrije individu in verhouding tot andere mensen voortdurend onder *machtsrelaties* gebukt gaat. Zo kon hij zijn kritiek verpakken op de sociale wantoestanden tijdens het absolutistische schrikbewind van zowel Lodewijk XIV en later XV.

Het particuliere bezit, eigendom, wordt zijn belangrijkste speerpunt. De eerste mens die een stuk land omheinde en zei: '*dit is van mij*' was de werkelijke grondlegger van de ongelijkheid. Dankzij de anderen die zo naïef waren hem te geloven ontstond daarmee de moderne, hiërarchisch geordende slavenmaatschappij. Machtiger zijn dan de ander komt namelijk simpelweg voort uit kracht: wanneer iemand zijn kracht verliest, verliest hij daarmee ook zijn macht over de ander.

Om deze reden kan volgens Rousseau uit kracht nooit een recht op macht over de ander voortvloeien. Het feit dat kracht volledig gelijk is aan het recht op macht, maakt dit 'recht' een betekenisloos begrip. Machtsrelaties zijn niet natuurlijk, maar opgelegd, conventioneel. Hier proef je reeds de in wezen anarchistische invalshoek van de theorie van Rousseau, die we kunnen beschouwen als een pionier, niet alleen van het socialisme, maar zelfs van het theoretische anarchisme. Rousseau valt het oerprobleem aan: de baas-knechtverhouding.

‘De mens wordt vrij geboren, en overal bevindt hij zich in ketenen.’ Zo luidt de aanhef van zijn traktaat: *‘Du contrat social’* (1762). (Dit traktaat zou later heel invloedrijk worden bij de Amerikaanse *Founding Fathers*). Rousseau stelt hierin de vraag hoe de sociale orde idealiter moet worden ingericht om de vrijheid van ieder van de mensen te borgen. Hoe kan een mens zijn vrijheid behouden, ook wanneer hij zich in een gemeenschap met anderen verbindt?

Om een samenleving in te richten waarin geen mens een ander domineert, introduceert Rousseau zijn sociale contract, waarmee de mens zijn zelfverwerkelijking kan nastreven door zijn krachten te verenigen met die van anderen, overigens uit puur eigen belang. De mens kan maar het beste zijn individuele vrijheid inruilen voor de *‘volonté générale’*: de algemene wil, waarbij je als enkeling je natuurlijke rechten op vrijheid en gelijkheid afstaat aan de vertegenwoordiger van die algemene wil, door Rousseau *‘de soeverein’* genoemd. Deze algemene wil is de wil van het ondeelbare geheel van mensen: de samenleving. Het is de samenleving zelf die elke vorm van macht wettelijk reguleert. Kenmerkend is dat er afstand wordt gedaan van bepaalde vrijheden. In het sociale contract kwam bijvoorbeeld te staan dat je voortaan niet het recht hebt om voor eigen rechter te spelen. Individuele vrijheidsrechten, zoals bijv. gewoonterecht, ook wel ongeschreven recht genoemd, - vaak van generatie op generatie mondeling overgedragen, worden overgedragen aan de gemeenschap. Zo construeert Jean-Jacques een politieke theorie van het *‘maatschappelijk verdrag’*. De regering, *door het volk gekozen*, met de macht om (grond-) wetten uit te vaardigen, ontleent haar macht aan de soevereine volkswil. Een paar kanttekeningen: de soevereiniteit is ten diepste vrij, en absolutistisch van aard. Zij laat zich volgens Jean-Jacques niet vertegenwoordigen. Zij bestaat in haar diepste wezen uit de algemene wil en die wil (van alle burgers) kan niet vertegenwoordigd worden. De afgevaardigden van het volk zijn geen vertegenwoordigers, kunnen dat ook niet zijn. Het zijn slechts *‘lasthebbers’* en zij kunnen geen definitieve beslissingen nemen. Ook dit principe van vertegenwoordigers als *‘boodschappers’* (deze term is van mijzelf) van het algemeen belang vind je later terug in anarchistische theorieën. Soms kan een individu een individuele wil hebben die de algemene wil schaadt. Wie weigert aan de algemene wil te gehoorzamen, moet daartoe worden gedwongen, want het maatschappelijk verdrag vooronderstelt dat de enkeling zich hieraan bij de sluiting ervan vrijwillig heeft verbonden. Volkssoevereiniteit dus. Gelukkig schetst hij hiermee nadrukkelijk geen blauwdruk van een totalitaire staat, zoals weleens her en der verondersteld wordt. De individuele vrijheid is immers maximaal gegarandeerd. Omdat diezelfde enkeling tegelijkertijd zelf ook onderdeel van de samenleving is, heeft de volkswil dus nadrukkelijk direct betrekking op hemzelf. Op deze

manier krijgt de '*citoyen*' zijn burgerlijke vrijheid terug voor de ingeleverde natuurlijke vrijheid. Een burger handelt daarom 'contractueel' in alle gevallen ten behoeve van de samenleving. Het sociale contract gebiedt de burger zelfs om in zijn individuele handelen de behoeften van de samenleving voorop te stellen. Dit is wat Rousseau onder het begrip '*citoyen*', in de zin van 'staatsburger' verstaat. Bij Rousseau is vrijheid: *het jezelf de wet voorschrijven; de wet zijnde het sociale contract*. Een echt mysterieuze politicoloog, die Jean-Jacques!

Zo beschermt de samenleving zichzelf, met *al* haar burgers, *wettelijk*, als één lichaam. Niet alleen de individuele vrijheid te doen en laten wat een ieder wil was essentieel. Het ging Jean-Jacques met name ook om de vrijheid van de willekeur van anderen. Rousseau had een vooruitziende blik: de algemene wil stond boven het individueel belang *en* deelbelangen.

De algemene wil was dan ook niet gelijk aan de wil van allen, of de wil van een tirannieke meerderheid (of idem minderheid). In zijn ogen zou de hoogste wetgevende macht gelijk moeten zijn aan de algemene wil en zou deze macht bij het hele volk moeten liggen. De algemene wil is dus nadrukkelijk niet hetzelfde als de wil van allen. *De algemene wil moet gezien worden als het algemeen belang van het collectief van de gehele samenleving*, waarbij iedere burger alleen het *gezamenlijke* belang nastreeft. Het algemeen belang heeft dus in beginsel géén betrekking op wat alleen de meerderheid wil. Hierbij is men vrij om als gemeenschap een keuze te maken zonder de tirannie van de meerderheid. Het gaat juist om de fundamentele grondbeginselen van een rechtsstaat, waarin oog wordt gehouden op de belangen van iedereen, dus ook van minderheden en zelfs enkele individuen. De grondslag hiervan ligt thans in artikel 1 van de Nederlandse Grondwet: de gelijkwaardige behandeling van individuen door het bevoegd gezag (met dank aan Thorbecke).

Rousseau vreesde politieke *onvrijheid* als overgave aan de willekeur van anderen. Hij was dus alert op al dan niet grote groeperingen, die slechts uit waren op overheersing door macht. Hij weerstond aldus zowel de eenzijdige druk van minderheidsgroeperingen, als ook de tirannie van meerderheids - standpunten. Tirannie van de meerderheid was het opleggen van de wil van een *getalsmatige* meerderheid aan een minderheid. Bij het democratische meerderheidsbeginsel (In bv NL: 75 stemmen voor plus 1) kunnen minderheden (in NL bv 74 stemmen tegen) zo in de verdrukking komen. Ook de meerderheid zelf kan hiervan het slachtoffer worden door conformisme en politieke correctheid. Dit kan vergeleken worden met de onderdrukking door tirannen en despoten.

Hoewel hij bewondering had voor democratie vanwege de maatschappelijke gelijkheid voor allen, zag de Franse politiek filosoof Alexis de Tocqueville ook de nodige gevaren. In *Over de democratie in Amerika* schrijft hij:

‘Er zijn mensen die beweren dat het volk, - met betrekking tot de zaken waar het belang in stelt, nooit de grenzen van recht en redelijkheid zal overschrijden en dat men daarom zonder vrees de meerderheid die dat volk vertegenwoordigt, alle macht in handen kan geven. Niemand ontkent dat alleenheersers misbruik kunnen maken van de hun toevertrouwde macht. Hoe kan men dan staande houden dat een almachtige meerderheid dat niet zou doen? Veranderen mensen soms van aard wanneer ze zich een groep vormen? Ik hecht hier alleszins geen geloof aan en weiger het absolute beschikkingsrecht evenmin aan één man als aan meerdere te geven. Er is geen gezag op aarde, hoe respectabel op zich ook, dat ik zonder controle en zonder tegengewichten zijn gang zou laten gaan.’

Om te voorkomen dat er een absoluut en despotisch regime komt, waarvan hij de kans hoger acht bij een volk waar gelijkheid bestaat, stelt hij een aantal maatregelen voor. Zo zou het bestuur niet volledig in handen van de overheid moeten zijn, maar deels uitgevoerd worden door tijdelijk verkozen bestuursambtenaren. Vereniging van burgers, persvrijheid en onafhankelijke rechtspraak zijn ook belangrijk om een al te grote staatsmacht te voorkomen.

Het begrip 'tirannie van de meerderheid' is niet afkomstig van Tocqueville, maar van de Griekse filosofen Plato en Aristoteles:

‘Op plaatsen waar de wetten niet soeverein zijn, krijgen volksleiders hun kans. Het volk wordt dan tot een alleenheerser, één persoon samengesteld uit velen, want de meerderheid is er soeverein, niet als individuen maar als collectief. ... zo'n volk ... streeft als elke alleenheerser naar alleenheerschappij, doordat het zich niet laat regeren door de wet. Het gaat trekken vertonen van een despoot ... de vorm van alleenheerschappij waarmee dit volksbewind te vergelijken is, is de *tirannie*.’ (Aristoteles, *Politika*) Denk hierbij eens aan Adolf Hitler of Geert Wilders, hoe zij nb democratisch aan de macht kwamen..

De algemene wil moest dus volgens Jean-Jacques zo direct mogelijk uitgedrukt worden, stilzwijgende instemming van het volk was hiervoor niet geschikt. Daarmee was volgens J-J elke vorm van verkiezingen via partijen (= groepsvorming) zinloos, omdat hiermee alleen de wil van allen opgedeeld in groepen en groepjes naar voren komt. Het algemeen belang heeft dan het nakijken. Volgens mij pleitte Rousseau in feite voor een systeem van zoveel

mogelijk directe democratie, (ook alweer zo'n begrip dat anarchisten meer aanspreekt). J-J zocht maximale politieke vrijheid!

In zijn opvatting wordt 'vrijheid' vooral geformuleerd in termen van *positieve* vrijheid: de vrijheid om als enkeling zoveel als mogelijk is het eigen leven te bepalen. Bij hem is dat altijd in relatie tot de maximale vrijheid van de anderen. Vergeet daarbij alle machtsrelaties! Gezonde, sociaal statelijke politieke vrijheid gaat slechts samen met zelfbestuur. Er is pas sprake van politieke vrijheid wanneer de geregeerden zelf maximaal kunnen bepalen aan welke wetten zij willen gehoorzamen.

- Sociaalstatelijke politieke vrijheid staat of valt als theorie dus met de meest maximale mate waarin burgers direct over hun eigen wetten en normeringen kunnen beslissen, vastgelegd in het sociaal contract.
- Dit alles staat op gespannen voet met de vrijheid van de huidige vigerende rechtsstatelijke politieke theorie, die juist veel waarde hecht aan strikte beperkingen van burgers door de overheidsmacht.

Beide opvattingen van politieke vrijheid leggen de nadruk op participatierechten: *actief* kiesrecht (recht om te stemmen) en *passief kiesrecht* (recht om gekozen te worden).

Deze verschillende opvattingen van politieke vrijheid kunnen echter met elkaar botsen. Binnen een meer sociaalstatelijke opvatting van politieke vrijheid zal een krachtige en directieve overheid noodzakelijk zijn, om d.m.v. direct interventionisme ervoor te zorgen dat *alle* burgers structureel over een zekere mate van materiële vrijheid beschikken (om te beginnen).

In de rechtsstatelijke politieke filosofie, of wel het Angelsaksische model, is het vooral te doen om de maximale individuele vrijheid van de onderdanen.

Isaijah Berlin noemde dit *negatieve* vrijheid. Met behulp van afweerrechten wordt de overheidsdwang zoveel mogelijk ingeperkt. Die rechten vormen waarborgnormen tegen staatsinmenging. Het gaat daarbij om publieke rechten die elke burger kan inroepen tegenover de overheid.

Zo stelt artikel 6 van de Grondwet over de vrijheid van godsdienst dat de overheid godsdienst niet mag verbieden of alle inwoners mag dwingen één godsdienst te volgen. Behalve vrijheid van godsdienst, kennen we de vrijheid van meningsuiting, vrijheid van pers, vrijheid van vereniging en vergadering. Verder nog het petitierecht, d.w.z. burgers hebben het recht hun overheid een verzoekschrift voor te leggen, door een klacht in te dienen d.m.v. een klachtpetitie, of een politieke petitie die al een wat meer juridische status heeft. Petities naast zich neerleggen door een rigide overheid kan ertoe leiden dat belanghebbenden de zittende regeringsvertegenwoordigers, dan wel

beleidsmakers, niet langer zullen willen steunen, of zullen stemmen met de voeten (bijv. via massaprotesten). Op zich niks mis mee.
Het voert te ver om hier nog nader op in te gaan*, Hobbes, Bentham en John Stuart Mill maken u een stuk wijzer.

*In mijn boek www.FilosofievandeDood.nl kom ik met een minder primitief systeem van vertegenwoordiging: i.p.v. de democratie dat werkt met een getalsmatige meerderheid van de helft van de stemmen plus 1, zet ik in dat boek de voordelen uiteen van een *sociocratie*.

Menselijke vrijheid betekent voor anarchisten dat niemand gedwongen wordt om iemand anders te gehoorzamen, zodat iedereen kan handelen volgens zijn gedetermineerde wil. Volgens Bakoenin kan een mens alleen vrij zijn als alle mensen om hem heen vrij zijn. Broederschap is de onderliggende waarde! Gelukkig hebben de meesten van ons geen talent voor ondergeschiktheid.

In dit verband wil ik u tenslotte graag het onovertroffen boek Alkibiades aanbevelen van Ilja Leonard Pfeijffer, wat mij betreft een absolute must! RWW

Tijdsgewricht
gedicht

Tijdsgewricht

de tijd piept
het gewricht kraakt

elke seconde telt
een schreeuw van pijn
van een kind
dat verpletterd wordt
door een raket

elke minuut een eredienst
voor een verkrachte vrouw
die zichzelf liever doodde
dan verder voortleefde
met het kind van de vijand
in haar opgezwollen buik

elk uur een oude van dagen
die zuchtend sterft, bevrijd
door de laatste ademtocht

die als een heel zacht briesje
het geluk van de dood brengt

elke dag een soldaat
die in zijn hoofd vol zit
met 't kolkend bloed van vijanden
en van vrienden

elk jaar een opeenstapeling
een batterij van orgastische
oorlogsmisdaden

elke eeuw een bloedkoralen
ketting van granaat:
van bloedwraak, broedermoord

ja wij zijn het sieraad
van onze tijd
wij kijken miljarden jaren
terug in de tijd

terwijl de planeet kreunt
en steunt onder onze misdaden
onze domheid om de aarde
te vernielen tot op het bot
van ons tijdsgewricht

Hoe nazi-ondernemers hun nazaten eeuwig rijk maakten
onthullend artikel van David de Jong

Hoe nazi-ondernemers hun nazaten eeuwig rijk maakten

Artikel d.d. 19 mei 2022 in het Financieel Dagblad door David de Jong

Sommigen waren fanatieke volgelingen van Adolf Hitler. Maar de meesten waren gewetenloze opportunisten die simpelweg schatrijk wilden worden. Over de grondleggers van bedrijven als BMW, Porsche en Dr. Oetker, wier producten de wereld anno 2022 nog steeds gretig afneemt, schreef David de Jong het boek 'Nazimiljardairs'.

Duitse bedrijven als BMW, Dr. Oetker, Porsche en Volkswagen verrijkten zich tijdens de Tweede Wereldoorlog enorm. Daarna volgden nauwelijks sancties, vanwege omstreden beleidskeuzes van de zegevierende geallieerden. Vandaag de dag hebben slechts enkele erfgenamen van de nazi-ondernemers daadwerkelijk verantwoording afgelegd over hun familieverleden. Liefdadigheidsinstellingen, mediaprijzen en hoofdkantoren dragen nog steeds de namen van hun nazi-getrouwe stamvaders.

15 januari 1947. De Duitse industrieel Friedrich Flick, geflankeerd door twee Amerikaanse bewakers, staat terecht in Neurenberg. Hij werd veroordeeld tot zeven jaar celstraf, maar kwam reeds in 1951 vrij. Flick was onder meer mede-eigenaar van Daimler-Benz.

31 augustus 2009. Grootaandeelhouder van BMW Johanna Quandt (midden) met haar zoon Stefan Quandt en haar dochter Susanne Klatten, alvorens ze het kruis van verdienste krijgt uitgereikt. Johanna was de weduwe van Herbert Quandt, die tijdens de oorlog onder meer slaven- en dwangarbeid in zijn bedrijven liet verrichten.

Eind november 2011 begon ik bij Bloomberg News in New York te werken als verslaggever in een nieuw team, dat onderzoek deed naar verborgen rijkdom, miljardairs en familiebedrijven. Ik begon op de redactie een week nadat de politie met geweld de Occupy Wall Street-beweging had verdrongen uit Zuccotti Park in het centrum van Manhattan's financiële district.

In het kielzog van de financiële crisis van de jaren daarvoor was de spanning tussen de rijkste 1% en de overige 99% wereldwijd voelbaar. Hoewel ik was aangenomen om verslag te doen over Amerikaanse ondernemersdynastieën vroegen mijn chefs me al snel of ik ook over de Duitssprekende landen kon gaan schrijven, omdat ik Nederlands ben. Met enige tegenzin accepteerde ik het extra werk.

Anti-Duitse opvoeding

De Duitse bezetting van mei 1940 tot mei 1945 had een diep litteken achtergelaten bij de oudere generaties in Nederland en in ons nationale bewustzijn. Als jongen die in de jaren negentig in Nederland opgroeide, zag ik hoe de Duitsers in de lente- en zomervakanties onze stranden 'binnenvielen', en erger nog: regelmatig versloegen ze ons met voetbal (en dat is nog steeds vaak het geval). Mijn schertsende vijandschap jegens Duitsers was gekleurd door de oorlogservaringen van mijn familie. In 1941 probeerde mijn grootvader van moederskant Nederland te ontvluchten door met zijn beste vriend van Zandvoort naar Engeland te zeilen. Ze waren van plan zich aan te melden bij de Royal Air Force, maar hun boot werd teruggeblazen naar de kust. Ze werden gearresteerd door Duitse soldaten op het strand van Scheveningen en veroordeeld als politieke gevangenen. Mijn grootvader bracht bijna twee jaar door als dwangarbeider in een staalfabriek in Bochum. Daar liep hij tuberculose op en ten tijde van zijn vrijlating was hij zo sterk vermagerd dat hij op het randje van de dood balanceerde.

Kousenfabriek

De Joodse ouders van mijn vader waren tijdens de oorlog van elkaar gescheiden. Mijn grootvader bezat en beheerde de Jovanda kousenfabriek in Hengelo. Nadat zijn bedrijf door de Duitsers was onteigend, wist hij onder te duiken in het centrum van Amsterdam. Mijn grootmoeder vluchtte met mijn driejarige tante en een metgezel in 1942 naar Zwitserland, waar ze oorspronkelijk vandaan kwam. Ze werden aan de Frans-Zwitserse grens gearresteerd door de Gestapo, de Duitse geheime politie. Een Gestapo-officier had medelijden met mijn grootmoeder en haar jonge dochter en liet hen gaan. Ze wisten Zwitserland te bereiken. Hun metgezel, de bekende schilder Max van Dam, had geen geluk. Hij werd gedeporteerd naar Sobibor, een vernietigingskamp in bezet Polen, waar hij werd vermoord.

Ondanks alles dat ze tijdens de oorlog meemaakten, hadden mijn grootouders bijzonder veel geluk. Mijn Joodse grootvader werd na de bevrijding herenigd met zijn vrouw en jonge dochter en kreeg zijn kousenfabriek terug. Maar zijn vader was omgekomen in concentratiekamp Bergen-Belsen. Mijn Joodse grootouders raakten niet verbitterd vanwege de geliefden die ze kwijtraakten, vermoord door de nazi's. Evenmin was mijn grootvader van moederskant verbitterd over de tijd die hij in Duitse gevangenschap doorbracht. Voordat hij van zijn vrijheid werd beroofd, werd hij verliefd op zijn buurmeisje. Hij herstelde van zijn tuberculose in een Zwitsers sanatorium, met mijn grootmoeder aan zijn zijde. Vlak na zijn herstel trouwden ze. Mijn grootvader van moederskant had wel zijn eigen manier om milde 'wraak' op de Duitsers te nemen: hij maakte voortdurend grappen over hen. Mijn grootouders woonden in een boerderij in Serooskerke, op Schouwen-Duiveland in Zeeland, een dorpje met driehonderd inwoners, dichtbij de onder Duitsers zo populaire stranden. 'Alweer een invasie', grapte hij elk voorjaar. Hij liet me beloven dat ik de Duitsers nooit serieus zou nemen, omdat ze zichzelf al zo serieus namen.

Haralds Quandt Holding

Maar in mijn nieuwe baan nam ik Duitsers al snel serieus, vooral de ondernemersfamilies die grote ondernemingen en investeringsmaatschappijen controleren. In de zomer van 2012 stuitte ik op een onopvallende website. 'Harald Quandt Holding' heette de homepage van deze investeringsmaatschappij, die de totale waarde van zijn diverse investeringsfirma's stelde op \$18 mrd (€16 mrd). Hoe slaagde een obscuur Duits family office met een sobere, één pagina tellende website erin zo'n verbijsterende hoeveelheid geld te investeren? Het bleek dat deze tak van de Quandt-ondernemersdynastie afstamde van ene Magda Goebbels, de officiële first lady van het Derde Rijk en de vrouw van de nazipropagandaminister Joseph Goebbels. Magda's zoon Harald was de enige van haar zeven kinderen die de oorlog overleefde. Harald

was het enige kind uit Magda's eerste huwelijk, met de industrieel Günther Quandt. Hij groeide op in het gezin Goebbels, maar werd nooit lid van de nazipartij. Harald had een oudere halfbroer, Herbert Quandt, die jaren na de oorlog BMW van de ondergang had gered. In 2012 waren Herberts jongste erfgenamen met een controlerend belang in BMW nog steeds de rijkste familie van Duitsland, terwijl de erfgenamen van Harald een 'kleiner' bedrijf beheerden in een lommerrijk kuuroord vlakbij Frankfurt.

In 2007 hadden de Quandts een historicus opdracht gegeven het naziverleden van de familie te onderzoeken. Ze hadden hiertoe besloten na een tv-documentaire over de betrokkenheid van de dynastie bij het Derde Rijk, die zich concentreerde op de massaproductie van wapens, het gebruik van dwang- en slavenarbeid en de overname van Joodse bedrijven. Günther en Herbert Quandt hadden leidinggegeven aan de familiebedrijven die bij deze activiteiten betrokken waren.

Gebrek aan transparantie

Wat me opviel was het voortdurende gebrek aan historische transparantie onder leden van de rijkere tak van de Quandt-dynastie, de tak die BMW bezit. Die transparantie ontbrak zelfs na de publicatie in 2011 van het door de familie opgedragen onderzoek, waarmee ze zeiden 'openheid' van zaken te willen geven. De studie onthulde dat de patriarchen van de familie tijdens het nazitijdperk nog veel meer wrede misdaden hadden begaan.

Ik ontdekte al snel dat de Quandts niet de enigen waren. Ook andere Duitse ondernemersdynastieën floreerden tijdens het Derde Rijk en ook zij bleven wereldwijd gigantische fortuinen beheren, terwijl ze intussen, met wisselend resultaat, probeerden rekenschap af te leggen over hun duistere afstamming. Intussen bezitten deze families nog steeds miljarden euro's en dollars. Sommige erfgenamen zijn niet langer de eigenaar van een bedrijf, maar beheren simpelweg hun geërfde vermogen. Maar velen bezitten wereldwijd bekende merken – van de auto's die we rijden, tot de koffie en het bier dat we drinken, de huizen die we huren, het land waarop we leven en de hotels die we boeken voor vakanties en zakenreizen.

Hoe konden de patriarchen van deze families onder Hitlers heerschappij tot zulke grote hoogten reiken? Waarom gingen ze na de val van nazi-Duitsland bijna allemaal vrijuit? Waarom doen, na zoveel decennia, veel van hun erfgenamen nog steeds zo weinig om de misdaden van hun voorvaders te erkennen terwijl ze een beeld van de geschiedenis uitdragen dat deze kwesties vaag houden? Waarom dragen hun liefdadigheidsinstellingen, mediaprijzen en hoofdkantoren nog steeds de namen van hun nazigetrouwe stamvaders?

Instabiele periode

Het antwoord op die vragen, althans op een deel ervan, is terug te vinden in de ontstaansgeschiedenis van enkele van de rijkste dynastieën van Duitsland, die nog steeds grote delen van de wereldeconomie beheersen. Meer specifiek ligt het antwoord in de verhalen van de stamvaders van die dynastieën, die ongekennde hoeveelheden geld en macht verwierven door mee te helpen bij de wrede daden van het Derde Rijk.

Geboren in of rond het Duitse keizerrijk vonden deze mannen in de instabiele periode na de Eerste Wereldoorlog aansluiting bij de zakelijke elite. Toen Hitler de macht greep in 1933, waren zij gevestigde industriëlen, financiers, voedselproducenten of auto-ontwerpers, hoewel sommigen hun carrière waren begonnen als de aangewezen erfgenaam van hun heerszuchtige vaders. In de jaren voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog werkten deze mannen samen met Hitler's regime, verrijkten ze zichzelf en hun bedrijven via wapenproductie, de inzet van dwang- en slavenarbeid en de overname van al dan niet Joodse bedrijven in Duitsland en door de Duitse bezette gebieden. Sommige van deze tycoons waren fanatieke nazi's, die Hitlers ideologie onvoorwaardelijk omarmden. Maar de meesten waren simpelweg berekenende, gewetenloze opportunisten, die eropuit waren koste wat het kost zakelijk imperium uit te breiden. Allemaal werden ze tijdens het Derde Rijk lid van de nazipartij of de SS of allebei. Zo'n duistere geschiedenis kleefte aan de Quandts van BMW; aan de Flicks, de voormalige eigenaren van Daimler-Benz; aan de Von Fincks, een familie van financiers die Allianz en Munich Re hebben opgericht; aan de Porsche-Piëch-clan die Volkswagen en Porsche bezit; en aan de Oetkers, de eigenaren van wereldwijde imperia van bakingrediënten, kant-en-klaarmaaltijden, bier en luxe hotels. Hun patriarchen waren de nazimiljardairs.

Omstreden keuzes geallieerden

Maar zonder omstreden beleidskeuzes van de zegevierende geallieerden, voornamelijk de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, was de financiële continuïteit van deze patriarchen zeer waarschijnlijk gebroken. Deze landen moesten na de oorlog opeens beslissen over het lot van de naziprofiteurs, en uit politiek eigenbelang en uit angst voor de dreiging van het communisme gaven ze de meeste van deze tycoons in alle stilte terug aan Duitsland, dat op zijn beurt deze magnaten vrijuit liet gaan met weinig meer dan een tik op de vingers.

In de decennia daarna ontwikkelde het westelijk deel van het verdeelde Duitsland zich tot een van de meest welvarende economieën ter wereld. Daarbij vergaarden diezelfde naziondernemers miljarden Deutschmark en

dollars en vonden ze aansluiting bij de rijkste tycoons ter wereld. Intussen hielden ze hun mond, of logen ze glashard, over hun betrokkenheid bij genocide.

Vandaag de dag hebben slechts enkele erfgenamen van deze mannen daadwerkelijk verantwoording afgelegd over hun familieverleden. Anderen weigeren dat nog steeds, zonder dat het enige consequenties heeft.

Het Duitsland dat verrees na de nederlaag in de Tweede Wereldoorlog is uitgegroeid tot een tolerante samenleving die de nagedachtenis aan de oorlog levend houdt en haar bevolking vol wroeging onderwijst over haar misdaden uit het verleden. Terwijl veel hedendaagse mondiale grootmachten ten prooi zijn gevallen aan dictators, extreemrechtse populistten en demagogen, is Duitsland de morele ruggengraat van het Westen geworden.

In het volle zicht verborgen

Een groot deel van dat delicate evenwicht is ontstaan doordat het land voortdurend in het openbaar schuldbesef heeft getoond over zijn naziverleden en de massale wreedheden die onder Hitlers regime hebben plaatsgevonden.

Maar nu de laatste getuigen van het nazitijdperk overlijden en de herinnering aan het Derde Rijk vervaagt, zijn er steeds meer reactionairen die weinig ophebben met de progressieve idealen van het naoorlogse Duitsland.

In een tijd waarin desinformatie alomtegenwoordig is en extreemrechts wereldwijd groeit, worden historische transparantie en de verantwoording nog belangrijker, zoals we kunnen zien in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, waar standbeelden van confederate generaals, slavenhandelaren en Christoffel Columbus worden neergehaald en universiteiten die naar racistische presidenten zijn vernoemd een nieuwe naam krijgen.

Niettemin gaat deze confrontatie met het verleden op een of andere manier voorbij aan de legendarische zakenlieden van Duitsland. Hun duistere erfenis bleef in het volle zicht verborgen. Althans, tot nu toe.

David de Jong is correspondent van het FD in het Midden-Oosten.

Zijn boek 'Nazimiljardairs' (de Nederlandse vertaling van het door William Collins uitgegeven 'Nazi Billionaires') verscheen bij uitgeverij Meulenhoff.

Sterk aanbevolen ! RWW.

Anorexia, is er een nieuwe behandeling mogelijk?

*essay over weetwerkelijkheid,
hoe wetenschap en kunst kunnen elkaar wederzijds kunnen versterken*

Anorexia, is er een nieuwe behandeling mogelijk?

Als je jezelf op allerlei wetenschappelijke terreinen wilt bekwamen, zonder dat je dr., mr., of ing., voor je naam hebt staan, heb je mijns inziens wel degelijk ook recht van spreken, dankzij noeste zelfstudie. Hoewel geen psychiater, ben ik zo langzamerhand (ik ben 76) toch wel een soort van *selfmade* neuroloog, zoveel heb ik als wetenschapsfilosoof pittig zwaar wetenschappelijke publicaties van o.a. de wereldberoemde neuroloog Antonio Damasio gelezen. Dat werk behandelt met name de *biologische* werking van de hersenen als het gaat om de zoektocht naar wat *bewustzijn* precies is. Diens belangrijkste issue is in al deze boeken dat we hersentechnisch gesproken volstrekt emotionele wezens zijn. *Ik voel, dus ik ben*. Dat emotionele systeem van ons werkt dag en nacht, biologisch gezien gaat dat helemaal 'vanzelf', net zoals bv. de regulering van je ademhaling, de tonus van je spieren, je lichaamstemperatuur, bloeddruk, of je stofwisseling, die gaan ook altijd maar door, zonder dat je daar iets voor hoeft te doen. Er is sprake van *homeostase*. Homeostase is het vermogen van je lichaam om al je interne functionaliteiten constant in evenwicht te houden, al naargelang de omstandigheden (zich veranderen). Als je bv. aan het hardlopen bent zorgt homeostase ervoor dat je hart sneller gaat kloppen, om maar meer zuurstof rond te pompen. Door te gaan zweten zorgt je lichaam ervoor dat afvalstoffen worden afgevoerd en de temperatuur van je lichaam bijtijds wordt gereguleerd. Er zijn tal van verschillende factoren die invloed hebben op je homeostase. Dit zijn onder andere: voeding, temperatuur, beweging,

medicatie, stress, you name it: homeostase zorgt steeds voor een intern evenwichtige balans aan de hand van de almaar doorgaande veranderingen die zich rondom jouw lichaam voordoen. Met behulp van biochemische stimulatie van de voor jouw organisme noodzakelijke stoffen, zorgt homeostase ervoor dat je lichaam zich intern steeds zoveel mogelijk aanpast aan elke veranderde situatie.

Wat is de rol van de hypothalamus in de hersenen daarbij?

Nu, de hypothalamus is een constant alert ontvangststation in je hersenpan dat nauwkeurig al die veelsoortige veranderingen in je omgeving registreert.

Daarmee is de hypothalamus een belangrijk centrum voor onder meer de temperatuur-regulatie van je lichaam, het honger- en dorstgevoel, het dag- en nachtritme (de biologische klok), het emotioneel gedrag en het geheugen.

Samen met de hypofyse regelt de hypothalamus onder meer ons eetgedrag, onze temperatuur en vochtbalans.

Zoals gezegd, zijn we emotionele wezens, volgens Damasio. Desalniettemin hebben wij mensen ook wel degelijk intelligentie ontwikkeld, alleen is er dan bij hem sprake van *emotionele* intelligentie. Tijdens een hevige ruzie bv., kun je even kort terugschakelen naar je neocortex: *Goh, ik ben best wel heel kwaad zeg* en daarna ga je direct weer lekker door met schelden. Het bewustzijn van elke emotie, maakt dat wij weten wat voor engel en monster er in ons huist, met alles wat daartussen zit aan emotionele, gevoelsmatige schakeringen. Het bewustzijn dus gedefinieerd als het *gevoel van de emotie*. Als er een kind voor je ogen wordt aangereden ben je (en dat is exceptioneel) even een en al pure emotie. Je voelt alleen maar, kunt niet meer nadenken. Vervolgens schakel je even later naar je neocortex: heeft het kind deze vreselijke gebeurtenis overleefd of is het dood? Hoe kan ik helpen? Waar is mijn telefoon, 112 bellen, nu! En zo schakelen we de hele dag via de ontelbare synapsen in ons lichaam van emotie naar het *gevoel* van die emotie en bepalen we van moment tot moment vanuit ons gevoel hoe we ons het beste rationeel daartoe kunnen verhouden (via die neocortex). Mooi he?

Nu zal ik meer gaan focussen op ons onderwerp, anorexia.

Eerst vanuit de professionele behandelaar, later vanuit patiënte.

Hoe een anorexiapatiënte te behandelen?

De aanleiding om hierover te schrijven was een documentair programma dat ik zag van de hand van de onverwoestbare Louis Theroux, waarin hij de problematiek van anorexia bij een aantal patiëntes, - genadeloos eerlijk als altijd, onder de loep neemt. Diezelfde genadeloosheid van deze zo moeilijk te

behandelen ziekte maakte Louis soms zichtbaar regelrecht wanhopig, en zelfs soms opstandig, hoe dan ook: die kwetsbare opstelling raakte mij.

Nadenkend vanuit een neurologisch perspectief hierover, kwam ik tot de ontdekking dat deze vaak intelligente meisjes en meiden, - sommigen zelfs levenslang totaal ondervoed, er een meester in zijn om zich vanuit een soort virulent *doodsverlangen* met een enorme *wilskracht* uit te hongeren. Dit proces verloopt bij allen op ongeveer dezelfde manier, de patiëntes gaan stuk voor stuk werkelijk tot het naadje, zichzelf almaar wegend en steeds weer weifelend over wat men vandaag weer eens (niet) zal eten.

De onverzettelijkheid waarmee zij dit proces van structurele ondervoeding aangaan is onvoorstelbaar en indrukwekkend. Het voor de hand liggende advies van de omgeving '*je moet wat eten*' wordt steevast keihard genegeerd als een domme constatering. Alles wordt immers door hen opzij gezet om het einddoel te bereiken: jezelf *systematisch uithongeren* is een gecontroleerd proces, tot aan de doodsgrens (of soms zelfs daar doorheen).

Radeloosheid voor met name ouders en vrienden, soms ook bij de hulpverleners.

Attentie: comorbiditeit komt vaak voor bij anorexia nervosa, met name affectieve stoornissen, angststoornissen, obsessief compulsieve stoornissen en persoonlijkheidsstoornissen. Wees ervan bewust dat depressie, obsessieve gedachten, angst en andere psychiatrische symptomen die zich voordoen bij anorexia een gevolg kunnen zijn van het directe effect van voornoemde uithongering op de hersenen.

Zie ook:

<https://eetexpert.be/stappenplan-eetproblemen-en-eetstoornissen-huisarts-lichamelijke-gevolgen-van-anorexia-nervosa/>

In de voornoemde docu valt het meest op in de 1-1 gesprekken met de meisjes dat het gehele traject van jezelf uithongeren hen een soort houvast geeft, een structuur, een zekerheid. En dat dan vanuit die absurde wilskracht, terwijl deze patiëntes nota bene bijna allemaal een zeer negatief zelfbeeld hebben. Het is al met al een werkelijk verbijsterende ervaring voor de omgeving. Terwijl de meeste meiden identitair nogal in verwarring zijn, zijn zij in een (1) opzicht zeer doelgericht: zij koersen onontkoombaar richting de stip op de horizon, oftewel de inlossing van hun zo intense *verlangen* naar de dood, als de meest ultieme bevrijding.

Ik stel dan ook vast: er is *theoretisch* allereerst sprake van filosofie van de dood (*ik sterf, dus ik ben*) : en wel van een regelrecht doodsverlangen. Als je het over

een behandeling hebt zou je kunnen beginnen met hun gedachtegang niet af te vallen, maar te honoreren als iets *normaals*. We denken allemaal weleens na over er-niet-meer-te-zijn, tot aan suïcide aan toe. Door ons zo op te stellen naar patiënten normaliseren we a.h.w. in 1 klap hun ziektebeeld. Dit werkt zonder meer geruststellend. Anorexia is een uitvergroting van iets dat bij ons als soort blijkbaar in de genen zit: de gedachte aan dood en zelfdoding als een oplossing voor al je problemen. Het tweede dat mij essentieel lijkt is dat je alleen maar de grootste bewondering kunt hebben voor deze patiënten, die met zoveel wilskracht *praktisch* tot het naadje gaan in dit proces. Die wilskracht kan niet genoeg benoemd en zelfs geroemd worden, omdat deze drang immers regelrecht indruist tegen hun evolutionaire bestemming.* Niet alleen is de wilskracht om *bijna niets* meer, of zelfs *helemaal niets* meer te eten, van een niet te ontkennen, overrompelende moed. Dit is zonder meer het zwaarste traject dat je als mens kunt gaan, totaal tegengesteld aan je bestemming als levend organisme.

Vergelijkbaar met het proces dat een hongerstaker aangaat. Je zelf doden is (- i.t.t. tot wat men vaak denkt), wel degelijk een weloverwogen stap. Het einddoel is helder: *ik doe dit, omdat ik dood wil*. Respect!

*(Zie ook mijn essaybundel met de titel: De Vrije Wil en de Hongerstaker).

Deze positieve benadering om zowel het doodsverlangen als het traject daarnaartoe zoveel mogelijk te normaliseren, en zelfs te respecteren, kan heel wat openingen bieden aan deze patiënten, omdat zij vaak zo weinig zelfvertrouwen hebben, en identitair ronddolen in niemandsland: *wie ben ik nu eigenlijk?* Houvasten zijn dan, nogmaals, *juist* die wilskracht en dat doodsverlangen, die essences bestaan nu eenmaal werkelijk, zijn dwingend in hen aanwezig, in elk van deze patiënten. Hoe absurd dat ook lijkt, diezelfde krachten vormen dus HET aanknopingspunt voor de verdere behandeling. Normalisering hiervan komt niet alleen de patiënten, maar zelfs ook de hulpverleners ten goede. Het behandelingsproces wordt zo voor alle betrokkenen ook meer bespreekbaar.

In de verdere uitwerking richting hoe nu een anorexiapatiënte zo goed mogelijk te behandelen, zonder dat er sprake is van een farmaceutische aanpak, of anderszins, stel ik voor allereerst die oerkracht van dat *doodsverlangen* 1-1 bespreekbaar te maken met de anorexiapatiënte en specifiek te benoemen als iets hoogst normaal. Hiermee stel je je als behandelaar ook meteen duidelijk gelijkvloers op, vol begrip. Geef ook aan dat hier hoogstwaarschijnlijk wel degelijk nog een soort taboe op rust bij familie, vrienden of anderen uit de omgeving van de patiënte. Vervolgens kan ook de enorme *wilskracht* om naar

het punt toe te werken er niet meer te (willen) zijn via het traject van ondervoeding, omzichtig bespreekbaar worden gemaakt, zonder verder waardeoordeel. Nogmaals, durf als hulpverlener zelf ook zo kwetsbaar mogelijk te zijn op dit zo wezenlijke punt!

Van hieruit kunnen we nu verder *praktisch* aan het werk met de verdere behandeling. We beginnen met het gehele proces te vergelijken met het beklimmen van een heel hoge, onneembare berg, eentje die nog nooit iemand beklommen heeft, zo moeilijk.

De naam van de Berg is: Anorexia Nervosa.

Leg uit hoe dit parallelle beeld voor de komende 1-1 gesprekken eruit ziet, hoe het leidend zal zijn voor de gehele verdere behandeling en nodig patiënte vervolgens uit om vanuit een vrije keuze een voorlopig *imaginaire*, later daadwerkelijk een ongetwijfeld soms barre tocht *live* te ondernemen, samen met jou als behandelaar, dus onder begeleiding, als kameraden. De stip op de horizon wordt het maken van een filmproductie, met patiënte in de hoofdrol.

Nodig nu allereerst de patiënte mee te gaan in een gedachte-experiment. Verzoek patiënte de ogen te sluiten en doe voor de eerste maal een visualisatie oefening, waarbij je haar de gelegenheid biedt om a.d.h.v. jouw vragen als begeleider de tocht van een bergbeklimming zich zo goed mogelijk voor te stellen met alle associaties van dien. Denk aan bv. aan het beschrijven van beelden, kleuren en geuren, hoe is het licht, wat voor weer is het? Hoe begint de tocht beneden in het dal, wat ontdek je bij het langzaam omhoog klimmen, benoem moeilijkheden onderweg, kom je mensen of dieren tegen? Welk voedsel neem je tot je en wanneer? Hoe breng je de nacht door, kampement? Hoe zit het met de tools, je fysieke conditie, het tijdsverloop, hoe ziet de top eruit? Al deze vragen kunnen patiënte helpen zich in een vergelijkbaar proces als dat van de bergbeklimmer te verplaatsen.

In een volgend stadium kun je de anorexiapatiënte inleiden met dit verhaal:

Titel: De Beklimming van de Berg Anorexia: een experimentele reis naar genezing

NAAM...., door jou wordt nu een revolutionair experiment ondernomen. Vanuit de diepste krochten van de duistere vallei, daar waar de schaduw van jouw stille verlangen naar de dood diep verborgen in jou zit, vermengt deze doodswens zich met jouw onverzettelijke wilskracht om die onneembare berg, de berg Anorexia Nervosa, hoe dan ook te beklimmen en te veroveren. Dood dan wel levend. Dit experiment belicht de reis van jou als *anorexia-patiënte* die op zoek is naar genezing, - met net zoveel kans op totale mislukking, als een doodgevaarlijke reis die jij vanaf nu tenslotte *als bergbeklimmer* zal ondernemen naar deze Berg. Deze Berg rijst hoog boven de horizon uit, zijn piek is verhuuld in mist en onzekerheid. Voor jou als patiënte, maar nu ook voor jou als bergbeklimmer is het beklimmen van deze berg een strijd op leven en dood, waarbij elke stap beladen is met de zware last van de eventuele uiteindelijke zelfvernietiging, dan wel overleven.

Je stille doodsverlangen fluistert jou steeds weer toe, vanuit alle hoeken en gaten, *voort, voort maar, hoger en hoger, dans jezelf omhoog, omhoog..*en terwijl zo jouw wilskracht om de top te bereiken als een brandende vlam in je borstkas brandt, jou almaar voortstuwend, ga je metterdaad hoger en hoger die onneembare berg op, terwijl vanuit talloze schluchten en spleten in de keiharde rotsen de zang van je doodsverlangen weerklinkt. Of is het toch de lokroep van de top die je totale genezing zou kunnen zijn? Dit experiment begint met het erkennen van de werkelijk zeer opvallende gelijkenis tussen het beklimmen van een berg als deze en het overwinnen van je anorexia. Beide vereisen een enorme hoeveelheid uithoudingsvermogen, moed en een volstrekt onverzettelijke geest. Net zoals een bergbeklimmer zijn route zorgvuldig plant, zo moet ook jij als de patiënte van nu af aan strategieën ontwikkelen om de obstakels van anorexia te overwinnen. Met als einddoel de totale genezing, of anders de dood. Laat je dus van nu af aan zoveel mogelijk inspireren door de metafoor van het beklimmen van dat hooggebergte: de Anorexia Nervosa. Door middel van jouw onverzettelijke geest maak jij specifieke keuzes voor routes, risico's, weersomstandigheden, het juiste voedsel in een net voldoende afgepaste hoeveelheid. Zo wordt de Berg van Anorexia straks door je beklommen, en stap voor stap uiteindelijk zelfs bedwongen, helemaal, totdat je aan de top bent beland om je vlag te planten (wordt het die van rouw, om jouw dood, of is het die van vreugde, om jouw genezing?). Deze reis naar genezing is bezaaid met uitdagingen. De verleiding om terug te vallen in oude gewoonten is als een verraderlijke afgrond langs dit pad. Je stille doodswens fluistert continu verleidelijk, je wilskracht brandt helderder dan ooit tevoren. Met elke stap, elk hapje nauwkeurig afgepast voedsel, word je niet alleen als de bergbeklimmer, maar nu ook als patiënte sterker en sterker, veerkrachtiger. Net zoals je als *bergbeklimmer* jouw

maaltijden en voedselpakketten zeer zorgvuldig kiest, zo exact mogelijk moet jij nu ook als *patiënte* jouw voedsel selecteren met het oog op voedzaamheid en helende eigenschappen. Elke hap is een keuze tussen leven en dood, een investering in de toekomst, die van jou, en die van mij als jouw begeleider. Een cruciaal aspect van dit experiment is dus met name de focus op voedselkeuzes. Dit geldt, - nogmaals, net zo goed voor jou als de bergbeklimmer in jou als de patiënte. Elke hap is een stap voorwaarts op de schijnbaar onoverwinnelijke berg, een investering in je fysieke gestel.

Uiteindelijk, na vele beproevingen en overwinningen, bereik jij als de bergklimmer de top van de berg. Ben je totaal uitgeput? Ten dode opgeschreven? Of: verdwijnt jouw stille doodswens als anorexiapatiënte tenslotte eenvoudigweg met de koele bries, en verheft jouw indrukwekkende wilskracht als bergbeklimmer jou tot deze ongekende hoogten in de rest van je leven. Jazeker, de mist trekt weg, en daar, in het stralende zonlicht van totale genezing, omarm jij je triomf.

Dit experimentele pad leidt aldus jou als anorexiapatiënte ofwel via diens zo sterke lokroep naar de dood, ofwel tot de zo moeizaam bevochten genezing van jouw anorexia. Het gaat om twee kanten van dezelfde medaille, beide voortkomend uit een diepe innerlijke strijd. Geïnspireerd door het zo sterke beeld van de bergbeklimming, biedt de film hierover hopelijk een houvast voor ook anderen die in de schaduw van deze ziekte leven. Met vastberadenheid, voedzame voeding en een onwankelbare geest, kunnen zelfs de steilste bergen worden bedwongen. De parallelle reis van wilskracht en doodswens, biedt een diepgaand inzicht in de menselijke geest en de oerkracht van volharding van jou, zowel als de anorexiapatiënte als van de bergbeklimmer. Met dezelfde tools en specifieke keuzes in voedsel, kunnen zelfs de hoogste bergen worden beklommen en de diepste valleien worden overwonnen. En aan de top wacht helaas een enkele keer soms de dood, vaker juist genezing, stralend als de zon.

Als leidraad bij de theorie en praxis zie de bijlage hieronder:

12 tips bergbeklimmen en andere zaken mbt bv voedsel die je moet weten.

Alle stadia van stappen die je onderneemt om de top te bereiken kun je uitzetten in een uitgebreide systematiek. Tref allereerst samen met je begeleider goed de benodigde voorbereidingen: wat is de benodigde apparatuur: speciale klimtouwen, spijkerschoenen, musketons, etc. Neem bv.

vooraf een paar specifieke lessen voor beginners van bergbeklimmers, en doe daarna zelf dagelijks de aangeleerde specifiek fysieke trainingen.

Ga je zelf doelen stellen (tijd): hoeveel (km-)meters per dag denk je te kunnen maken, hoeveel pauzes/rustperiodes (kampement, fourage) bouw je in? Wat zijn de gradaties van mogelijke moeilijkheden, tegenslagen, mislukkingen? Wat zijn bijv. de risico's op valpartijen, of zelfs dodelijke ongelukken? De vraag wat er aldus allemaal voor nodig is om een dergelijk project mogelijk te maken wordt uitgebreid aan jou voorgelegd door jouw begeleider. Al deze genoemde facetten worden stuk voor stuk zorgvuldig in kaart gebracht. Hierbij ligt sterk op de voorgrond: het doel dat hoe dan ook uiteindelijk bereikt dient te worden en welk gefaseerd systeem dan het beste zou werken, inclusief alle ins en outs voor wat betreft de keuzes voor welk voedsel er mee genomen wordt op deze tocht. Welk en hoeveel speciaal voedsel neem je mee onderweg? Dit uiteindelijk goed doorwrochte behandelingsmodel middels bergklimmen kan vervolgens nu gebruikt worden om het te gaan hebben over het te bereiken doel: de vergelijkbare overwinning om de eetstoornis te verslaan, met alle middelen die daarvoor nodig zijn, en met alle mogelijke obstakels en mislukkingen.

Dus dit gehele voedsel traject wordt nu besproken met jou als patiënte in de rol van de bergbeklimmer.

Conclusie:

Zo hebben we dan een fundament gelegd voor het aangaan van deze experimentele behandeling, maar op een heel praktische en niet per se therapeutische, dan wel farmaceutische manier, maar meer als een enorme uitdaging, voor de patiënte en voor de begeleider: een wedstrijd om vanuit ware doodsverachting en vanuit voornoemde wilskracht samen met de patiënte het gehele proces tot een goed einde te brengen, met alle risico's van dien, als ware kameraden. Steeds kan tijdens de behandeling de dubbelslag gemaakt worden met het bergklimmen. Elke sessie begint vanuit de visualisatie ervan met een volgende fase, zo gedetailleerd mogelijk. Idem het eetstoornis traject.

Een medicus maakt op het eind van het voorbereidingsproces fysiek de balans op of het verantwoord is de volgende fase in te gaan. Uiteindelijk kan dan de reis daadwerkelijk gemaakt en door een zo klein mogelijk ploegje gefilmd worden met de patiënte in de hoofdrol. Als alternatief kun je ook denken aan een imaginaire tocht, m.b.v. *virtual* en *augmented reality*.

Voor wat betreft de omgeving. Ouders, vrienden, familie, laat dit gehele behandelingsproces nu zo veel mogelijk met rust.

Patiënte kiest er zelf voor om dit filmproject samen met 1 professionele behandelaar aan te gaan. Een vertrouweling, een kameraad op deze zo moeilijke reis, die ook u alle vertrouwen dient te schenken.

Rutger W. Weemhoff filosoof en publicist www.rutgerwillemweemhoff.nl

Zie hierna de bijlage over bergbeklimmen en voedselinname.

12 TIPS BERGBEKLIMMEN

Tips voor alpinisten om veilig en bewust bergen te beklimmen.

Bij het bergbeklimmen kom je in ruig terrein en op grote hoogte. Na een beklimming is vaak een prachtig uitzicht en een voldaan gevoel je beloning. Als je zonder professionele begeleiding een beklimming maakt, is het belangrijk dat je zelfredzaam bent in alpien terrein. Daarnaast heb je een goede conditie, het juiste klimniveau en een gedegen opleiding nodig. Duur materiaal is in het alpinisme minder belangrijk dan de juiste instelling en zelfkennis; keer op tijd om of stop als het tegenzit. Om je veiliger en (natuur)bewuster op pad te helpen, geven we je tips om het meest uit je alpiene tocht te halen.

1. Wees je bewust van je eigen kunnen

Een prima uitrusting en goede opleiding heeft bijna elke alpinist. Nog veiliger wordt je tocht wanneer je je eigen kunnen goed inschat, je de moeilijkheidsgraad langzaam opbouwt en je voldoende blijft communiceren met je groepsgenoten. Alleen op pad gaan in alpien terrein is af te raden.

VOLG EEN CURSUS PAKLIJST ALPIENE TOCHTEN

2. Ga gezond en fit de bergen in

Zolang je een goede conditie hebt, is bergbeklimmen heerlijk. Natuurlijk word je fysiek wel uitgedaagd wanneer je uitdagende tochten maakt. Ga getraind, goed geacclimatiseerd op pad en je hebt meer plezier van je alpiene tochten. Zo kun je in Nederland, de Ardennen of Eifel al aardig aan je conditie werken. Eenmaal in de bergen is het verstandig om langzaam de hoogte op te zoeken.

OEFENINGEN VOOR THUIS HOOGTEZIEKTE

3. Plan en bereid je voor

De voorbereiding thuis (gidsjes, internet, kaarten) vul je ter plekke aan met informatie van de lokale VVV of het gidsenbureau. Ook kun je op allerlei internetfora informatie over de actuele condities van je route vinden. Plan alternatieven in voor als halverwege blijkt dat de tocht niet lukt, of de condities te lastig zijn. Vergeet niet 's ochtends het weerbericht nog een keer te checken. Laat anderen (thuisfront, huttenwaard) weten wat je gaat doen en hoe laat je verwacht aan te komen.

ZO PLAN JE EEN TOCHT

4. Houd rekening met elkaar

Een tocht die je samen doet is pas geslaagd als iedereen een leuke dag heeft gehad. Voorkom dat iemand boven z'n kunnen bezig is en met angst en beven de anderen volgt. Tip: spreek na afloop de tocht gezamenlijk door en reflecteer op elkaars gedrag of beslissingen. Waarom ging het ergens langzaam of juist heel snel? Zo leer je van elkaar en wordt de volgende tocht een nog groter succes.

BETER BESLISSEN IN DE BERGEN

5. Pas je uitrusting aan op de omstandigheden

Pas je uitrusting aan op de omstandigheden en de tocht die je doet. De perfecte standaarduitrusting bestaat niet - ze verschilt per dag en tocht, en is afhankelijk van je kennis en kunde. Houd rekening met een weersomslag of ongeval. Neem daarom naast je klimtechnische uitrusting altijd een EHBO-set, extra kleding tegen regen en kou, extra eten en drinken, een (opgeladen) telefoon, hoofdlamp, bivakzak, kaart/kompas en zonnebril/zonnebrandcrème mee. Tip: lichtgewicht pulleys vergemakkelijken een gletsjerredding.

PAKLIJST

6. Oefen regelmatig je touwtechnieken

Kunnen alle tochtgenoten de prusik-knoop leggen als ze midden in de nacht wakker worden gemaakt? Zorg dat alle tochtgenoten de reddingstechnieken voor een spleetberging kennen. Ga bij jezelf na of je alle knopen nog kent en kunt leggen. Lukt het je nog om snel te wisselen tussen gelijktijdig gaan en uitzekeren op een graat? Gaat het bouwen van een standplaats in rots of ijs je soepel af? Oefen deze technieken voordat je een tocht gaat maken.

ALPIENE TOUWTECHNIEKEN VOLG EEN WORKSHOP

7. Weet wanneer je wel en niet aan touw gaat

Op een vlakke sneeuw bedekte gletsjer ga je gelijktijdig aan het touw. Als de helling zo steil wordt dat het risico bestaat dat de hele touwgroep wordt meegesleurd, moet je of uitzekeren of zonder touw gaan (alleen bij voldoende ervaring). Tip: remknopen in het touw voorkomen het meesleuren van een tweede persoon als iemand in een spleet valt.

TOUWGEBRUIK OP DE GLETSJER

8. Verdiep je goed in hoe zwaar de route is

Hoe zwaar of moeilijk een route is, hangt af van veel factoren. Je hebt te maken met lengte,

mogelijkheid tot het leggen van een zekering, oriëntatie en het soort terrein. Het klinkt paradoxaal, maar vaak zijn technisch moeilijkere routes vaak veiligere routes. Lange alpiene tochten met een waardering van AD en D kennen vaak lange stukken zonder goede zekeringsmogelijkheden. Het zijn daardoor de tochten die het meeste commitment vragen - meer dan TD- of zelfs ED-routes.

ROUTEWAARDERING

9. Doe rustig aan en eet en drink regelmatig

Tijdens een bergtocht verbruik je veel energie. Neem daarom eten (snacks) mee. De droge lucht zorgt ervoor dat je veel vocht verliest. Pak voldoende drinken in en neem tijdens het lopen of klimmen telkens kleine slokjes (isotone dorstlesser) uit een waterzak met slang. Pauzeer regelmatig en eet ieder uur een snack. Op die manier blijf je fit en geconcentreerd. Ook voorkom je dat je je reserves moet aanspreken of zelfs helemaal zonder energie komt te zitten.

ETEN EN DRINKEN OP HOOGTE

10. Pas je plan aan op het seizoen

Gletsjers en sneeuwvelden smelten in rap tempo. Hierdoor veranderen voorheen simpele pasovergangen 's zomers in onneembare puinhellingen en worden ijswanden steenslagzones. Sommige bergen worden heel instabiel door het verdwijnen van de permafrost (zoals de Petit Dru). Pas je plannen aan op het seizoen en zoek actuele info over de conditie waarin je route zich bevindt.

VERANDEREND KLIMAAT

11. Ken de weersvoorspelling

Het weer in de bergen is relatief extreem en kan razendsnel veranderen. Sneeuwval in de zomer is normaal en 's middags komt vaak onweer opzetten. Wie de tekens van het weer kan interpreteren voorkomt verrassingen - een weersomslag komt nooit onverwacht. Start

vroeg met je tocht om te voorkomen dat je oververhit raakt of in een warmteonweer terecht komt. Je vergroot ook je tijds marge, mocht er iets misgaan.

WEER IN DE BERGEN WORKSHOP WEERKUNDE

12. Respecteer de natuur

Ruim je afval op en let op je spreek-/commandovolume. Neem altijd al je afval (inclusief toiletpapier) mee.

10 TIPS DUURZAAMHEID

Vergeet niet je reisverzekering af te sluiten

Als alpinist is het essentieel dat je op pad gaat met een goede reisverzekering. De NKBV-reisverzekering met bergsportdekking is speciaal voor onze leden ontwikkeld. Ze heeft een dekkingsperiode van 60 aaneengesloten dagen en biedt alles wat een normale doorlopende reisverzekering biedt, plus een extra dekking voor bergsportrisico's. Onze verzekering gaat verder daar waar de dekking van andere verzekeringen stopt, dit geldt dus ook voor ongevallen buiten de gebaande paden. Opsporing, redding en repatriëring worden vergoed, wanneer en waar ook ter wereld. Ideaal voor de avontuurlijke bergsporter. En omdat we deze verzekering voor tienduizenden leden tegelijk afsluiten, is de premie laag.

Verdere aanwijzingen:

Benodigheden voor de (beginnende) bergbeklimmer

- Bergschoenen. Natuurlijk heb je goede schoenen nodig!
- Klimgordel. Het begint met een klimgordel.
- Stijgijzers. Lopen over sneeuw en ijs in de zomer is geen doen zonder stijgijzers.
- Pickel(ijsbijl). Soms ga je een gat maken in de ijswand.
- Klimhelm. Je weet nooit...
- Carabiners(musketons) en vallijnen met schokdempers.
- Touw en touwtjes. Van levensbelang natuurlijk.
- Hoofdlampje.

Wat is het beste om mee te nemen als het over eten gaat?

Kalmerend voedsel? Complexe koolhydraten!

Een koolhydraatrijk dieet speelt hierbij een erg grote rol.

Eten wat langzaam verteerd wordt, zoals quinoa, zilvervliesrijst, aardappelen, linzen en bonen zorgen op die manier ervoor dat je bloedsuikerspiegel laag blijft. Hierdoor voel je jezelf meer ontspannen. Eten wat rijk is aan volkoren granen kan je ook helpen om rustig te blijven. Pasta, rijst en bruin brood kunnen hierin een vaste waarde zijn. De rest kun je makkelijk aanvullen met suikerrijke voeding. Deze zie je tijdens de sport vaak terug in gels, of in repen zoals Mars of Snickers en gevriesdroogde klimvoeding.

Noodrantsoen

Welk voedsel is onbeperkt houdbaar?

Tijdens crisissituaties en op pad in de onbewoonde wereld heb je lang houdbare voeding, noodrantsoenen of lichtgewicht maaltijden nodig. Je vindt hier de bekende NRG-5,

gevriesdroogd voedsel, ingeblikt brood en ander voedsel dat langere tijd houdbaar is. Voor het geval dat: haverhout, pinda's, pasta of rijst en ingeblikte groente, fruit, bonen en vis.

De meest gezonde lang houdbare voedselproducten

- Bonen in blik.
- Pindakaas.
- Groenten en fruit in blik.
- Vis en kip in blik.
- Noten en zaden (ongezouten).
- Eiwitrepen.
- Beef Jerkey.
- Bliksoep.

Wat is het beste om mee te nemen als het over drinken gaat?

Denk aan water in flessen of pakken, lang houdbare melk.

Onderdeel van de behandeling is dat er fysieke trainingen plaatsvinden die worden gegeven door professionele bergklimmers, bijvoorbeeld, bij wijze van specimen:

Train de laatste maanden voordat je de Mt. Ventoux beklimt

2-3x per week in de sweet spot/treshold zone en voer hierbij bijvoorbeeld elke 3 minuten een boost van 10-30 seconden uit op 110-130% van je FTP. Voer hiervan minimaal 1 training op een klimcadans uit. Op deze manier maak je de trainingen specifiek.

Tenslotte nog wat basisregels:

1. Wees je bewust van je eigen kunnen.
2. Ga gezond en fit de bergen in.
3. Plan en bereid je voor.
4. Houd rekening met elkaar.
5. Pas je uitrusting aan op de omstandigheden.
6. Oefen regelmatig je touwtechnieken.
7. Weet wanneer je wel en niet aan touw gaat.
8. Verdiep je goed in **hoe** zwaar de route is.

Aantekeningen:

Gedachtewisseling over een Pamflet
Is Israël een neokolonialistisch project?

THE PROBLEMATIC PERFORMATIVITY OF THE CARE POLICY AT ATD

As students from this academy and people fighting in solidarity with the Palestinian people, but also with the people of Congo and Sudan and lots of others places that face severe injustice, we must converse.

This very building is a place of education and art where expression must not be censored but the neutrality narrative imposed by the directors is suffocating the voices that urgently need to be heard.

The performativity of executing the care policies at this very academy are ambivalent and misleading. You, directors and teachers, invite us, students from everywhere to call this school diverse. But this doesn't come without work.

You want us to talk about our needs and feelings in an artificially constructed space which you call "safe space" (which it is not). As neutral authority, you try to cling onto the idea of establishing a space where everyone is free to speak and everyone's opinion is equal. This is twisted and problematic. Because you create a space where 1) power imbalances are easily denied and 2) individual and systemic matters are confused with each other.

By analysing history and recognising the circumstances, you will only understand that the Palestinian people are the oppressed and not the other way around. If you, the representatives of the authority of this academy, were to make a statement in solidarity of the Palestinian people, you, as you proclaimed, would fear a polarisation of students. A polarisation where we, the students, supposedly have to choose political sides and the binary makes everything unsafe.

Rather than presenting the tension between the Israeli government, as an oppressor, and the Palestinian people, as the oppressed, as an issue of polarisation, rather than referring to it as a logical consequence of oppression, is a very problematic mischaracterisation of the problem itself. The same applies for potential tensions that you could arise in any kind of relationships of people in the academy. Before we talk about polarisation and social safety we seriously need to talk about the lack of education on systemic racism, oppression and violence here. Only after dismantling systemic oppression we can have a fair and safe(!) conversation.

Let us make something clear:

To have a conversation about our needs and feelings concerning the genocide in Gaza in the diverse group of people of ATD cannot be happening in a "safe space". There are people in the group who could see other people's values of human right and as a threat to them respectively people could become a target due to their values of human right. The way the "safe space" and "social safety" is framed and proclaimed by the so called neutral authority is a subtly manipulating psychology concepts and wrongly applying them to social justice issues.

The power figures here, meaning the director or the teacher of ATD, claim the supposedly freedom of speech in this building which imposes every "opinion" in the room to be equal whereas it completely disregards the unequal status of the voices of the oppressed. In other words, such framing of a "safe space" within a diverse group will only facilitate the denial of power imbalances with which we will only go in circles.

Our hyper individualistic western Eurocentric society does not equip us to understand systemic issues and how systems affect the individuals. Western psychology is rooted in white supremacy. As Doctor Han Ran explains (Based on the work of Dr. Sunil Bhatia & Dr. Jennifer Mullan):

“We have a tendency to base ideas of health on western ideals of self. These are individualistic rather than collectivistic and heavily self reliant. We tend to pathologies interdependent ways of relating. We tend to overlook contextual factors such as the fact that marginalised populations live in oppressive systems which is absolutely affecting their mental health and functioning.”

The western understanding of health is tends to prioritise the individual. Same with the care policies of ATD. It is about the social safety of every single person in the building which is needed. However, at the same time the tendency to overlook the urgency of the voices of the marginilazed increases. Next to the urgency to talk about the genocides in institutions we must talk about the white supremacy which operates on a systemic level. Let alone, to talk about the institution as a system itself that subtly reproduces harmful, silencing, oppressing narratives facilitated by its neutral avoidance technique.

In a white supremacist society we are taught that anger and rage is something to be desensitised to, to suppress and push down. But anger is the emotion of the oppressed. And this is not an energy to be used to harass people up in the corridors of ATD (which never happened!). This is not about antisemitism nor revenge, this is about claiming and giving space to the voices of marginalised people. This is the engine to fight against the injustice that is deeply ingrained in the our systems.

There is a lot of narratives, propaganda and gaslighting in obvious and subtle ways to make us tolerate oppression. Oppression and abuse cannot only be viewed through an interpersonal lens. It is a public matter. Therefore, there urgently needs to be a conversation that provides communal and public support as a consequence which can be life saving. However, in order for the conversation to be fair and morally equivalent we need professional help. We do not need a conflict mediator because this is not an interpersonal issue. We need a professional expert of decolonisation who can help us scale the conversation up to a systemic level and dismantle power imbalances in the system and in the room because there is serious lack in our education about systemic racism and oppression.

Free Palestine, Free Sudan, Free Congo, Free Haiti, Free Puerto Rico, Free Hawaii

None of us is free until all of us is free.

(Based on a video by Joris Lechêne)

Gedachtewisseling over een Pamflet

Dialogoog met Prof. dr. H.L.J. (Han) van der Maas - Universiteit van Amsterdam

Aan: Han

6 juni 2024

Beste Han,

Je noemt Halsema een linkse burgemeester, terwijl deze dame destijds al niet wist hoe snel zij bv de activisten van Extinction Rebellion van een kruispunt op de Stadhouderskade moest laten vegen door de ME, terwijl zij later de neofascistoïde boeren van FDF veel te lang hun gure gewelddadige gang liet gaan in de stad. Halsema had aanvankelijk meteen in gesprek kunnen en moeten gaan met de in principe vredelievende studenten die hun inhoudelijke kritiek op de laakbare banden van de universiteit met ISRAËL kracht wilden bijzetten met een tijdelijke bezetting. Zij schoot echter van meet af aan in de rol van Bromsnor die de 'extreem linkse' studjes wel eens even een lesje in geweld zou leren. Deze opstelling heeft heel veel kwaad bloed gezet, temeer daar zij later nul spijt heeft betoond over haar barbaarse optreden. Zij bleef maar volharden in de rol van Juf die erg teleurgesteld is over het zg wangedrag van haar ondeugende kindjes..

Vind je het gek dat je dan niet meer in dialoog gaat, met iemand met zo'n monolithische opstelling?

Met immer haar furieuze ME achter de hand voelt zij zich blijkbaar onaantastbaar. Dat is zij niet, ze is mi gewoon heel erg stupide bezig (geweest), als doodsbanne exponent van ons tijdsgewricht, dat uitblinkt in het pamperen van dom rechts. Een beetje (heel veel) meer systeemkritiek had jouw verhaal dan ook gesierd?!

Salut,

Rutger W. Weemhoff filosoof en publicist

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Ps: Lees tenslotte ook eens in bijgaand pamflet, dat deze week rondging op hogescholen en universiteiten: hoe de hele 'discussie' pas drammerig

geframed wordt door de eenzijdigheid van de opstelling van de westerse wereld.

Aan: Weemhoff

6 juni 2024

Reactie Han

Dag Rutger,

Dus je bent niet links als je niet extreem links bent?

Als je niet meegaat in de marxistische, anti kolonialistische en woke retoriek van Bij1, ben je rechts?

Dat lijkt me de beste manier om 80% van Nederland nog verder naar rechts te brengen. We leven gelukkig in een democratie waar je je zin moet krijgen door mensen te overtuigen.

Halsema wil steeds in gesprek met de studenten, al op de eerste avond.

Ik was daar en als je de barricades, de stenen en de leuzen gezien en gehoord hebt, kan je toch echt niet spreken van in principe vredelievende studenten.

Maar er was geen gesprek, verder dan eisen stellen komen de gemaskerde studenten niet.

Ze gaan het gesprek voortdurend uit de weg, maken het vrije debat aan de UvA onmogelijk met vernielingen, geschreeuw en blokkades. Pure intellectuele armoede.

Gevolg, 1/3 stemt nu PVV!

Groet, Han

Aan: Han

6 juni 2024

Ik probeer je duidelijk te maken dat het (westerse) systeem ervoor zorgt hoe je denkt/voelt en dat je daar dus vervolgens ook en wel zo 'neutraal' mogelijk op dient te reflecteren, adhv harde feiten, zoals de nauwe banden die er bestaan tussen de diverse Nederlandse universiteiten met Isr. universiteiten, die zie link zonder uitzondering allemaal boter op hun hoofd blijken te hebben:

<https://www.volkskrant.nl/a-b4c54243>

Aan: Weemhoff

6 juni 2024

Reactie Han

Rutger,

Ik kan de kenschets van de studenten/bezetters moeilijk als neutraal zien.

Dan moet je ook meenemen waar Israël bang voor is, wat 7 oktober voor ze betekent, de holocaust etc.

Ik keur het beleid van Israël zeker af, maar om nu de kant van Hamas te kiezen (door geen afstand te nemen van Hamas) ?

Dat frame van westers denken zie ik niet zo. Dat anti-positivistische marxistische 'alles is macht' denken is evengoed westers.

Ik ben liberaal, atheïst, democraat, voor sociaal en gereguleerd kapitalisme (als minst slechte oplossing).

Ik ben een wetenschapper en ik kijk inderdaad naar de feiten: de samenwerking van de UvA met Israëlische universiteit stelt niet voor (3 bevroren studentenuitwisselingen en wat Europese projecten waarin praktisch nauwelijks wordt samengewerkt en het Israelisch deel door Israël zelf betaald wordt).

Ik zie meer nadelen dan voordelen van een academische boycot (ook met de Russen overigens).

Groet, Han

Aan: Han

6 jun 2024

Alles is politiek, beste Han.

Zelfs wetenschap.

(Zie Oppenheimer).

Rutger

Aan: de Groene, tav Ewald Engelen

8 juni 2024

Besten, en niet zo beste Ewald!

O Heer, wie verlost ons van het eeuwig durende semi-intellectuele gezwets van onze Ewald over de klassenmaatschappij.

Ik ben marxist, maar het gaat toch echt veel te ver om als een zeloot hierover te blijven door zwatelen en emmeren.

Marx had het over het proletariaat. Dat bestaat tegenwoordig nog wel steeds, maar het heeft heden ten dage meestal een kleurtje. Framing in klasse valt m.a.w. momenteel hooguit neokolonialistisch, oftewel *racistisch* te definiëren. Zie ook het bijgaande pamflet dat afgelopen week opdook op de hogescholen en universiteiten.

Salut,

Rutger W. Weemhoff

filosoof en publicist

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Gedachtewisselingen over het gebruik van het woord 'Jood'
Kunnen we dat woord niet beter afschaffen?

Aan: Redactie de Groene en Arnon Grunberg,
cc Bert M., bevriend filosoof
27 april 2024

Beste Redactie, Arnon,

Wanneer leer je eens helder te denken ipv eindeloos warrig te koketteren met je zg 'kennis'? Waarom wil je jezelf toch zo graag blijven definiëren en vervolgens etiketteren als 'Jood'?

Waarom weer zo onwaarschijnlijk ingewikkeld en uiterst verwarrend over 'Joden' bomen, terwijl je het eenvoudigweg over zionistische Israëli's kunt/moet hebben, als je het tenminste over de consequenties van hun wrede apartheidsregime wil hebben, - met als apotheose de grootschalige en extreem gewelddadige aanval op 7 oktober 2023 door de Palestijnse Hamas, als ook de daarop volgende gruwelijke Gazaanse genocidale slachtpartij door diezelfde zionisten?

Al die 'joodse' identiteiten erbij halen, of deze nu qua gender, ras of etniciteit gedefinieerd worden, of godbetert religieus, dat zijn toch allemaal niet ter zake doende ficties, die je hier maar beter buiten kunt/moet houden?

Het zit tussen je oren man, wat is een Jood? Psychiater Irvin D.Yalom, zelf nb van Joodse afkomst, pleit ervoor te stoppen met die vage eeuwige 'Joodse' etiketteringen. Hij pleit ervoor het woord Jood helemaal niet meer te gebruiken!

Hulde, wat mij betreft!

Wij zijn allen citoyens, aardbewoners.

Hoe moeilijk wil je het (blijven) maken?

Salut,

Rutger W. Weemhoff

filosoof en publicist te Amsterdam

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Aan: Weemhoff

Reactie Bert M. filosoof, beste vriend

7 mei 2024

Mijn beste Rut,

Je zult inmiddels terug zijn van de weken aan het strand op Mani. Was het Skoutari waar jullie zaten?

Als de plannen niet veranderd zijn binnenkort weer naar Kroppenstedt, en zo reis jij rond met Tineke en kinderen zoals je een leven lang al hebt gedaan.

Wens dat je niet alleen gebruind, maar verder ook aangesterkt uit Griekenland bent teruggekomen, ontspannen ook vooral, maar of dat voldoende is gelukt weet ik niet.

Je reactie op de Groene en Arnon Grunberg is naar ik vermoed nog in NL geschreven. Ik vind het wel een onrustige tekst en krijg inhoudelijk niet helemaal in beeld waar je irritatie en verbolgenheid vandaan komt. Het zal te maken hebben met een artikel in de Groene wat ik niet heb gelezen (en zo snel ook niet kon terugvinden).

Maar dan nog. Ik vraag mij af wat je hiermee bereikt. Wil je Arnon Grunberg de mantel uitvegen? Je kan niet zomaar verwachten dat hij zijn mond gaat houden (als je dat nastreeft), of anders gaat denken. Het is geen domme man, misschien niet jouw stijl of stem, maar dat moet mogelijk zijn, nietwaar? Ik lees een grote mate van boosheid bij jou die je richt op de persoon. Nogal heftig.

We moeten er nog maar eens over doorpraten.

Voor nu een goede terugreis naar je ruime rustige huis in Dld.

Met warme groet en tot binnenkort,

Bert

Aan: Bert M.

7 mei 2024

Reactie Weemhoff

Bedankt Bertus,

We hadden drukke toptijd in Mavrovouni en nu weer even in NL, m'n in Veghel, Broer van Xneke gaat nie best..morgen reizen we af naar Krop in D.

Tja die Arnon, niet te kleinzerig hoor, ik vind hem al veel langer een bazelende poseur en buitengewoon parasitair, een nepintellectueel, net als Mulisch destijds..

Lees maar es:

<https://www.groene.nl/artikel/wat-maakt-de-jood>

Wat een Gewichtigdoenerij! Wat een Namedropping! Een rood potlood, nu! Zg. analytisch, er deugt geen flikker van!

In Israël woedt al tientallen jaren apartheid, met als gruwelijke resultante het verschrikkelijke bloedbad van 7 okt '23. Orgastisch geweld in m'n Gaza en elders als reactie daarop van de neofascistische zionisten is overduidelijk totaal ongepast en slechts moordend bloeddorstig.

Het spreken over Jood en Joden maakt de discussie alleen maar schimmig. Ik mis een heldere opstelling!

Bezoek ook eens zijn website, druipend van zijn *human interest*, wat een egotripper!

'k Vind het tenslotte ook helemaal geen goede schrijver..in het land der blinden..etc. Ik mis authenticiteit!

Ik weet het, (ik ken mijzelf): arroganter kan het niet, maar desalniettemin wel degelijk gemeend, in zijn geval, en dus geen gespeelde verontwaardiging! Je eeuwige polemist,

Rut

Ps Ik meen ook dat je de holocaust moet bezien als onderdeel van de hoogst treurige Geschiedenis van Genocide als het over de mensheid gaat..

https://www.historischnieuwsblad.nl/ugur-umit-ungor-genocideplegers-jagen-op-ingebeelde-groepen/?utm_source=nieuwsbrief_hn&utm_medium=email&utm_campaign=FNL2717_CM4_0&utm_content=Multi%20template%20artikel_

Aan: Weemhoff

Reactie Bert M.

7 mei 2024

Ha Rut!

Sterkte met Tien en haar broer, dat is ook niet makkelijk na het afscheid van Wim zo kort geleden nog maar. Twee weken op stap met levendige kleinkinderen, naar GR, en ondertussen verzwakken wij oudere lieden met de tijd die verstrijkt... Leven is aldus onontkoombaar tegelijk leven én dood.

Ik zal eens kijken of ik in die artikelen duik. Mijn meeste tijd besteed ik aan het eigen schrijfwerk en ik laat me niet makkelijk meer afleiden, het is zo allemaal al lastig genoeg en heel veel tijd heb ik ook niet meer (binnenkort word ik 70!) Alle pogingen om een oplossing te vinden voor de Palestijnse kwestie hebben tot heden gefaald. De onoplosbaarheid daarvan kan allang niet meer worden toegeschreven aan één bepaalde stem of één specifiek standpunt. Ook hier zal het nog lange tijd in leven blijven op de grens van leven en dood, met alle extremiteiten en uitwassen van dien.

Het is even verschrikkelijk als onafwendbaar. Er zullen de komende eeuw nog vele miljoenen mensen omkomen door verwoestende mondiale problematieken en niet aan een 'natuurlijke dood' overlijden. Hooguit kan het algemene leed door onze (persoonlijke en politieke) inspanningen enigszins worden verzacht of beperkt. Maar dat vraagt wel verregaande (materiële) versoberingen, vooral ook in de eigen levenssfeer. Ik zie niet dat daar veel resultaten in bereikt gaan worden. Mensen leven voor de korte termijn, hooguit een of twee generaties terug, en twee of drie generaties vooruit. Wat Grunberg betreft beschouw je hem een 'een-dimensionale' (slechte) denker als ik het goed begrijp, en als een slechte schrijver, en als poseur. Dat zijn drie verwijten. Anderzijds is het misschien wijs om dan voor de 'heldere opstelling' die je wilt horen, niet langer te zoeken bij Grunberg. maar je te richten op ander commentaar en andere analyses die de problematiek van de Palestijnse kwestie onder ogen nemen. Dat doe je ongetwijfeld allang, maar ik zou de rest dan ook laten rusten. Zo kijk ik er tegenaan.

Met groet en een goede lentedag nog in het verschiet.

Bert

Aan: Bert M.

Reactie Weemhoff

7 mei 2024

Thnx,

Waarom zg intellectuelen als de zachtjes snurkende Grunberg ontzien of zelfs zo pamperen?

Vanwaar überhaupt die gelatenheid van intellectuelen, Bertus?

Ik zie het als een morele verantwoordelijkheid om moord en brand te schreeuwen, niets doen is toch geen optie?

Of wil je bijv. lijdelijk toezien hoe Wilders straks de cultuur neermaait en/of hoe zijn knokploegen iedereen met een links profiel op de bek gaan slaan, zoals in D reeds momenteel gebeurt..?

Morgen retour Krop, ik bel je nog wel daags daarna, ok?

Het goede gewenst voor jullie,

Rut

Aan: De Groene Amsterdammer, Arnon Grunberg

cc Bert M.

10 mei 2024

Onderwerp: Alles van waarde is weerloos

Arnon,

De Groene plaatst blijkbaar blindelings jouw woordpoep. Je essay mbt Lucebert is vanuit een helaas al te actuele, levensgevaarlijke mentaliteit geschreven. Je stelt: 'Ach, wat maakt mij het uit, Lucebert geloofde tenminste ergens in.' Ja hallo, geen enkele echt kritische noot kraken, terwijl deze Lubertus uiterst fanatiek neonazistisch angehaucht is gebleken?

Je legitimeert hiermee de alom in NL vooronderstelde zogeheten onschuld van Swaanswijk (Lucebert) in deze, uitsluitend op grond van zijn leeftijd destijds.

Een zwaktebod! Swaanswijk bleef levenslang leugenaar over zijn verleden.

Door het aldus zo voor hem op te nemen zal Lucebert voor met name jonge lezers, zonder enige kritische inhoudelijke toelichting van jouw kant,

overkomen als een tamelijk onschuldige jongeman.

Zijn de studenten die momenteel net zo fanatiek achter Forum van Democratie aanlopen, ook net zo onschuldig?

Nog even, en Lucebert wordt hun grote Held..

Rutger W. Weemhoff publicist

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Ps Alles van waarde is weerloos.

Umwertung aller Werte, weet je nog?

Aan: Het Parool,

tav Natascha van Weezel

11 mei 2024

Beste Natascha,

Al die identiteiten, of deze nu qua gender, ras of etniciteit gedefinieerd worden, het zijn allemaal ficties!

Het zit tussen de oren, wat is een Jood?

Psychiater Irvin D.Yalom, zelf nb van Joodse afkomst, pleit ervoor te stoppen met die eeuwige etiketteringen.

Hij pleit ervoor het woord Jood niet meer te gebruiken.

Hulde, wat mij betreft!

Wij zijn allen citoyens, aardbewoners.

Hoe moeilijk wil je het (blijven) maken?

Salut,

Rutger W. Weemhoff

filosoof en publicist

www.rutgerweemhoff.nl

Aan: Het Parool

tav L. Gul

26 mei 2024

Leila,

Jij bent voor totale vrijheid van meningsuiting. Minder, minder, minder Joden, mag dat dan van jou ongestraft worden gezegd? (Van mij en gelukkig ook van de grondwet namelijk niet.., evenals minder, minder, minder Marokkanen, of moslims, etc. Wilders is uiteindelijk veroordeeld voor zijn minder Marokkanen uitspraak destijds. Er volgde echter geen straf omdat hij dankzij de permanente bewaking al genoeg gestraft is, aldus de rechter.

Dus we bewaken van ons belastinggeld structureel iemand die strafbare feiten pleegt. Wilders is voortdurend strafbaar vanwege tal van zijn uitspraken, maar hij belandt daarvoor niet en nooit voor een paar weken in de lik. Dankzij dit gepamper en 'alles moet kunnen' zit NL straks opgescheept met een neonazistische regering.

Rutger W. Weemhoff

Aan: Xandra Schutte, hoofdredacteur de Groene, David Veltman,

9 juni 2024

Beste Xandra, beste heer David Veldman,

Fascisme is de gevaarlijkste geestelijke afwijking van ons als menselijke soort en definieer ik als het met geweld opleggen van je eigen meningen aan de ander. Ik heb na het hopeloos *langweilige* schoolse essay van dhr. David Veldman slechts 1 vraag. Bestaat er zoiets als Joods fascisme?

Zo ja, kun je vervolgens stuk voor stuk de rabiante zionisten aanwijzen die aan de bovenstaande definitie voldoen.

Het is dit dat Israël en de rest van de wereld onder ogen zal moeten zien.

Helaas leert de geschiedenis dat je fascistten slechts te vuur en te zwaard kunt verslaan..

Hoogachtend,

Rutger W. Weemhoff publicist

Angstige mensen, grote daden

Specimen van het Verzet van de Gereformeerden in W II

Het is, - naar ik mag aannemen, algemeen bekend dat het georganiseerde verzet in de Tweede Wereldoorlog voornamelijk voortkwam uit de kring van gereformeerden en communisten. Mensen met een principiële harde kern dus, zou je wellicht kunnen zeggen. In geval van de Gereformeerden, - waar ik zelf ooit deel van uitmaakte, ging het destijds over de *soevereiniteit in eigen kring*, een theoretisch concept van de beroemde voorman dr. Abraham Kuyper. Dit betekende in de praktijk concreet het volgende. Je hebt als gelovige slechts verantwoording af te leggen aan God, een andere autoriteit wordt eenvoudigweg illegitiem verklaard, in hun geval destijds de Duitse kon zonder meer de pot op..

Mijn ouders maakten deel uit van zo'n verzetskring in Leidschendam. Alle mensen die in het verhaal hierna genoemd worden maakten daar deel van uit. Het waren deze mensen met wie mijn vader bevriend was en bij wie hij zich thuis voelde. Het verhaal is exemplarisch in die zin, dat het duidelijk wordt dat het verzet dat men pleegde niet zomaar ontstond, maar gegrondvest was in een gevoel tot een hele sterke clan te behoren, een gevoel dat al vooroorlogs aanwezig was. Deze constatering zal ongetwijfeld ook wel opgaan ten aanzien van de sterke clans van communisten die er vooroorlogs al bestonden in NL. Met dank aan auteur Dick Kaajan, ik heb het artikel wel aanzienlijk ingekort.

Angstige mensen, grote daden

auteur: Dick Kaajan op Wikipedia, uitgave: Januari 1999

De gereformeerden van Leidschendam kwamen de Tweede Wereldoorlog redelijk goed door. De archivaris Dick Kaajan onderzocht hun rol tijdens de bezetting. Wat opvalt, is hun consequente verzetshouding.

Met de groei van de burgerlijke gemeente Leidschendam nam ook het ledental van de kerk toe. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog bedroeg dit 330 op een totale bevolking van 9213 inwoners (3,5 procent).

In 1933 wilde de synode van de gereformeerde kerken in Nederland nog geen politieke uitspraak doen over het lidmaatschap van de Nationaal Socialistische Beweging. In plaats daarvan werd het aan het oordeel van de kerkenraden overgelaten hoe men wilde handelen.

Eind 1936 was de situatie veranderd doordat de NSB inmiddels een verkiezingsoverwinning had behaald. Dat jaar veroordeelde de synode mede op verzoek van verschillende classes en kerkenraden alsnog het lidmaatschap van de NSB. Eenzelfde lot trof de anti-militaristische Christen-Democratische Unie. Beide lidmaatschappen werden onverenigbaar geacht met het kerkelijk lidmaatschap. Kerkenraden werden opgeroepen dwalende gemeenteleden te vermanen en zonodig van het Avondmaal af te houden en wanneer ze 'onder tucht' stonden hun kinderen niet te laten dopen. Al enkele maanden daarvoor had de Leidschendamse kerkenraad er blijk van gegeven alert te zijn. Een gemeentelid dat 'sterke NSB-sympathieën' toonde, moest voor de kerkenraad verschijnen om 'over zijn lidmaatschap van de NSB' uitleg te geven. Dit was echter een uitzondering. Na het uitbreken van de oorlog zag de kerkenraad zich geen enkele maal genoodzaakt tuchtmaatregelen tegen NSB-ers te nemen. Daar bracht het feit dat een enkeling soms lichte pro-Duitse neigingen had, geen verandering in. Toen de particuliere synode van Zuid-Holland begin 1946 een onderzoek naar NSB-kinderen (doopleden) in de verschillende gemeenten wilde instellen, kon de kerkenraad melden dat dergelijke kinderen hier niet voorkwamen. Voornoemde ondervraging viel nog in de ambtsperiode van dominee M. Boukema, die van 1930 tot en met 1941 predikant in Leidschendam was. Het was voor hem zijn eerste gemeente. Dit gold eveneens voor zijn opvolger, dominee B. Rietveld, wiens ambtsperiode van 6 september 1942 tot 21 oktober 1945 grotendeels samenviel met de oorlog.

De razzia van 9 februari 1943

Met het vorderen van de oorlog probeerde NSB-leider ir. A.A. Mussert zijn

macht uit te breiden. Met het vormen van een schaduwkabinet van 'gemachtigden' leek hij in februari 1943 zijn doel steeds meer te bereiken. Een van zijn medewerkers was de Nederlandse generaal H.A. Seyffardt, die tot gemachtigde voor het Nederlands Legioen werd benoemd.

Als reactie op deze ontwikkelingen liquideerden twee leden van de verzetsgroep C-6 op 5 februari Seyffardt in zijn Scheveningse woning. Dit had tot gevolg dat de Duitsers op 6 en 9 februari razzia's hielden. Allereerst onder studenten. Op een of andere manier bevroedde de reservekapitein G.E Boulogne uit Leidschendam dat het hier niet beperkt toe zou blijven. Daarom waarschuwde hij op zondag 7 februari na de ochtenddienst alle jongens van achttien jaar en ouder. Inmiddels was er diezelfde ochtend in Voorschoten een aanslag gepleegd op het gezin van H. Reydon, de secretaris-generaal van Volksvoorlichting en Kunsten. Boulogne's advies voorkwam, dat de Rotterdamse evacu  W. van Vliet op 9 februari in handen van de Duitsers viel. Tweeëndertig andere jongens waren minder fortuinlijk. Ze werden opgepakt en naar het kamp Vught gebracht, vanwaar ze allen na korte of langere tijd terugkeerden.

Gevolgen van Duitse maatregelen

De eind 1941 ingestelde Arbeidsdienst riep bij het kerkvolk mettertijd meer verzet op. Deze was bedoeld om vrijwilligers de gelegenheid te geven in Nederland of Duitsland voor de bezetter te gaan werken. Doordat ondersteuning of uitkering bij weigering werd stopgezet, werden steuntrekkers en werklozen overigens min of meer gedwongen.

In Leidschendam dook aanvankelijk ongeveer 70 procent van de gereformeerde jongens onder om zich aan de Arbeidsdienst te onttrekken.

Dit was een van de terreinen waarvan de classis Utrecht vond dat de christenen daar tegen te weifelend en zwak optraden. Daarom stuurde zij in juni 1943 aan alle classes en kerkenraden een 'getuigenis'.

Deze weifelende houding uitte zich ook in het optreden van christenpolitie-ambtenaren bij de jodenvervolging, de vrijheidsberoving van duizenden gijzelaars en de medewerking van ambtenaren aan deportaties van arbeiders naar Duitsland. Ook wanneer zij dit met tegenzin deden vanwege broodwinning en positie, vond de classis dit een blijk van een tekort aan geloofsvertrouwen. De Leidschendamse kerkenraad stemde van ganser harte in met de inhoud van dit getuigenis en gaf gehoor aan de oproep om in prediking, catechese en persoonlijk gesprek tegen 'deze zondige mentaliteit' te waarschuwen.

Dominee Rietveld, die een ware herder voor zijn gemeente was, was zeer duidelijk in zijn prediking tegen de Duitsers. Dit zal zeker gewetensvolle

gemeenteleden, van wie een aantal later actief in het verzet was, hebben geholpen bij hun standpuntbepaling tegenover de Duitse bezetter. Door zelf mee te werken aan het verzet en de hulp aan onderduikers gaf dominee Rietveld het voorbeeld en beantwoordde hij deze vraag indirect. Dat werkte inspirerend op gemeenteleden die zich hier ook voor inzetten. Bijzonder aan het verzetswerk was, dat daarbij onderlinge maatschappelijke verschillen wegvielen en het saamhorigheidsgevoel toenam. Een van de toenmalige verzetsmensen benadrukte overigens, dat het God zelf was die ervoor zorgde dat de Leidschendamse illegaliteit relatief goed door de oorlog kwam. Op zich angstige mensen bleken met al hun gebreken tot grote daden in staat. Volgens de kerkenraad nam het Godsvertrouwen tijdens de oorlog bij velen toe.

De voorlichting van 'Frits de Zwerver'

Het was begin 1943 dat het georganiseerde verzet landelijk vaste vorm kreeg. Aanleiding was het feit dat de Duitsers naast de jodenvervolging en de Arbeidsdienst in april 1943 het voormalige Nederlandse leger in krijgsgevangenschap wilde voeren. Hierdoor nam de bereidheid bij de bevolking om verzet te bieden en onderduikers te helpen sterk toe. Dit gold ook voor Leidschendam, waar de politieke situatie sterk was gewijzigd. De Duitsers hadden kort tevoren burgemeester H.A.C. Banning afgezet en vervangen door de NSB-er M.A. Simonis. Onder deze omstandigheden was een duidelijke voorlichting aan de kerkelijke gemeente gewenst. Daarom werd dominee F. Slomp uit het Overijsselse Heemse, beter bekend als 'Frits de Zwerver', uitgenodigd om op 11 juli in Leidschendam te komen preken. Frits de Zwerver was nauw betrokken bij het oprichten van de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers (LO), waaruit later de Landelijke Knokploegen (LKP) en andere verbanden voortkwamen. Hij werd toen al ruim een jaar zwaar gezocht vanwege zijn openlijk oproepen tot sabotage tegen de Duitsers. 's-Morgens preekte hij over het tekstgedeelte uit Lucas 10:18: 'En Hij zeide tot hen: 'Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen'. Het was duidelijk wie in 1943 als satan moest worden gezien. In de middagdienst ging het over de houding van de vroedvrouwen in Egypte. Deze bedienden zich van een schijnleugen om de pasgeboren Israëlitische jongetjes te redden van de hand van de farao, zodat het volk Israël kon blijven groeien. In zijn uitleg van de Schrift trok dominee Slomp de lijnen door naar de huidige situatie. Zoals de vroedvrouwen het werk van de farao saboteerden, zo moest men dit nu doen tegen Hitler, die ook een aanslag op de geest van de hedendaagse jeugd deed. Voor Hitler behoorden kinderen aan de Staat, wat strijdig was met de doopbelofte die de ouders hadden afgelegd. 's Avonds werd een besloten gemeentevergadering gehouden. Daarin werden

zaken als deelname aan de Arbeidsdienst en het onderduiken besproken. Daden bleven niet uit. Enerzijds ging men zelf meer onderduiken, anderzijds verleende men onderdak aan onderduikers. 'Dacht men voordien de enige te zijn, die onderduikers herbergde', aldus de kerkenraad in 1948, 'na dat bezoek [van dominee Slomp-red.] wist men, dat anderen het ook deden, al wist men niet wie. 'Zelfs in onze eigen gemeente is veel van dit werk tot na de bevrijding verborgen gebleven'. Zo verrichtte schipper Roos bijvoorbeeld koeriersdiensten naar Amsterdam. Vanaf die tijd gaf geen enkele jongen meer gehoor aan de oproep voor de Arbeidsdienst en was onderduiken normaal. Door samenwerking tussen geestelijken, artsen en ambtenaren ontstond op de grens van Leidschendam en Voorburg een groep voor hulp aan onderduikers. Hiertoe behoorden onder meer diaken H. van Dokkum en de gemeenteleden B. Bieleveld en H. van Kesteren. Het waren juist de contacten met de gemeenteleden waarop de geestelijken konden terugvallen. Toen er een eigen rayon van de LO in Leidschendam werd ingesteld, werd het gemeentelid G. Meester rayonleider.

Eind november 1943 schrok dominee Rietveld er niet voor terug om voor onderduikers te laten collecteren. Hoewel burgemeester Simonis van Leidschendam hier onttremd over was en zich er bij de Sicherheitsdienst (SD) over beklagde, bleef dit bij gebrek aan bewijs zonder gevolgen. Nadat dit al enkele keren eerder was gepoogd gelukte het in het laatste oorlogsjaar om naast de LO voor militair verzet een groep van vijftien man te vormen, waarvan het gemeentelid oud-kapitein B. Tesink de leiding op zich nam.

Onderdak voor evacués

In juli 1940 moest Leidschendam 230 vluchtelingen uit het gebombardeerde Rotterdam hulp bieden. Onder hen waren ook gereformeerden. Het kleine kerkje aan de Damlaan was voor sommigen wel wennen, gewend als deze waren aan grote stadskerken als de Nieuwe Zuiderkerk, de Bergsingelkerk en de Statensingelkerk met elk zo'n ruim 1000 zitplaatsen. Eind 1942 en begin 1943 kwam hier een nieuwe groep evacués van 33 personen uit Scheveningen en Den Haag bij. Dit hield verband met de aanleg door de Duitsers van een verdedigingswal (de 'Atlantikwal') tegen mogelijke landingen van de geallieerden. Door halve stadswijken te slopen hadden zij een brede kuststrook tot vestingwerk getransformeerd.

In 1944 groeide hun aantal tot 71 (ruim 8 procent van het totale aantal evacués). Deze groep zou tot omstreeks augustus 1945 in Leidschendam blijven wonen. Hierdoor nam het aantal kerkgangers dusdanig toe dat er vanaf april 1944 's morgens dubbele diensten werden gehouden, die door zo'n ruim 200 en 100 personen werden bezocht.

Hulp aan joden en onderduikers

Vanaf eind 1940 werd de vrijheid van de joden door allerlei verordeningen steeds meer beperkt. Hoewel de gereformeerde synode hier af en toe tegen protesteerde, waren het niet zozeer de kerkenraden als wel de individuele gemeenteleden die de joden daadwerkelijk hulp boden. In Leidschendam konden ongeveer dertig joden op zo'n acht adressen onderduiken. In vier gevallen betrof het ambtsdragers, wat relatief veel is wanneer men bedenkt dat de kerkenraad toen inclusief de predikant zeven leden telde.

De eerder genoemde diaken H. van Dokkum huisvestte ook zelf een joodse onderduiker. Terwijl hij op zijn werk in Den Haag was, werd er in juli 1944 een inval bij hem gedaan. De onderduiker wist ternauwernood te ontkomen. Van Dokkum werd genoodzaakt tijdelijk zelf onder te duiken.

Ouderling H. Batelaan, directeur van het gemeentelijk lichtbedrijf in de Nieuwstraat, herbergde het gezin van M. Pagrach. Er werden in die tijd zelfs twee kinderen geboren. Verder bood de pastorie van dominee Rietveld (het tegenwoordige shoarma-restaurant Tel Aviv, Damlaan 43) onderdak aan joden. In een kritieke situatie liet hij ze gedurende enige weken naar de kerkzolder verhuizen. Een ideale, maar zeer gevaarlijke schuilplaats, daar men alleen op de binten kon lopen. Met het gemeentelid A. Vesseur, bij wie ook een joodse familie was ondergedoken, ging het op het allerlaatst minder voorspoedig. Als uitgever van een illegaal krantje werd hij op 13 april 1945 door de SD gearresteerd en met zijn onderduikers naar de strafgevangenis Scheveningen overgebracht. Ze kwamen alle ongedeerd op 6 mei vrij. Ook het gezin De Waardt huisvestte de hele oorlog door onderduikers. Evenals de bij hem verblijvende onderduikers wist H. de Waardt ternauwernood aan een arrestatie door de Duitsers te ontkomen. Het was op zijn adres dat dominee Rietveld aan het eind van de oorlog een maand met zijn zieke vrouw onderdook. Om veiligheidsredenen kon hij toen niet langer preken. Daarop besloot hij eind maart 1945 de herderloze gereformeerde kerk van Schiebroek bij te staan.

Het laatste oorlogsjaar

Door de toenemende tekorten op het gebied van voedsel, gas en elektriciteit was het laatste oorlogsjaar een van de zwaarste jaren. In dat jaar namen de vervolgingen toe. Hoewel een deel van de Leidschendamse bevolking uit boeren en tuinders bestond, waren de gevolgen van de voedseltekorten ook hier merkbaar. Door de nabijheid van Den Haag waren de voorraden in de hongerwinter verkocht. Sommige boeren maakten misbruik van de situatie en werden zelf zwarthandelaar. Het Wilsveense gemeentelid Jansen liet daarentegen het verzet 's nachts met voorkennis een koe stelen, waarvoor hem eerder door een zwarthandelaar een hoog bedrag was geboden. De

verzetsman H. de Waardt had in 1944 nog de beschikking over een bedrijfsauto. Mede door familierelaties bracht hij samen met andere verzetsstrijders uit Leidschendam verschillende joden en onderduikers tot achter de IJssellinie. Verder slaagden zij er ondanks beschietingen door de Engelse vliegtuigen in om tijdens de hongerwinter vier voedseltransporten, waaronder een vanuit Groningen, te organiseren. Een deel daarvan was bestemd voor het ziekenhuis St. Antoniushove. Daarnaast organiseerde de kerkenraad een kinderuitzending naar Friesland. 'Onderling Hulpbetoon' collecteerde begin 1945 voor dit doel. De bijdragen waren voldoende voor ongeveer 60 kinderen. Ongeveer de helft van deze groep kinderen werd in de hongerwinter naar Marrum gebracht. De kinderen werden in gereformeerde gezinnen ondergebracht.

Dick Kaajan

Gedachtewisseling ivm propaganda

*Hoe de media extreem rechts of teveel pampere,
of wel te veel onderschatten.*

Aan: Hoofredactie Trouw, Ephimenco

9 april 2024

Besten,

Er bestaan wetten op het gebied van mensenrechten, ook voor vluchtelingen. Ephimenco vindt dat Amnesty,- dat een proces tegen de NL Staat heeft aangespannen in dit verband, extreemrechts in de kaart speelt, een zoveelste voorbeeld van een drogredenatie.

Omdat er zoveel vluchtelingen zijn, een getalsmatig non-argument, wil toch niet zeggen dat je hen als beesten mag behandelen?

Amnesty geeft blijk door deze opstelling van tegenwoordig met een lampje te zoeken morele verantwoordelijkheid.

Trouw, - die de flauwekul van deze columnist, - die slechts meehuult met de wolven in het bos, maar blijft publiceren, steunt indirect juist extreem rechts met dit soort moreel gesmokkel. Brrrrrrrrr...

Gegroet,

Rutger W Weemhoff
filosoof en publicist

Aan: Financieel Dagblad, Volkskrant, NRC, Trouw
10 juni 2024,

Beste (Hoofd)-redactie,

Zo'n beetje alle media en peilbureaus hebben zich binnenste buiten gekeerd om bij de Europese Verkiezingen een grootscheepse omslag naar rechts extreem te voorspellen, cq te pushen. Ook FD schetst opnieuw een verkeerd beeld van de uiteindelijke uitslag: een grote verschuiving naar extreem rechts heeft immers juist niet plaatsgevonden. Er is nog steeds overduidelijk een overgrote meerderheid die in Europa gelooft, en dat is goed nieuws.

Het steeds nog maar weer eens uitgebreid aandacht geven aan de zg winst van de brallende rechtsextremisten: 'wij zijn de winnaars', zorgt uiteindelijk voor een selffulfilling prophecy effect, mind you! *'De overgrote meerderheid houdt vertrouwen in de Europese Unie'* zou de kop moeten luiden.

Salut, Rutger W. Weemhoff filosoof en publicist
Aan: Redactie Parool

5 juni 2024

Besten,

Waarom een breed lachende hoogblonde Neonazi na de Europese Verkiezingen op de voorpagina van de voormalige Verzetskrant? Shame om you!

Salut,

Rutger W. Weemhoff
publicist en filosoof

Amsterdam

Aan: de Groene

10 mei 2024

Onderwerp: Nationaal socialisme in de maak, worldwide!

tav Hoofredactie,

Ik neem de Groene het artikel over socioloog Mau zeer kwalijk.

Samengevat: 'De soep wordt niet zo heet gegeten'.

Jaja.

Misschien kan Mau even aan de grote massa van lieverdjes - die zo blindelings worldwide achter extreem rechts aan loopt te huppelen, uitleggen dat zij intussen neonazi's aan de macht brengen?

Prik potdomme fascistten lek, ipv de wanboel zo te pampieren.

Snurk zacht.

Salut,

Rutger W. Weemhoff

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Aan: Hoofredactie FD

25 april 2024

Beste,

Wel ja, die warhoofdige verhaaltjes van Echardus passen FD naadloos natuurlijk. Een ding is duidelijk, het betreft hier een cryptofascistje, die zich deftiger voordoet dan ie is. Maar ja, dat schrijft FD natuurlijk niet. 't Parlement voor rechter laten spelen, hoe verzin je het?! Rechtsstaat is rechtsstaat! Gegarandeerde onafhankelijke rechtspraak. Blijf er vanaf met je grijpbare extreemrechtse tengeltjes, Elchardus!

Salut,

Rutger W. Weemhoff, publicist

Aan: Directie DPG media en (Hoofd-)redactie VK
26 maart 2024

Besten,

Eerst een ellenlang onwaarschijnlijk accuraat verslag van het FvD congres op de voorpagina publiceren, bolstaand met de bruine bagger van het legertje waanzinnigen olv onze nationaalsocialist en toppsychopaat Thierry, iets dergelijks is nog nooit vertoond, heb ik echt nog nooit in de VK gelezen, over welke partij dan ook! Houzee!

En dan de dag erna je schijnheilig afvragen op diezelfde voorpagina waarom hele hordes jongeren achter die neofascisten aan loopt te hobbelen?

DPG media, stop ermee met in al je media dag in dag uit de ideologische rimram van extreemrechts te pampieren, godverdomme!

Met niet al te vriendelijke groet,

Rutger W. Weemhoff filosoof en publicist te Amsterdam

Aan: Hoofdredactie Trouw
24 maart 2024

DPG presenteert met trots vandaag:

Ed aus Holland!

DPG,

Als ik nu eens de Bijbel in de fik steek op de redactie, kom ik dan ook in Trouw?

Deal!

Groetjes, enne ..sieg Heil natuurlijk.

Rutger, Pegida in Hersteld Verband

Aan: Trouw Redactie
23 maart 2024

Ls,

Wat beschamend, hoe Trouw de ras PVV-er en neonazi Martin Bosma paginalang salonfähig maakt. En zo 'genuanceerd' hé!
Heeft u nu echt niet door dat NL met deze gifkikker, - secondant van de Blonde Opper Germaan (zelf een Indo) het Paard van Troje heeft binnengehaald?
Nooit gehoord van academisch fascisme dat elk woord, zoals 'democratie', 'rechtsstaat', 'grondwet' weet te verkrachten met volstrekt leugenachtige charme ?? Hitler was aanvankelijk ook zo aardig met z'n kleine kindjes die hij op schoot nam en z'n herdershondjes, idem.
Shame DPG media, stop met je fascistoïde rimram te placeren in een voormalige Verzetskrant en andere NL media (gelijkschakeling van de pers)..Extreemrechts, dat is ie, onze Martin, en dat blijft ie, sukkels! Om maar niet te spreken over Wolf Wilders. Sieg Heil!

Niet al te hoogachtend, Rutger W. Weemhoff filosoof en publicist

Aan: drs. Kok, J.W.M. (Annemarie)

31 maart 2024

Onderwerp: Partijverbod PVV

Beste Annemarie Kok,

Bedankt voor uw moedige en vlijmscherpe NRC bijdrage, u lijkt mij niet naïef! De PVV stelt zich in meerdere opzichten, oa in haar partijprogramma, on(grond-)wettelijk op. PVV is een volstrekt ondemocratisch georganiseerde eenmanspartij, die verboden zou moeten worden. Hieronder som ik een aantal (grond-) wetsovertredingen op van de PVV en de dreigende breuk van internationale verdragen. Ik heb een serieuze poging ondernomen de PVV te doen opheffen, tot zelfs bij de Hoge Raad. Dit is in NL echter juridisch niet goed geregeld. Noch een rechter, noch de Hoge Raad, noch de Tweede Kamer hebben daarover beslissingsbevoegdheid. Een verzoek daartoe heb ik dan ook zeer recentelijk, begin januari, neergelegd bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Het Hof heeft minimaal vier maanden nodig om tot een uitspraak te komen.

Mvrgr, Rutger W. Weemhoff onafhankelijk publicist, zie verdere info:
Asielstop. Kan niet zonder het opzeggen van internationale verdragen en direct bindende EU-verordeningen. Ondanks die EU-regels toch 'stoppen' met asiel is strijdig met art. 91 (en verder) van de Grondwet. Verdragen hebben immers verbindende kracht.

Illegalen uitzetten na denaturalisatie. In strijd met art. 8 van het Verdrag tot beperking der staatloosheid van 1961 dat denaturalisatie aan strenge voorwaarden bindt. Bijvoorbeeld pas als de persoon „zich dusdanig heeft gedragen, dat daardoor aan de wezenlijke belangen van de Staat ernstig afbreuk wordt gedaan”. Niet onmogelijk dus, maar wel met een hoge bewijsdrempel.

Inperking arbeids- en studiemigranten. Strijdig met het Verdrag van Maastricht van 1992 dat vrij verkeer van werknemers garandeert binnen de Unielanden en met Liechtenstein, Noorwegen, IJsland en Zwitserland. Heronderhandelen of uittreden uit de EU dus.

Pushbacks tegen migranten aan de grens. Strijdig met het in vele wetten en verdragen vastgelegde verbod van 'refoulement' – het direct terugsturen van mensen naar de plek waar ze ernstig gevaar lopen. Of dat gevaar bestaat moet eerst onderzocht worden.

Continue grensbewaking. In het Verdrag van Schengen (1985) afgeschaft maar sinds 2011 tijdelijk te hervatten, onder voorwaarden. Denk aan demonstraties,

evenementen of bij regionale instabiliteit. Dat kan maximaal drie keer zes maanden.

Geen islamitische scholen, korans en moskeeën. Strijdig met artikelen 1, 6, 7 en 23 van de Grondwet. Het gelijkheidsbeginsel, de vrijheid van godsdienst, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van onderwijs.

Minder islam door minder niet-westerse migratie. Strijdig met art. 6 Grondwet.

Verbod dubbele nationaliteit. Er zijn nogal wat (tweede) nationaliteiten waar je niet af kan omdat het herkomstland dat verbiedt. Art. 17 van het Europees Verdrag inzake nationaliteit uit 1997 zegt dat burgers met meervoudige nationaliteit gelijk moeten worden behandeld. Een verbod is strijdig met art. 1 Grondwet, het discriminatieverbod.

Geen hoofddoekjes in overheidsgebouwen. Zó gesteld in strijd met art. 1 en art. 6 Grondwet. Kledingvoorschriften voor ambtenaren mogen, mits strikte neutraliteit is vereist en het voor alle religies geldt.

Geen EU-bemoeienis met arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Die vloeit voort uit dwingend EU-recht en vraagt dus om een Brexit, uittreding kan volgens art. 50 VEU.

Preventief opsluiten jihad-sympathisanten. Strijdig met art. 15, 16 en 17 Grondwet, het recht op een eerlijk proces, op toegang tot de rechter en op zekerheid over wat strafbaar is voordat een straf (detentie) volgt.

Volwassenenstrafrecht vanaf 14 jaar. Strijdig met artikel 40 van Verdrag inzake de rechten van het kind uit 1989 dat iedereen onder de 18 als kind aanmerkt.

Pulsvisserij toelaten. In 2019 verboden door het Europees Parlement en getoetst door de Europese rechter in 2021. Visserij is Europees geregeld. Vraagt om een Brexit.

Verbod op ritueel slachten. Strijdig met de godsdienstvrijheid (art. 6 Grondwet) en vaak getoetst door de Raad van State. Het mag.

Verplichte politieke neutraliteit van leraren. Strijdig met artikel 1, 3 en 23 van de Grondwet. Non-discriminatie, gelijke benoembaarheid in

overheidsdienst en vrijheid van onderwijs.

‘Onze miljarden’ terug en een lagere EU-bijdrage. Afdracht is een EU-verdragsverplichting. Over de hoogte gaan de Europese Raad, de Raad van Ministers, de Commissie en het Europees Parlement. Niet Den Haag. Nexit!

Bevoegdheden terug uit Brussel, vetorechten herstellen, ‘opt-outs’. Dat kan door heronderhandelen over geldende verdragen. Andere lidstaten moeten dat wel toestaan. *Opt-outs* kunnen alleen als voorwaarde vóór het afsluiten, meestal niet erna. Komt neer op een Nexit of gedeeltelijke uittreding.

Ps Met dank aan staatsrechtgeleerde professor Wim Voermans

Aan: Weemhoff
Reactie Annemarie
5 april 2024

Beste Rutger Weemhoff,

Veel dank voor uw aardige woorden en de interessante informatie!
Ik ben benieuwd naar de uitspraak in het lopende proces.

Vriendelijke groet,

Annemarie Kok

Aan: drs. Annemarie Kok
Reactie Weemhoff
cc Raoul du Pré, politiek redacteur van de Volkskrant.
2 juli 2024

Geachte mevrouw Kok, beste Annemarie,

Ik zou je nog laten weten hoe het proces verlopen is inzake een evt.
partijverbod PVV.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft uitspraak gedaan in de door mij aangespannen zaak mbt de illegaliteit van een partij als de PVV. Men schaart deze zaak als zijnde vallend onder een *zg Actio Popularis*.

Art. 34 spreekt daarover, in die zin dat je *slachtoffer als persoon* van iets moet

zijn, wil het Hof de zaak behandelen.

Het is maw volgens het Hof een te algemene issue, dus is de zaak uiteindelijk niet ontvankelijk verklaard. Helaas is er geen beroep mogelijk.

Ik wist van tevoren dat deze zaak weinig kans maakte. Er hebben zich drie rechters over gebogen. Ben toch, - al is het maar voor mijzelf, blij dat ik het in elk geval geprobeerd heb en je weet nooit hoe een balletje rolt.

Het juridische wereldje is nu eenmaal niet zo heel erg groot..

Ik heb een stille hoop dat ik bij de Hoge Raad wellicht toch een belletje heb doen rinkelen, er moet mijns inziens (stringente) wetgeving komen hoe een politieke partij evt. te verbieden in NL, we zijn een van de zeer weinige landen in de wereld waar dit niet goed geregeld is!?

Veel groeten, Rutger Weemhoff

www.rutgerwillemweemhoff.nl

Politieke hutspot
een ratjetoe aan reacties

Aan: Financieel Dagblad, tav journaliste in spe Ardi Vleugels
4 april 2024

Beste Ardi,

Mooie verslaglegging mbt VVD-senator in de Eerste Kamer en zg.diplomatieke hoogleraar Caspar Van den Berg, die eerder uitblonk in geneuzel als: *het onbehagen van het platteland behoeft een steviger analyse*, en bij Omroep Fryslan beweerde dat *de stem van het Hoge Noorden meer moest klinken*. En dan nu diens volstrekt idiote voorstel om de definitieve sluiting van de gaswinning in Groningen toch nog weer uit te stellen.

Ik zie het voor me hoe de verschrikkelijke Henk Kamp hem als puppet gebruikt heeft om nog een laatste X zijn eigen Grote Gelijk te halen, denk je ook niet? Kamp heeft immers nergens en nooit spijt over zijn Groningse wanbeleid betuigt? Mijns inziens heeft dit perfide heerschap een nazimentaliteit, rücksichtslos ging/gaat hij namens de VVD door roeien en ruiten, daar het immers om Shell-Miljarden gaat, is er wat hem betreft weinig aan de hand..

Salut,

Rutger W. Weemhoff filosoof en publicist te Amsterdam

Aan: NRC, tav T.Theirlynck

3 april 2024

Beste Thomas,

Hollywood is vaak een meester in geschiedvervalsing. Ik sluit mij volledig aan bij de kritiek van de Japanners: ik vermoed dat de film heel veel meer impact gehad zou hebben, als de resultante van al die wetenschappelijke inspanningen van Oppenheimer cums suis, te weten de verschrikkelijke vernietiging en slachting onder de burgerbevolking van Hiroshima en Nagasaki, na afloop van de film alsnog in een blok van bijvoorbeeld 10 minuten adhv authentiek zwart-wit materiaal vertoond zou zijn.

Dit, met name ook net als bij 'The Zone of Interest', met het oog op de jongere generaties die zich immers van deze onvoorstelbare gebeurtenissen nu eenmaal moeilijk een juiste voorstelling kunnen maken?

Salut, Rutger W. Weemhoff publicist.

Aan: Jesse Klaver

1 april 2024

Goedenavond Jesse!

Ik begrijp dat Minister de Jonge meer research wil doen naar wat de Russen allemaal aan connecties hebben met westerse politici.

In het bijgaande artikel ging het oa over de band van Baudet met de Russische kolonel Kornilov, zoals eerder met jou besproken.

Wil je zo goed zijn De Jonge dit artikel te doen toekomen aub?

Bij voorbaat dank!

Rutger W. Weemhoff, publicist

mede namens mijn vriend, advocaat Henri Sarolea

Ps Ik stuur voor de zekerheid nogmaals de link:

<https://www.njb.nl/blogs/staatsveiligheid-dwingt-tweede-kamer-tot-aanpassing-reglement-van-orde/>

Aan: FD, Danielle Kastermans

21 mei 2024

Besten,

Waarom een totaal nietszeggend, kritiekloos en dus volledig achterhaald artikel van 17 mei vdhv Daniëlle Kastermans over Plasterk nog bovenaan staat onder Hoofdpijnenakkoord?

God mag het weten, heeft het FD geen hoofdredacteur?

Ik ben serieus als lezer, maar is uw krant dat ook?

Slaperigheid is in FD troef, zet potdomme de professioneler beuk er eens goed in, anders zullen steeds meer lezers het opgeven?!

Groet,

Rutger W. Weemhoff

Aan: FD redactie

20 mei 2024

Onderwerp: Plasterk

Geachte,

Wat een ongelooflijk weinig kritisch verhaaltje over de driedubbele flessentrekker Plasterk in uw krantje! Ga eens praten met advocaat Henri Sarolea, die aangifte wegens valsheid in geschrifte deed tegen deze minkukel.

Mvrgr,

Rutger W. Weemhoff publicist

Ps De accountant die Plasterk destijds inhuurde en die zijn leugentjes zo keurig afdekte was Ernest and Young, alwaar nota bene formateur drs. Richard van Zwol voorzitter is van de Raad van Commissarissen van: EY NL...

Aan: VK, politieke redactie Raoul du Pré

23 mei 2024

Beste Raoul,

Ik ben goed bevriend met advocaat Henri Sarolea, die zo vakkundig Plasterk wist te tackelen. Mij viel op inzake de handel en wandel van Plasterks' eigen toko dat accountancy E&Y (Stuttgart) de toch best wel louche zaakjes van onze Ronald dekkende accountant was, E&Y, waar zoals je wel weet Richard van Zwol Voorzitter van de Raad van Commissarissen is (althans, bij E&Y NL).

Op mijn vraag aan Richard van Zwol/E&Y NL of deze hiervan wist, heb ik tot op heden nog geen antwoord ontvangen..

Salut,

Rutger W. Weemhoff
publicist

Aan: Redactie FD

13 april 2024

Besten,

Terwijl WOIII op uitbreken staat weet FD in de weekendeditie niets anders dan het minkukeltje Siewert Van Lienden paginalang volop aandacht te geven.

Mijn God, in welke bubbel zitten jullie?

Waarom denk je dat de intelligente FD lezer zo'n ellenlang zeurverhaal over dat gesjeesde klootzakje zou willen lezen?

Trek de wijde wereld in zou ik zeggen, die van bv de foute, want regelrecht op grote schaal gegraaide witte boorden eurootjes van het Innovatiefonds, (een potje a 3.22 miljard), waarmee zo vreselijk gerommeld is door Jan en Alleman, daar lusten de stelende Zuidashonden geen brood van, ipv over die paar duppies van Siewert door te blijven mekkeren. Dat is pas je huiswerk eens doen! Moeilijk? Zeker, maar veel meer de moeite 'waard'!

Salut, Rutger W. Weemhoff filosoof en publicist

De Beurs als Casino

Iedereen een pensioenpotje? Ik dacht het niet!

Aan: Koffiekamer IEX, jarenlang blogde uw auteur hier als 'Partout'
Schuldenberg tikkende tijdbom?

2 april 2024

Geachte lezer!

Het is lastig om een exacte schatting te geven van de totale schuld in de wereld, omdat deze constant verandert en afhangt van verschillende factoren zoals overheids-, bedrijfs- en individuele schulden. Maar wereldwijd wordt de totale schuld geschat op vele triljoenen dollars. (1 Triljoen: 1 met 18 nullen)

De totale bedrijfsschuld wereldwijd varieert afhankelijk van economische omstandigheden, maar het is vaak in de biljoenen dollars (1 biljoen is een 1 met 12 nullen). Bedrijfsschulden kunnen bestaan uit leningen, obligaties, kredietlijnen en andere financieringsbronnen die bedrijven gebruiken om hun activiteiten te financieren en uit te breiden.

Hoe verhoudt zich die giga schuldenberg zich tot de echte economie?

Maw wat is de werkelijke waarde van de wereldeconomie ?

De verhouding tussen bedrijfsschulden en de werkelijke waarde van de economie kan variëren afhankelijk van verschillende factoren, zoals de economische cyclus, sectorale trends en regionale verschillen. Over het algemeen wordt de werkelijke waarde van de wereldeconomie gemeten aan de hand van indicatoren zoals het bruto binnenlands product (BBP), dat de totale waarde van alle geproduceerde goederen en diensten in een land of regio in een bepaalde periode vertegenwoordigt.

Bedrijfsschulden vormen echter het belangrijkste onderdeel van de economie, omdat ze bedrijven helpen te investeren, groeien en banen creëren. Een veel te hoge schuldenlast, zoals nu, brengt momenteel onvoorstelbare risico's met zich mee voor verdere economische stabiliteit en groei. Het verontrustende daarbij is dat de reële cijfers hieromtrent, dus de omvang van het totaal aan bedrijfsschulden op wereldschaal, angstvallig geheim wordt gehouden door de Centrale Banken.

Dat belooft weinig goeds! Er zullen vrijwel zeker in de komende tijd heel wat rotte appels van de boom gaan vallen. Want (conclusie): beurzen zijn totaal overbought in relatie tot de enorme hoeveelheid bedrijfsschulden, er zit nauwelijks nog reële economische waarde meer achter de worldwide veel te hoge beurskoersen. Het is daarom dat mi een beurscrash van minstens 25-30% momenteel een heuse optie is.

Rutger W. Weemhoff

Filosoof en Publicist Amsterdam

Aan: VK, tav Peter de Waard

22 mei 2024

Beste Peter,

Ipv het Gekko verhaal mbt Wall Street nog maar weer eens te omschrijven als - ik vat dit zo samen, 'onontkoombaar', zou je er naar mijn bescheiden mening beter aan doen om te wijzen op het gevaar van een aanstaande beurscrash van ongekeerde omvang.

Argumenten daarvoor zijn Buffet, die maximaal zwaar in cash is gegaan, de naderende recessie in US dankzij hoge inflatie, dus hoge rentes > een te verwachten Shake Out van talloze m'n topzwaar gefinancierde techbedrijven, het steeds meer ontbreken van gekwalificeerde arbeidskrachten, en tenslotte de gebakken lucht van voortrekker AI met over de straat rollende oprichters en met talloze rechtszaken in het verschiet van de kant van eigenaren van data die men dacht zonder pardon te kunnen stelen.

Vandaag wordt spannend met het quarterrapport van Nvidia dat op de rol staat voor vanavond na sluitingstijd van de beurs..we gaan het zien of de waanzin nog weer even doorgaat, of dat de wrakke beursboel gaat crashen..

Salut, Rutger

Aan: Weemhoff

Reactie Peter de Waard

22 mei 2024

Beste Rutger,

Het tijdstip van crashes is onmogelijk te voorspellen. Maar hoe dan ook zal er een keer eentje komen.

groet,

Peter de Waard

schrijver/columnist

Aan: NRC, tav Daan van Lent

8 april 2024

Beste Daan,

Het vrije markt principe is meestal een handige tool om het westers industriële imperialisme theoretisch fraai te coveren en het eigen

(wan-) gedrag* eens even lekker op te poetsen.

De Chinezen weten inmiddels de Yanks en Europeanen allengs meer en meer 'vakkundig' met hun eigen wapens te verslaan...

Keiharde concurrentie, wat is daar mis mee?

Het is toch van de gekke dat men nog steeds denkt de Chinezen als een derde wereld land weg te kunnen zetten, zoals bv. in de VS Trump en ook Biden, en wellicht straks ook Europa dat doen ?

Salut,

Rutger W. Weemhoff

filosoof en publicist te Amsterdam

* Zie bv de issue van het uitvoerverbod naar China voor ASML, eea onder zware druk van USA aan NL opgelegd!

Aan: VK, tav Yvonne Hofs

30 maart 2024

Geachte,

Ik wil graag Yvonne Hofs welgemeend complimenteren voor het uiterst scherpzinnige feitenrelaas ivm het gedreig van de kant van multinationals om naar het buitenland te gaan.

Laat ze maar lekker ver(t)rekken, niet dan?!

Salut,

Rutger W. Weemhoff publicist

1028BH

Aan: VK Opinie Subject: Tata Steel

28 mrt 2024

Geachte,

Het zoveelste wedstrijdje welke multinational de overheid de meeste poen uit de zakken weet te kloppen voor verduurzaming...

Geen cent naar Tata! Tata is een giga grootvervuiler, die al tientallen jaren zeer zware milieuschade, plus weerzinwekkende gezondheidsproblemen veroorzaakt.

Laat Tata twee en een half miljard dokken, i.p.v. vangen!

Mvrgr,

R.W.Weemhoff

Aan: VK, tav Emma Curvers

24 maart 2024

Beste Emma,

Uit de wijze waarop jij aan waarheidsvinding denkt te doen blijkt opnieuw onkunde. Juridisch is het zo dat je als verdachte pas schuldig bent, indien er overtuigend bewijs geleverd is. Dat geldt zelfs bv ook voor iemand die verdacht wordt van een moord.

Denk aan de zaak Poch, de piloot die ervan verdacht werd vanaf grote hoogte tegenstanders van het Videla regime uit het vliegtuig te hebben gegooid.

Dit is hoe de rechtsstaat (gelukkig) werkt, wat er in de media e.d. allemaal te berde wordt gebracht doet er dus niet toe.

Je kunt geen rechtvaardig oordeel vellen adhv een meningencursus.

Hetzelfde principe geldt in de zaak Egbers. In geval van jouw (op zich te prijzen) rechtvaardigheidsgevoel mbt de zaak Egbers, zou je er dus beter aan hebben gedaan om op zoek te gaan naar verder bewijs (mn bij de aanklagende partij dus). Daarzonder schaar ik jouw vigerende reactie in je column als juridisch niet valide. Ik vraag mij echter af of het gros van jouw lezers dat ook zullen doen? Maw, het enige dat jij doet is je schuldig maken aan 'trial by media'. Gossip dus.

Salut, Rutger W. Weemhoff

Aan: FD Redactie

23 maart 2024

De zaterdagkrant, alle redacteurs lekker weekend gewenst.

Geachten,

Wat fijn zo'n hoofdartikel over ijsjes van Unilever! Daaronder, toegegeven, een kort verslagje van het door Isis aangerichte bloedbad in Moskou.

De rest van de meest weinig schokkende artikelen en columns had ik gisteren reeds gelezen. Behalve Jort, toch nog iets vers van de pers, die mag voor de zoveelste X de rijken omhoog schrijven. Nooit eens een rationele afweging in het FD over de ettelijke miljarden dood (meestal pikzwart geld) dat opgestapeld ligt in de goed beveiligde Zwitserse en andere kluizen. Kun je de wereld mee veranderen in een paradijs, maar nee, da's een heel slecht idee! Conclusie: 90% ouwe meuk, mag er dus iets meer peper in die deftige FD journalistenreten?

Bij voorbaat dank voor de veel meer te nemen moeite,

Uw niet al te lang meer trouwe abonnee,

Rutger W. Weemhoff
filosoof en publicist
Amsterdam

Goed recenseren
Is toch een vak?

Aan: de Groene, tav Walter van der Kooi
25 februari 2024

Beste redactie,

Het recenseren van welke productie dan ook is een moeilijk vak. Hoe vertel je zo informatief mogelijk over een productie zonder alles prijs te geven?

Walter van der Kooi heeft inmiddels honderden keren kunnen oefenen adhv zijn 'recensies' mbt talloze tv programma's.

Hoe pakt dat uit?

De eindeloze hoeveelheid pagina's met een opsomming van alles wat er passeert, nu weer adhv de recensie over Jan Janszoon, bedankt voor alle moeite hoor Walter, maar zo oeverloos genoteerd, behoef ik dan echt niet meer zelf nog eens te kijken..

Salut, Rutger W. Weemhoff publicist

Ps In het algemeen blinkt de Groene mi nog steeds uit in vaak veel te lange verhalen, en dus in te weinig redactie.

Aan: NRC boekenredactie

tav Thomas de Veen

14 juni 2024

Beste,

De marketingmachine van de uitgever van het zoveelste wanproduct van Grunberg draait zeker weer op volle toeren?

Is het door de boekenredactie verboden die Grunberg eens flink te mollen of zo? Trek verdikke die fluwelen handschoentjes van u toch gewoon uit!

Na zo'n zoveelste snertboekje, - door u veel te paginalang beschreven, vraag ik mij in gemoede af wat er nog rest aan werkelijk boeiend geschreven besprekingen van ware literaire werken in NL?

Op dit kinderlijke oeverloze gebrabbel van een zich noemende recensent van een zich auteur noemende poseur en nepintellectueel is toch om helemaal literatureluurs van te worden?

Bekijk ook eens de website van onze Arnon, de kampioen van het narcisme, berstensvol met zijn eigen 'human interest', het ontbreekt er alleen aan hoe vaak hij op een dag de wc doortrekt..

Hoe dan ook, ik verbied u hierbij om ooit een van mijn eigen meesterwerken te

recenseren.

Deze mail kunt u wat mij betreft evt. wel bewaren, ter herinnering, in de map met als titel: Weemhoff/Jalousie de Metier..soit!

Ik wens u veel succes in uw verdere loopbaan, ik zelf stel mij tevreden met de gemiddeld 35 boeken die ik per maand onafhankelijk van wie dan ook aan de mens weet te brengen, zonder dat er ooit iemand een recensie over schreef. Dat wil ik graag zo houden!

Salut, Rutger W. Weemhoff www.rutgerwillemweemhoff.nl

Nagekomen:
Ziekte en Dood

Aan: Pim van Lommel, cardioloog en vriend
Betr.: je valpartij!
12 mei 2024

Beste Pim,

Heel vervelend voor jou, zo'n valpartij!
Ik hoop dat je niet teveel pijn lijdt?!
Van harte beterschap en een voorspoedig herstel.
Houd je sterk, want dat ben je!

Veel groeten, ook aan je mantelzorger, je lieve Niekje,

Rutger

Aan: Weemhoff

Reactie Pim

12 mei 2024

Beste Rutger,

Dank je wel!! Nog wel veel pijn. Ik kan 'niets' en dat is even wennen.

Lieve groet, Pim

Aan: Ineke Holzhaus, vriendin van de auteur

Betr. : condoleance na het overlijden van Willem (van Toorn)

31 mei 2024

Lieve Ineke,

Gecondoleerd met het verlies van Willem, wat zul je verdrietig zijn. Ik hoop dat hij de overgang naar gene zijde zonder al te veel fysieke dan wel mentale strubbelingen heeft weten te maken? Wat een respectabele leeftijd, 88 jaar! Hij staat in mijn geheugen gegrift als een echte eigenheimer, kritisch en hoogst creatief. Ik wens jou veel sterkte de komende tijd, hou je sterk, want dat ben je! Omhelsd, van huis tot huis, Salut,

Rut, mede namens X-nus.

Aan: Uitgeverij Pumbo

tav Sebastian,

24 mei 2024

In Memoriam Rein Post, filosoof

Beste Sebastian,

Ik vond recentelijk nog een 'review' van een bevriende filosoof Rein Post, inmiddels helaas overleden, deze review schreef hij mij persoonlijk mbt mijn boek www.FilosofievandeDood.nl, maar kan wat mij betreft alsnog als review dienen bij deze uitgave. Vriendelijk verzoek deze alsnog te plaatsen?

Bij voorbaat dank voor de te nemen moeite!

De betreffende titel tref je op www.rutgerwillemweemhoff.nl

Dit is de text:

Heemstede, 15 juli 2005,

Beste Rutger,

Hartelijk dank voor je boekwerk 'w.w.w.Filosofie van de Dood.nl'.

Ons taalspel (Wittgenstein) in de tuin bij het kerkje van Schellingwoude leidde tot snel begrip en waarschijnlijk tot jouw boekgeschenk.

Ik heb nog even gewacht met deze reactie omdat ik dacht in kortere tijd meer te kunnen lezen (hetgeen niet gelukt is) om dieper op de verscheidenheid aan onderwerpen in te kunnen gaan. Vandaag deze wat late blijk van erkentelijkheid en globale reactie op je boek, dat in de dood probeert te kijken en daarom van zo'n grote vitaliteit getuigt.

De uitspraak van Xavier Bichat (fysioloog) "La vie est l'ensemble des forces, qui résistent à la mort" zou je onbewust drijfveer geweest kunnen zijn om jezelf (uniciteit) in je Franse kasteel tot uitdrukking te brengen.

De dood als zingeving van het leven. Ik bewonder je veelzijdig kennisveld en vermogen om aan gevoelens op verschillende wijzen vorm te geven.

Dat maakt je boek voor mij zo bijzonder en uitdagend gecompliceerd. Als reflex neig ik over mezelf te gaan praten, weliswaar met het doel begrip te tonen in de trant van - dat ken, kan en vind ik ook (niet): hoor maar!

Mijn zelfkennis heeft me geleerd dit niet te doen.

Rutger, met veel genoegen kijk ik resterende lees- en leerstof in je boek tegemoet. Nogmaals veel dank voor je zo bijzondere boek en met een hartelijke groet, ook voor je vrouw,

Rein

C.R.Post, filosoof te Heemstede

Aan: WF Cornelis, Wim, overleden op 27 november 2022

Een brief uit het archief van de auteur aan zijn zwager d.d. 28 feb 2018

Hallo Willem Frederik!

Hoor ik 't goed: 80?

Dan ben je dus nu vier/vijfde eeuw!

Wel volmaken die era, svp!

Man, man, man 'k ben blij dat ik jou als zwager zo'n 44 jaar nu reeds ken.

En wat een zuster!

Je bent voor ons broedsel niet alleen een Oom, en zelfs Oud-Oom, sterker nog, je bent hun Suikeroom!

We zijn allemaal trots op je om wie je bent, Rots in de Branding.

Over branding gesproken, hoelang hebben we niet genoten van je prachthuis aan de Noordzee.

En hoe vaak heb jij mij in de rol van chirurg niet gevraagd naar m'n pijntjes en autjes, dat was echte support, ook daadwerkelijk, toen ik een Vastloper had en niet meer kon pissen, of toen je mijn Grote Teen ging besnijden tussen de middag in het Antonius in je gewone kloffie, ik zie nog voor me hoe mijn bloed tijdens jouw vakkundige incisie op je eigen broekspijp spoot!

Dr. Cornelis, je bent nu dan wel een hopelijk Wijze Oude Man, maar voor mij ben je altijd die hockeyende jonge hond gebleven..Kampong Corneel, je leve hoog,

HIEPERDEPIEP

Rut

Willem F. Cornelis was een Nederlands hockey bestuurder en chef de mission van de Nederlandse Olympische Ploeg op de Olympische Winterspelen 1988 in Calgary en de Olympische Zomerspelen 1988 in Seoel. Wikipedia

Geboren: 1 maart 1938

2 Korte reisverhalen

Mag ik u uitnodigen voor een paar tripjes?

1

Al vroeg in de jaren zestig kochten wij als 'artisans' voor heel weinig geld een nogal aftands renoveringsobject in Toscane. Wij verbleven soms maandenlang aaneen met onze kleine kinderen in een bergdorpje, Annunziata di Orto Novo, om dit archaïsche barrel (inclusief wijngaard) grondig en liefdevol te restaureren. De benodigde materialen vonden we in de vuilstort onderaan de heuvel aan de rand van het dorp. Walnoten ramen, handgebakken dakpannen, oude plavuizen, alles wat de Italianen maar wegsmeten werd door ons bij het invallen van de schemering weer naar boven gehaald.

De Italianen, die zelf in hun eigen huizen juist alles aan het strak trekken waren met behulp van veel beton en cement, begrepen niets van onze romantische aanpak, met de renovatie van al die prachtige oude balkenplafonds. Er was aanvankelijk ook geen water, noch stroom. Vanwege de hitte overdag metselden we de muren 's avonds, met behulp van kaarsen! Toch bleven zij ons zo uitzinnige bouwproject vol nieuwsgierige belangstelling volgen. Deze dorpsbewoners waren uiterst gastvrij en werkelijk gek op onze kindertjes, die binnen de kortste keren al wat Italiaanse woordjes murmelden, net als wij zelf trouwens.

Soms reden wij in onze oude Landrover op zondagmiddag naar de lokale trattoria, om ons aldaar tegoed te doen aan een drie gangen maaltijd, die de gehele middag in beslag nam. Mamma mia! Binnen een mum van tijd kropen onze opgewonden kindjes, - toegegeven, inmiddels ernstig vervuild, al snel over de lange eettafel op en neer, onder luid gekraai van pret, terwijl de spaghetti rond hun oren sliertte. De Italiaanse kindertjes daarentegen, als paspopjes zo keurig aangekleed, in petticoats en met gelakte schoentjes, zetten stilletjes slechts grote ogen op om dit Hollandse tafereeltjes eens goed gade te slaan.

Een andere keer stopten we onderweg naar huis op een dorpspleintje waar een zg. 'celebrazione' aan de gang was, vanwege 'Il Giorno del Lavoro', een 1 mei-feestje van de communisten, met alom rode vlaggen en accordeons.

Daar werd door ons niet alleen gezongen, maar ook gewalst! Eenmaal weer op weg in de oude Landrover, stopten we opnieuw na een km of wat, ditmaal gedwongen, vanwege een optocht van neofascistische bruinhemden die met gestrekte arm hun strijdliederen declameerden onder het marcheren..

Eenmaal thuis gingen we vroeg naar bed.

De volgende ochtend hing er een gevild konijn, opgehangen aan zijn poten aan ijzerdraad in onze wijngaard, om het vlees te laten besterven. Het betrof een kado van onze buurman Horatio. Deze hield in zijn wijnhuisje een stuk of 30

konijnen en kreeg van ons vrijwel dagelijks overvloedige broodkorsten, en dergelijke.

Razendsnel trok ik de knopen los waarmee het naakte dier vastgebonden was aan de draad, ik wilde niet dat onze kinderen dit al te lang zouden aanschouwen. Later bij het ontbijt vertelde ik aan de kids dat het een presentje was van de buurman.

Waar is dat konijn dan nu? vroeg een van onze jongens.

Ga maar kijken, in de ijskast bromde ik.

's Avonds lagen de brokstukken van het beest op een stuk gaas op een knappend vuurtje. Het was niet te vreten zo taai, want het vlees was nu eenmaal niet goed genoeg bestorven..

Voorwaarts ging het! Verkopen die Toscaanse Toko, eenvoudigweg elders in Europa weer een volgend monumentaal object restaureren!

2

Toen eenmaal het IJzeren Gordijn definitief gevallen was, gingen wij, - vermoedelijk als een van de eersten, op zoek naar renovatie-objecten op de uitgestrekte puszta, in het godverlaten Hongarije. Daar troffen wij, - net als eerder bij ons in NL in Friesland en Groningen, etc., talloze leegstaande landhuizen en grote monumentale boerderijen aan op het platteland, die voor peanuts te koop werden aangeboden.

'Wat komen jullie hier in godsnaam doen?' vroegen de verbaasde eigenaren.

'Het is hier zo lekker stil' kregen zij raadselachtig van ons ten antwoord.

We betaalden hen steevast de vraagprijs, soms was dat niet meer dan (toen nog) f 500.- gulden! Je kon overigens juridisch als buitenlander niets kopen, maar daar had ik iets op gevonden. De eigenaren waren vaak stokoude mensen, die ik uiterst vriendelijk verzocht ieder van ons in hun (door mij op te stellen) testament op te nemen. Zo kregen wij allengs een stuk of zes van die barrels op naam van mij, mijn echtgenote en inmiddels onze vier jonge zoons. Wanneer de oudjes eenmaal zouden overlijden, werden wij vanzelf, - dankzij het zelfs door de communisten niet stuk te krijgen erfrecht!, alsnog stuk voor stuk eigenaar van de door ons gekochte objecten. Vaak stonden de antieke meubeltjes er nog in. Aan de slag!

Op een goeie dag was ik zelf als eerste laat in de middag aangekomen bij een van de afgelegen Tanyas die we met vereende krachten zouden gaan renoveren. Na mij zouden mijn zoons met nog een stuk of wat vrienden, de volgende dag pas arriveren. Het zou een soort werkvakantie worden. Mijn echtgenote vertoefde elders. Het werd al donker, er was ook daar geen stroom en geen water, niets. In een van de kamertjes met lemen muren stond nog een soort veldbedje, doodmoe na de lange reis vleide ik mij neer op

dit gammele geval en bevond mij al snel in dromenland.

Midden in de nacht schrok ik bezweet wakker.

Het hoosde, een wolkbreuk! Bliksem en donder deden een wedstrijdje, toen ik uit het raam keek zag ik rondom het huis tien centimeter water kolken, bliksembollen tolden rond het huis. Takken sloegen tegen het raam, in de hoek van de kamer kwam ineens een stuk van het lemen plafond naar beneden. Het leek wel of het hele huis zou gaan wegspoelen. Ik bleef geparalyseerd van angst liggen, het zweet stroomde nu met bakken uit mijn lichaam. Ineens wist ik het: het kwaad manifesteerde zich, nam bezit van me, verlamde me.

De volgende ochtend werd ik wakker, ik was totaal geradbraakt vanwege die zware nacht. 's Middags zou mijn oudste zoon met zijn vriendin aankomen met onze auto met aanhanger, daar stak een ladder boven op het plastic dak nogal lang uit. Er was geen weg naar deze tanya, dus mijn zoon moest manoeuvreren via een soort slalom via de bomen van het omringende bos. Ineens hoorde ik een luide knal. Naar later bleek, had hij zich een kort moment omgedraaid om te kijken of het wel goed ging met die uitstekende ladder.. Hoe dan ook: daardoor was hij frontaal tegen een boom gecrasht. De auto bleek later total loss. Wat erger was, zijn vriendin was door de voorruit gevlogen, ze bloedde, ik zag hier en daar glassplinters glinsteren in de bloedende wond op haar voorhoofd.

Nadat de dag daarop ook de andere jongelui allemaal gearriveerd waren, wilde een van hen meteen aan het werk. Prima, er moest met een houweel een gat gemaakt worden in een van de lemen buitenmuren. Ook de andere boys gaf ik een paar bouwopdrachten.

Ineens hoorde ik een schreeuw. Die met dat zware houweel was op een klapstoeltje gaan staan en dat was ineens dichtgeklapt, waardoor hij het houweel in zijn gezicht gekregen had. Zowat al zijn tanden lagen op de grond, we moesten deze een voor een oprapen. De lokale tandarts heeft ze later vakkundig een voor een teruggeplaatst in hun holtes met een hamertje.

Tenslotte, na een lange week met allerlei andere kleinere tegenslagen, voltrok zich de apotheose. Het was inmiddels snikheet, hier en daar kon je al niet meer over het asfalt open, dat werd zo zacht als boter, 't was aan het smelten! Om af te koelen waren we na een lange werkdag naar een stadje in de buurt getogen, om het ergste zweet af te spoelen in een natuurbad in een van de bossen. De waarschuwing op de borden om niet te duiken en om

te zorgen dat je geen water binnen kreeg, werden door de werkploeg binnen de kortste keren genegeerd. Elk van de uitgeputte boys wist niet hoe gauw ze vanaf de kant een snoekduik moesten nemen, waarna ze proestend en water spuwend boven kwamen. Hier en daar zwommen reusachtige kikkers om hen heen. En ja hoor, die dag erna nam het Kwade wederom wraak. Het zeer

besmettelijke norovirus sloeg toe. Een voor een begonnen de jongens over te geven. Ze kregen hoge koorts en werden goed ziek. Ik probeerde aanvankelijk zo goed en zo kwaad als het ging voor hen te zorgen. De volgende ochtend waren ze echter allemaal doodziek, (op een na). Ik moest naar de huisarts met ze. Deze arts, een vrouw, spoot met een veel te dikke naald penicilline in al die armen en armpjes. Dagenlang bleven ze maar ziek, met steeds hogere koorts. En maar overgeven, terwijl er niets meer over te geven viel dan wat zwarte smurrie. Ik had in de bedompte woonkamer een soort hospitaaltje gefabriceerd. Ze lagen allemaal hutjemutje op een rij, als in een lazaret. De kleinsten werden al gauw vel over heen, hun gezichtjes doorschijnend. Mijn vrouw in Griekenland kon ik niet bereiken. De verantwoordelijkheid voor de kinderen van bevriende ouders die ook mee waren, woog loodzwaar op me. Op een gegeven moment gaf de huisarts aan dat de penicilline op was. Ik moest er zelf op uit om te kijken of er in de omliggende dorpen nog iets te vinden was. Ik herinner mij dat ik al bellend met een munttelefoon mijzelf ook ineens zwaar ziek voelde worden. Ik moest echter door. Toen ik terugkwam was de op een na jongste, - gelukkig een van mijn eigen kinderen, aan het uitdrogen. Ik racete met hem naar de grootstad Szeged, en rende met hem, - slap hangend in mijn armen omdat hij dreigde te bezwijken, de trappen op van het lokale ziekenhuis. Er kwamen een paar mensen naar buiten gestormd om me te helpen. Hij werd, - eenmaal binnen, eerst minstens 25 minuten onder een koude douche gezet, om de koorts te temperen. Vervolgens werd hij op een bed vastgebonden met leren riemen, en ging hij aan het infuus. Ik mocht niet langer bij hem blijven. Ik ging terug, er zat niets anders op dan terug te gaan naar de ziekenboeg, om weer zo goed mogelijk de anderen te verzorgen.

's Avonds retour in het ziekenhuis, mocht ik even om de deur van het kamertje naar mijn zoon koekeloeren, hij lag er rustig bij. Wel hoorde ik veel andere kinderen op die afdeling huilen en jammeren. Er was niemand te bekennen. Ik liep verder, op zoek naar een verpleegster, die trof ik uiteindelijk aan in de keuken, verdiept in een beduimd boekje. Ze liet het me zien. Het was een woordenboekje Hongaars - Nederlands. Ze wees naar een woord: 'Fájdalom'. Even later las zij het aan het bed van mijn zoontje moeizaam in het Nederlands voor: 'Pijn?'. Ik barstte in snikken uit, zo ontroerd was ik hierdoor.

Niet alleen mijn zoon was in goede handen.

Wij hadden uiteindelijk het allemaal goed weten te overleven.

Francis Fukuyama: 'Het prestige van democratieën is in verval'

door Berend Sommer

De mondiale chaos neemt toe. Filosoof Francis Fukuyama schreef in 1989 het roemruchte essay *The End of History?* Wat verwacht hij in 2024?

‘Misschien is er een grotere ramp nodig voordat mensen het belang van democratie zien.’ Filosoof Francis Fukuyama: ‘Natuurlijk heb ik liever de VS als leidende wereldmacht dan Rusland of China. Maar als we eerlijk zijn: toen de VS de dienst uitmaakte, is het niet gelukt de internationale orde te handhaven.’

Foto: Stephane Grangier/Corbis In het kort De westerse democratieën hebben internationaal aan invloed en aanzien verloren, zegt filosoof Francis Fukuyama. Ook de macht van de Verenigde Staten neemt af. Belangrijkste oorzaak: de focus van de Republieken is steeds meer op het binnenland gericht.

Fukuyama maakt zich grote zorgen over een terugkeer van Donald Trump in het Witte Huis: ‘Hij is echt gek geworden.’ De situatie in Israël was stabiel toen we een afspraak maakten voor dit eindejaarsinterview. Nu kunnen we er niet omheen. ‘Nee, we zitten midden in het conflict, dus laat ik een algemeen beeld schetsen. We kennen de gevolgen immers nog niet. Wat duidelijk is, is dat het conflict in het Midden-Oosten enorm kan escaleren. Als bijvoorbeeld blijkt dat Iran achter de aanslagen op 7 oktober zit, en als ook Hezbollah daar een aandeel in had, is het voor Israël verleidelijk om terug te slaan tegen Iran. Dat kan een groot regionaal conflict ontketenen, waarbij de Verenigde Staten betrokken kunnen raken. Dan wordt het voor de Europese Unie ook lastig om zich afzijdig te houden.’ Wat voor gevolgen heeft de escalatie van het Israëlisch-Palestijns conflict voor de geopolitieke situatie? ‘Die vraag is, zoals je begrijpt, niet makkelijk te beantwoorden. Hamas heeft een langdurig conflict met Israël over de status van Palestina en de Palestijnen, en kan rekenen op veel steun, vooral in de Arabische wereld. Ze hebben steun van Iran, tenminste van de leiders – we weten niet wat de Iraanse bevolking vindt. Rusland heeft zeker geen kritiek op de aanslagen.’ De wereld in 2024 Dit artikel verschijnt in ‘De Wereld in 2024’, waarin de FD-redactie vooruitblijkt op het komende jaar. Abonnees ontvangen het ruim 150 pagina’s tellende tijdschrift bij het FD van zaterdag 23 december. ‘Opvallend is dat het pro-Palestijnse sentiment van links in westerse landen is aangewakkerd. Bijvoorbeeld hier in de Verenigde Staten, waar een groep studenten van Harvard direct na de aanslagen steun betuigde aan Hamas.’ Sinds de Russische inval in Oekraïne is het niet meer rustig geweest. Om een aantal zaken te noemen: afgelopen jaar waren er verschillende coups in West-Afrika, Azerbeidzjan annexeerde Nagorno-Karabach. Is het toeval dat er van alles in beweging komt? ‘Nou, niet helemaal. Het zijn wel gebeurtenissen die je niet zomaar aan elkaar kunt

koppelen. Nagorno-Karabach lag voor het grijpen: de Russen hadden door de oorlog in Oekraïne geen mogelijkheid om Armenië te steunen. Azerbeidzjan heeft daar gebruik van gemaakt, met steun van hun Turkse bondgenoot.' 'De coups in Afrika zijn wel echt van een andere orde. Er is er een geweest in Burkina Faso, Mali, Niger, Gabon. Niemand wil een militaire coup, maar we moeten niet de denkfout maken dat daarmee een einde wordt gemaakt aan democratieën: ze zijn vooral gericht tegen Frankrijk. Frankrijk is in Frans-Afrika opeens zeer controversieel geworden.' 'Als Trump weer president wordt, zal zijn tweede termijn veel erger zijn dan zijn eerste. Hij is echt gek geworden. Het zal funest zijn voor de wereldorde.' Trekt men zich überhaupt nog iets aan van het Westen? 'Het prestige van democratieën is in verval. En ook de geopolitieke kracht van democratieën is afgenomen. In de jaren negentig kon Washington Afrikaanse leiders nog onder druk zetten om verkiezingen uit te schrijven. Dictators waren dertig jaar aan de macht, en de bevolking wilde wat anders. Die tactiek was effectief. Die periode ligt echt achter ons.' 'De macht van de VS neemt af, onder meer door de oorlog in Oekraïne, door polarisatie en binnenlandse politiek. In Afrika spelen de Verenigde Staten geen grote rol meer. Frankrijk daarentegen is nooit geïnteresseerd geweest in Afrikaanse democratieën. Nu is er geen externe aanjager die zegt: *kom, organiseer nu eens verkiezingen*.' Staan we aan de vooravond van een nieuwe wereldorde, waarin het recht van de sterkste geldt? 'Het gekke is dat de tegenstanders van het Westen geen wezenlijke overeenkomsten hebben: China is een communistisch land, Iran is een theocratie, Rusland is een fascistische dictatuur, Noord-Korea is nog altijd stalinistisch. Al die landen werken samen – ze steunen bijvoorbeeld allemaal Hamas – maar ideologisch zijn ze incoherent. Het enige wat ze delen, is hun afkeer voor de westerse democratie. Maar een alternatieve ideologie hebben ze niet. ' 'Een voorbeeld daarvan is de Brics-top van dit jaar. Iedereen maakt zich zorgen over de opkomst van de Brics-landen, maar ze staan er slecht voor en bovendien is het geen machtsblok: Rusland gaat gebukt onder sancties, China is slecht uit de covid crisis gekomen, Brazilië lijdt onder politieke crises, in Zuid-Afrika is het zo'n puinhoop dat er niet eens elektriciteit is. Daarnaast: de twee grootste Brics-landen zijn rivalen. India en China hebben zelfs een grensconflict. India wil Chinese bedrijven weren, en maakt zich grote zorgen om de Nieuwe Zijderoute.' Dat kan zo zijn, maar toch heeft het Westen minder zelfvertrouwen dan pakweg twintig jaar geleden. 'Dat klopt. Er is een multipolaire wereldorde ontstaan, waarin democratieën nog altijd een rol spelen, maar waar nationale belangen zwaarder wegen. Middle powers, zoals Turkije, Iran, Saoedi-Arabië en Brazilië winnen aan invloed. Dat leidt tot een ingewikkeldere geopolitieke situatie, want die landen hebben uiteenlopende belangen. ' 'Ik zou niet verrast zijn als ik op een dag wakker word en China de

invasie in Taiwan is gestart.' Francis Fukuyama 'Aan de andere kant vraag ik me af of het echt een slechte ontwikkeling is: één hegemonie is ook niet zaligmakend. Vooropgesteld: natuurlijk heb ik liever de VS als leidende wereldmacht dan Rusland of China. Maar als we eerlijk zijn: toen de VS de dienst uitmaakte, is het niet gelukt de internationale orde te handhaven. De multipolaire wereldorde is misschien zo slecht nog niet.' Dat leidt wel tot nieuwe risico's. 'Dat is zo, maar dat is de hele geschiedenis van de mensheid het geval geweest.' De belangrijkste uitdager van de Verenigde Staten, China, beleefde een slecht jaar, met opstanden na zero ovid en een haperende economie. Is dat eenmalig? 'Nee, mijn Chinese vrienden vertellen me dat het zero covid beleid alles heeft veranderd. Vóór de uitbraak van covid was Xi Jinping vrij populair, nu wordt hij veracht om wat hij de Chinese bevolking heeft aangedaan. Dat heeft zijn legitimiteit aangetast. Het regime kan zich ook niet meer laten voorstaan op economische prestaties. Totdat China statistieken geheim begon te houden, liep de jeugdwerkloosheid op tot twintig procent. China heeft zwakke banken, een probleem met over-investment. De groei zal vertragen, tot jaarlijks één procent of twee procent, soms drie procent. Het ziet er voorlopig niet naar uit dat China's economie de Amerikaanse zal voorbijstreven.' Betekent dit dat China geopolitiek ook een toontje lager zal zingen? 'Ik waag te betwijfelen of Xi's buitenlandbeleid vriendelijker zal zijn omdat het economisch minder goed gaat. Een afnemende machtspositie kan juist aanleiding zijn om te handelen – voordat het te laat is. Nu heeft Xi nog momentum en macht. Op internationaal vlak is hij de afgelopen jaren niet minder agressief geworden. China is niet gestopt met de wolf warrior diplomacy: zowel in de Zuid-Chinese Zee als op Taiwan.' Fukuyama: 'Ik zou niet verrast zijn als ik op een dag wakker word en China de invasie in Taiwan is gestart.' Foto: Aly Song/Reuters Verwacht u op dat vlak veranderingen in 2024? 'De hamvraag is: wat gebeurt er met Taiwan? Xi heeft de ambitie om Taiwan met China te herenigen voordat hij stopt als president, maar dat is ook een enorm risico. In tegenstelling tot Poetin neemt Xi liever geen risico's. Anderzijds is het goed mogelijk dat Xi denkt: als we het niet snel doen, krijgen we Taiwan nooit meer terug. Ik zou helemaal niet verrast zijn als ik op een dag wakker word en China de invasie is gestart. Daarnaast is het onrustig in de wereld, en dat is gunstig voor een invasie: het Westen heeft zijn handen vol aan Oekraïne en het Midden-Oosten.' We steunen af op de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2024. Wat is uw inschatting? 'Helaas wordt Donald Trump weer de uitdager van Joe Biden. Als Trump weer president wordt, wordt zijn tweede termijn veel erger dan zijn eerste. Hij is echt gek geworden. Het enige wat hij wil, is wraak op degenen die hem hebben dwarsgezet. Hij zal het rechtssysteem van de VS misbruiken om zijn tegenstanders te vervolgen. In

het buitenland wil hij de Amerikaanse steun voor Oekraïne terugdringen. Hij stapt wellicht uit de Navo. Het zal funest zijn voor de wereldorde.' Is het echt denkbaar dat de VS zich terugtrekt uit de Navo? 'Ja. De Republikeinen waren tien jaar geleden nog gericht op het buitenland. Nu zijn ze isolationistisch: ze willen geen geld uitgeven aan buitenlandse conflicten. Ze vinden dat de Navo-bondgenoten te weinig bijdragen. Ze vinden het leger te duur. Ze vinden het onzin om Amerikaanse soldaten overal te stationeren. Het is een radicale kentering.' 'Een aanzienlijke minderheid van de Republikeinen is gelukkig nog wel georiënteerd op het buitenland, en de Democraten natuurlijk ook. Er is nog steun voor internationaal buitenlandbeleid, maar feit is dat de isolationisten terrein winnen. Elke week. Kijk naar de stemming in oktober om financiële steun aan Oekraïne uit de begroting te schrappen. Dat is veelzeggend. We mogen niet uitsluiten dat de nieuwe president zich terugtrekt uit de Navo.' Wat voor gevolgen heeft dat? 'Dat zou een ramp zijn. Voor iedereen. Echt niet alleen voor Oekraïne.' Het wordt daar wel het eerst merkbaar, lijkt me. 'Poetins strategie is om de oorlog te laten voortduren totdat Trump is herkozen. Hij rekent erop dat Trump de steun aan Oekraïne stopzet. Toen we in oktober bijna een shutdown hadden vanwege de begroting, was Poetin daar ook tevreden mee.' 'De samenwerking tussen Frankrijk en Duitsland hapert. Macron kan het minder goed met Scholz vinden dan met zijn voorganger Merkel.' Francis Fukuyama 'Maar het voortduren van de oorlog is ook een risico voor Rusland – kijk naar de muiterij van de Wagner Group, in juni. 'Het is moeilijk om te zien welke politieke processen er in Rusland spelen. Je zou verwachten dat veel Russen belang hebben bij het einde van Poetin, maar het is niet makkelijk om oppositie te organiseren in Rusland. Ik verwacht eigenlijk niet dat Rusland in de nabije toekomst met meer politieke instabiliteit te kampen krijgt.' Wat zijn de vooruitzichten voor de oorlog? 'Ik denk dat de regio pas stabiel zal worden als Oekraïne toetreedt tot de Navo. Poetin maakt geen aanstalten voor onderhandelingen, laat staan voor vrede. Een staakt-het-vuren zal hij alleen gebruiken om het leger te herbewapenen en voor een nieuw offensief. Zonder Navo-lidmaatschap zal er geen vrede zijn.' 'Laat ik het zo stellen: ik kan me geen einde van de oorlog voorstellen zonder dat Oekraïne in de Navo zit. Maar de Navo durft dat niet aan terwijl de oorlog nog gaande is, gelet op de risico's. Dit is een Gordiaanse knoop, maar we moeten serieus overwegen om Oekraïne lid te maken van de Navo.' Speelt EU-lidmaatschap ook een rol? 'Ja, dat is niet onbelangrijk. Oekraïne heeft economische stabiliteit nodig wil het niet uit elkaar vallen. Rusland zal daar alles aan doen. De interne markt van de EU is daarom van groot belang. Voor de EU zal Oekraïne moeten hervormen. Ook dat zorgt voor stabiliteit. Maar politiek wordt dat lastig: er is al onvrede onder Poolse en Roemeense boeren vanwege de dalende graanprijzen. En denk aan

het gemeenschappelijk landbouwbeleid: er zal een land toetreden met een enorme agrarische sector. Een belangrijk deel van de landbouwsubsidie zal naar Oekraïne vloeien. Overigens zou ik persoonlijk blij zijn als die subsidies naar Oekraïne gaan, en niet naar Polen of Hongarije. Maar die toetreding zal niet eenvoudig worden.' Volgend jaar zijn er ook verkiezingen in het Europees Parlement. 'Die verkiezingen worden interessant: de vraag is of populistische partijen hun macht kunnen uitbreiden in het Europees Parlement. Om eerlijk te zijn ben ik minder bezorgd over de EU dan over de VS. Weliswaar hebben de populisten slagen gewonnen, in Nederland met Geert Wilders en in Slowakije met de terugkomst van Robert Fico als premier, maar de opkomst van Vox in Spanje is gestuit. De Finse populisten hebben het ook niet gered. De Italiaanse premier Giorgia Meloni is gematigder dan vooraf werd verwacht.' 'In bredere zin is er ook een herschikking gaande. De samenwerking tussen Frankrijk en Duitsland hapert. Macron kan het minder goed met Scholz vinden dan met zijn voorganger Merkel. Tegelijkertijd verschuift het zwaartepunt van de EU naar de oostgrens. Door de oorlog zijn Polen, de Baltische staten en Tsjechië opgeschoven richting Brussel. Eerlijk gezegd denk ik dat de dagen dat Frankrijk en Duitsland samen de dienst uitmaakten, achter ons liggen. 'Het zijn belangrijke lidstaten, maar ze worden minder belangrijk.' Heeft u de Nederlandse verkiezingen gevolgd? 'Ik probeer het altijd te volgen, maar ik weet te weinig om er iets zinnigs over te zeggen. Ik wil daarover niets gemeens of doms zeggen, dus ik zal mijn oordeel voor me houden.' 'Ik kan me geen einde van de oorlog voorstellen zonder dat Oekraïne in de Navo zit.' Francis Fukuyama In 1989 schreef u dat de liberale wereldorde onbetwist was. Na 9/11 is daar kritiek op geweest, maar tegenstanders van het Westen hebben slechts één ding gemeen: ze zijn tegen de liberale wereldorde. Bevinden we ons nog altijd aan het einde van de geschiedenis? 'We moeten onszelf niet voor de gek houden met het idee dat onze democratieën nog altijd kerngezond zijn. Dat is niet zo: in het hart van de westerse wereldorde, de VS, heeft de democratie grote problemen.' 'Wij hebben nu zeventig jaar geprofiteerd van de liberale democratie, met vrede en met voorspoed. Daardoor vergeten mensen hoe slecht het alternatief was. Mensen verlangen het meest naar een democratie als ze in een dictatuur leven, of in landen die verscheurd worden door oorlog, zoals Europa in de twintigste eeuw. Op zo'n moment is een democratie ontzettend verleidelijk.' 'De invasie van Poetin in Oekraïne was daarom een wake-upcall: het laat zien wat het alternatief van de liberale democratie is. Hopelijk was dat voldoende om mensen weer bij de les te brengen, maar misschien is er een grotere ramp nodig voordat ze het belang van de liberale democratie zien.' 'Nog een voorbeeld: migranten uit arme, corrupte of slecht geregeerde landen kijken altijd naar liberale democratieën. Ze zullen nooit

kiezen voor China, Rusland of Iran. Ze gaan naar Europa, naar Canada of de VS. Mensen stemmen met hun voeten: ze willen naar een liberale democratie. Ons sociale systeem is gewoon beter.' Bent u optimistisch of pessimistisch over 2024? 'Om het dramatisch te zeggen: het kan twee kanten uit. Het resultaat van de Amerikaanse presidentsverkiezingen zal cruciaal zijn – vooral de vraag of Trump wordt herkozen. Als dat zo is, betekent dat een ramp waarvan we de gevolgen niet kunnen overzien. Niet alleen een ramp voor de VS, maar voor de hele wereld. Als hij niet wordt herkozen en het alternatief iets redelijker is, dan ziet het er heel anders uit. 'Maar dat weten we pas in november.' Auteur Berend Sommer (33) is historicus, journalist en schrijver. Van zijn hand verschenen onder meer de romans De Onweerstaanbare Val van Henri Furet (2018) en Gouden Dagen (2022). Met zijn broer Bram Sommer publiceerde hij in 2019 een Nederlandse vertaling van l'Ancien Régime et la Révolution van de Franse liberale denker Alexis de Tocqueville. Lees het volledige artikel:

https://fd.nl/politiek/1499231/francis-fukuyama-het-prestige-van-democratie-en-is-in-verval?utm_campaign=fd-ochtendnieuwsbrief&utm_content=1352425_50631_20231223&utm_medium=email&utm_source=nieuwsbrief&utm_term=A

Wereldregering *een ultrakorte blauwdruk*

Een continentaal gekozen wereldregering zou betekenen dat wereldleiders rechtstreeks worden gekozen door de bevolking van elk continent om wereldwijde aangelegenheden te besturen. Dit staat in contrast met de Verenigde Naties, waarin landen indirect vertegenwoordigd zijn door hun

regeringen in plaats van rechtstreeks door de bevolking. Het verschil ligt dus in het democratische proces en de mate van directe betrokkenheid van de citoyens bij de wereldregering. In de eeuwige strijd voor meer democratie wereldwijd versus meer autarkie, zou dit al een grote stap voorwaarts zijn. Welke issues wegen het zwaarst als het gaat om het establishen van zo'n continentaal georganiseerde wereldregering?

- Oorlog/vrede lijkt mij de allereerste, denk aan Oekraïne en Israël momenteel en talloze regionale conflicten, al te vaak uitmondend in genocide.*
-
- Kernwapens en het sluimerende gevaar daarvan lijkt mij ook een main issue.
-
- Vluchtelingenproblematiek en migratie veroorzaken vooralsnog ook actuele zwaarwegende veranderingen worldwide.
-
- Klimaatverandering, tenslotte is natuurlijk ook een zeer belangrijke issue, echter voor talloze landen nog lang niet zo zwaarwegend als m'n in Europa het geval is. Niettemin hier ook volop attentie aan (blijven) geven lijkt mij dan ook niet meer dan logisch.

*

[https://www.historischnieuwsblad.nl/ugur-umit-ungor-genocideplegers-jagen-o
p-ingebeelde-groepen/?utm_source=nieuwsbrief_hn&utm_medium=email&ut
m_campaign=FNL2717_CM4_0&utm_content=Multi%20template%20artikel
FNL_Nieuwsbrief_Variabele_posities_Nieuwsbrief&bid=560831176966841709
2](https://www.historischnieuwsblad.nl/ugur-umit-ungor-genocideplegers-jagen-op-ingebeelde-groepen/?utm_source=nieuwsbrief_hn&utm_medium=email&utm_campaign=FNL2717_CM4_0&utm_content=Multi%20template%20artikel_FNL_Nieuwsbrief_Variabele_posities_Nieuwsbrief&bid=5608311769668417092)

Rutger W. Weemhoff
filosoof en publicist
www.rutgerwillemweemhoff.nl

Alle verdere informatie over de auteur

Biografie ea: www.rutgerweemhoff.nl

Bibliografie: www.rutgerwillemweemhoff.nl